

DENG

SIYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık Ticaret
Limited Şirketi Adına
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ömer MAVLAY

Yayına Hazırlayan
Ahmet BULUT

YAZIŞMA ADRESİ
Kurtismailpaşa 5. Sok. Fırat 5 Apt.
Kat:1 No:2
Ofis/DİYARBAKIR
Tel: (0412) 223 89 23
Faks: (0412) 223 89 23
E-mail: kovaradeng@mynet.com

ISSN: 1302-7964

TEMSİLCİLİKLER

İSTANBUL
Rasim Paşa Mah.
Mühendis Sarı Ali Sok.
No: 3 Kat 2
Kadıköy-İSTANBUL
Tel: 0(216) 346 40 05

HEWLÊR
Tel: 009647504456108

ALMANYA
Postfach: 131831, 4245
Wuppertal/ALMANYA
Faks: 00-49-202-9743594
E-mail: demanu.almanya@yahoo.de

Baskı
Zekisan Ofset/Diyarbakır

İçindekiler

Naverok

Merhaba.....2

Mesut TEK
Nazar deġmesin.....3-6

Aydın GÜNEŞLİ
“Evet, artık silahlar susmalı”.....7-10

Erdem AKALIN
Milliyetçilik kuramları -1.....11-18

Güney Kürdistan’da 3. Kürt Ulusal
Gençlik Kon feransı yapıldı.....19-20

3. Kürdistan Gençlik Konferansı
Sonuç Bildirisi.....21-22

Remezan MORAY
Axaftina ser navê Ciwanên
Kurdên Bakurê Kurdistan.....23-25

Lezgin YİĞİTEL
Zanyariya (Mejîyê) Neteveyî.....26-27

Sidar AVCI
Em dikarin xewna gelê Kurd; yekîtiyê pêkbîn
.....28-31

Yekbun EREN
Ciwan, Bîr û Baweriya Neteweyî.....32-34

Yusuf DEMİR
Divê xortên Rojava xebata azadî û demokrasiyê da
çalaktır bin.....35-36

Bijî 1’ê Gulan
Partiya Sosyalist a Kurdistan.....37

Aziz YILDIZ
Çima Kurd Nebûn dewlet?.....38-40

Kejê BÊMAL
Röportaj;
“Diline Küsen Çocuklar”.....41-64

Merhaba..

Türkiye’de gündem daha çok Öcalan ve MİT arasında sürdürülen ilişkilere kilitlenmiş görünüyor.

Uzunca sayılabilecek bir aradan ve açlık grevlerinin sonlandırılmasının ardından yeniden öne çıkan Abdullah Öcalan’ın verdiği mesajlara/talimatlara paralel olarak, PKK silahlı güçlerini Güney Kürdistan’a çekmeye başladı

Öcalan’ın 20113 yılı Newroz’u’nda kitlere okunan mesajı çokça tartışılmıştı.

Onun Misakı-Milli’yi savunması, “bin yıllık islam kardeşliği”ne yaptığı vurgu eleştirilse de silahların susturulması ve sınır dışına çıkılması yönündeki çağrısı olumlu karşılandı.

PKK Öcalan’ın çağrılarına uyacağını ifade etti. Ve çekilme süreci 8 Mayıs’ta başladı.

Bu süreçle silahlı mücadelenin tümünden sonlandırılması hedefleniyor.

Bir kaza olmaz ise yakın gelecekte Türkiye’nin son 30 yılına damgasını vuran, Kürt halkına büyük bedellere/acılara mal olan kirli savaş biteceği umudu toplumda genel olarak destek buluyor...

Hükümet “akil insanlar” grupları oluşturarak bu sürece olan toplumsal desteği artırmaya çalışırken MHP ve CHP yine sert eleştirilerle sürece karşı olduklarını deklere ediyorlar.

Kürtler , ağırlıklı olarak bu süreci desteklerken, PKK ve Hükümet çevrelerinin “barış” veya “çözüm” sloganlarıyla sürdürdüğü propagandaya karşı da temkinli olmayı sürdürüyorlar.

Bu PKK’nin silahsızlandırılması sürecidir ve olumludur.

PKK nin yürüttüğü silahlı mücadelenin kimseye bir yararı yoktur.Kürt sorununun çözümüne katkısı bir yana, kendisi çözümün önündeki en büyük engele dönüşmüştür.Silahların terkedilmesi Kürt

hareketinin normalleşmesi açısından da gereklidir.Bu nedenle desteklenmelidir.

Ancak salt bununla ne barıştan ne de çözümden bahsetmek mümkün değildir.

Kürtlerin temel hak ve özgürlükleri tanınmadan, eşitlik temelinde bir çözüm zemini yaratılmadan ne gerçek anlamda barış ne de çözüm söz konusu olabilir.

Öte yandan, 1 Mayıs; işçi ve emekçilerin dayanışma günü olarak tüm dünyada kutlandı. Türkiye’de, İstanbul’da ise yine sokalar şiddet gösterilerine sahne oldu.1 Mayıs’ı sendikaların ve kimi sol çevrelerin Taksim alanında kutlama ısrarı, hükümetin “inşaat var” gerekçesi ve yasağı ile başlayan gerilim işçi ve emekçilerin taleplerinin öne çıkmasını engelledi.

Yine, Güney Kürdistan’da Kürdistan’ın tüm parçalarından ve diasporadan gençlerin katılımıyla gerçekleşen 3.Kürdistan Ulusal Gençlik Konferansı yapıldı. Dergimizin bu sayısında Konferansta yapılan kimi konuşmalara ve sonuç bildirisine yer verdik.

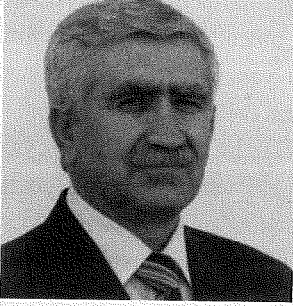
Mesud Tek’in, Aydın Güneşli’nin ve Erdam Akalın’ın yazılarını ilginize sunuyoruz.

Kejê Bêmal’in hazırladığı “Diline Küsen Çocuklar” dosyası oldukça ses getirdi. Anadilde eğitimin önemini bir başka açıdan çarpıcı bir şekilde gözler önüne seren bu dosya basında, akademik çevrelerde çokça işlendi, nihayet Parlamenteoya taşındı. İstanbul Milletvekili Sayın Levent Tüzel’in bir soru önergesiyle Parlamente gündemine taşıdığı, uzunca bir süre de sıcaklığını koruyacağına inandığımız bu dosyayı biz de okurlarımıza sunuyoruz.

Saygıyla...

Arif SEVİNÇ
DENG Dergisi
GenelYayın Yönetmeni

Nazar Değmesin

Mesud TEK

Mesud TEK

Nazar değmesin, MİT-İmralı diyalogu ile başlayan süreç iyi gidiyor. Abdullah Öcalan'ın Newroz mesajında silahlı mücadele döneminin sona erdiğini belirtmesini, PKK'nin ateşkes ilan etmesi ve gerillaların Güney Kürdistan'a çekilmeye başlaması takip etti. Daha bir süre devam edeceği beklenen söz konusu geri çekilmenin tamamlanmasıyla birlikte, çatışmazlık konusunda geri dönülmez bir noktaya gelineceğini, hangi nedenle olursa olsun, çatışmaları yeniden başlatan tarafın büyük ve onulmaz yaralar alacağını düşünüyorum.

Elbette süreç düz bir hat izlemeyecek. Silahların tamamen devreden çıkması için inişi, yokuşu bir hayli fazla olan bir yolun kat edilmesi gerekiyor. Yolun uzunluğunu ise, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da savaşta çıkarı olanların sürece karşı direnişleriyle, Ortadoğu'daki siyasi gelişmeler belirleyecek.

Ergenekon, Balyoz ve benzeri davalar sonucu kolu kanadı kırılan, "derin devlet", militarist, ırkçı ve şoven çevrelerin,

şimdilik süreci engelleme güçleri yok. Elbette bu, söz konusu kesimlerin amaçları doğrultusunda çaba sarf etmeyecekleri anlamına gelmez. Aksine devletin önemli kurumları içindeki uzantıları, ya da “uyuyan hücreleri” vasıtasıyla si-

lahların devreden çıkartılması sürecini zora sokacak eylemler yapabilirler, ama süreci engelleyemezler.

Engelleyemezler, çünkü bu süreci, daha önceki ateşkesler ve geri çekilmeden ayıran çok önemli ve belirleyici faktörler var. Bunların başında, Ortadoğu’da daha etkin rol oynamak isteyen AK Parti hükümetinin demokrasi ve Kürd sorunu konusunda, 2023 yılına kadar hazırladığı programı ile Öcalan’ın programının birbirine yakınlığı gelmektedir. Bir başka etken, hükümetin silahların devreden çıkartılması konusundaki kararlığı ile Öcalan’ın örgütü üzerindeki tartışmasız liderliğinin devam etmesidir. Bir diğer önemli etken ise, barış karşıtlarının, Kızıl Elmacıların, demokrasi mücadelesinde Kürdlere sürekli savaşma, ölme-öldürme rolünü uygun gören “dostlarımızın” tüm zehirli propaganda, eylem ve söylemlerine karşın, halk arasında barış çabalarına ve söz konusu sürece verilen desteğin giderek artmasıdır.

Özcesi içteki karşıtların süreci tamamen engelleme güçleri yok ve süreç ilerleyip, geri dönülmez noktaya yaklaştıkça bu kesimlerin etkileri de giderek azalacaktır.

Ama aynı şeyleri dışarıdaki karşıtlar için söyleyemeyiz.

Çıkarları gereği konuşan bir PKK yerine savaştan bir PKK isteyen bölgesel ve uluslararası güçler var ve sürecin selameti açısından

Çıkarları gereği konuşan bir PKK yerine savaştan bir PKK isteyen bölgesel ve uluslararası güçler var ve sürecin selameti açısından en büyük tehlike bu kesimlerden geliyor. Ki, bunların başında Suriye, İran ve onların uluslararası destekçileri bulunuyor.

en büyük tehlike bu kesimlerden geliyor. Ki, bunların başında Suriye, İran ve onların uluslararası destekçileri bulunuyor.

Tekrar da olsa, önemi nedeniyle söylemek gerekiyor. Bölgesel gelişmeleri belirleyen ekenlerden biri olan Sünni-Şii cepheleri ile uluslararası destekçileri arasındaki mücadele tüm

hızıyla ve tüm alanlarda devam ediyor. Bölgede etkinlik kurma mücadelesi en ağır biçimde Suriye ve Irak’ta yaşanıyor ve bu çatışmalarda bazen biri, bazen öteki cephe ön alıyor.

İran ve Suriye bu çatışmanın bir yanında, Türkiye ise öteki yanında yer alıyorlar. Ne yazık ki bu çatışmanın Kürdistan’daki siyasal gelişmeler üzerindeki olumsuz etkileri giderek görünür hale geliyor. Olumsuzluklar ise kendisini en çok Güney ve Batı Kürdistanlı örgütler arasındaki ilişkilerde gösteriyor.

Güney Kürdistan’da hükümeti birlikte kuran Kürdistan Yurtsever Birliği-YNK ile Kürdistan Demokrat Partisi-PDK’nin imzalamış oldukları “stratejik ittifak” giderek işlevsiz hale geliyor. Maliki’ye yönelik tutum başta olmak üzere, Bağdat ile ilişkiler konusu, Sünni Araplar arasında başlayan gösteri ve direnişlere yönelik tavır ve benzeri konularda, her iki örgütün, giderek birbirinden uzaklaştıkları görülüyor. Suriye ve Batı Kürdistan’daki gelişmelere yönelik olarak, YNK ve PDK arasındaki görüş ve tutum farklılıkları daha bariz bir hal alıyor. Kuşkusuz bu olumsuz durumun başta gelen nedeni, Güney Kürdistan’da tüm siyasal yapıların katılımı ile oluşturulmuş bir güvenlik politikasının olmamasıdır. Ve bu da Güney Kürdistan’daki siyasal gelişmeleri, başta komşu ülkeler olmak üzere, bölgesel ve uluslararası güçlerin etkilerine açık bir hale ge-

tiriyor. Yaşanan sorunlar nedeniyle Maliki hükümetiyle kopan ilişkiler, ABD ve İran'ın baskıları ve her iki partinin konuya ilişkin olarak tutum farklılıkları nedeniyle yeniden kuruyor. Bu durum da, Kürdistan Bölgesi'nin Irak'ın Sünni kesimleri ile onları destekleyicileri Türkiye, Körfez ülkeleri ve

Suudi Arabistan ile ilişkilerini etkiliyor. Batı Kürdistan'daki gelişmeler ise hiç de iç açıcı değil. Yaşanan olumsuzluklar, giderek Batı Kürdistan için hayati önem arz eden Pêşxabûr kapısının kapatılması noktasına ulaştı. Hiç kuşkusuz, bölgede yaşanan siyasi gelişmeler ve hemen her gün değişen dengelerin, bu durumun ortaya çıkmasında önemli etkileri var. Ama sorunun nedenlerini sadece dışarıda aramak doğru değil. Asıl nedenler içerde, Batı Kürdistanlı yapılar arasındaki ilişkilerde.

Büyük umutlarla oluşturulan Suriye Kürt Ulusal Meclisi-ENKS işlevsiz halde, karar üretemiyor. Batı Kürdistan Halk Meclisi-EGKR ile ENKS'nin oluşturduğu Yüksek Kürt Konseyi'nin durumu da farklı değil. Her iki meclis tarafından imzalanan Hewlêr Anlaşması ise hayata geçirilmiyor. Batı Kürdistan'daki bu olumsuz yapı, bu parçadaki siyasi yapıların Suriye muhalefeti ve komşu ülkeler ile olan ilişkilerini belirleyen bir unsur haline geliyor.

Kuşkusuz Batı Kürdistan'da yaşanan bu durumun başlıca nedeni, PKK'nin kendini dayatan, başkalarını görmezden gelen ve dışındaki yurtsever örgütlerle ilişkilerinde kendini merkeze koyan geleneğini sürdüren

Gerillalar, İran'ın Irak'ta oyun kurucu olduğunu bir kez daha gösterdiği, "bensiz Güney Kürdistan ile ilgili kurulan denklemler eksik olur, sonuçsuz kalır" söylemini fiiliyatta ispat ettiği bir ortamda, komşu ülkeler ve uluslar arası güçlerin etkisine önemli oranda açık olan bir alana çekiliyorlar.

Bölgenin içinde bulunduğu bu istikrarsız durum, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da başlayan sürecin başarıya ulaşmasını, sonuç alıcı olmasını tehdit ediyor.

konusu olumsuz durumun nedenleri arasında bulunuyor.

Özcesi Kuzey Kürdistan'da silahları devreden çıkartmayı amaçlayan ve günümüzde "kırk bir kere maşallah, nazar değmez inşallah" noktasında olan süreç böylesi bir ortamda ilerliyor. Süreç gereği gerillalar, Türkiye'nin denetimindeki Tarık Haşimi'nin Sünni Araplara direnme çağrılarını yaptığı, her gün birkaç bombalı saldırıların yaşandığı, bir dönemdir soğuyan Şii-Sünni çatışmaların arttığı zamanda gerçekleşiyor. Gerillalar, İran'ın Irak'ta oyun kurucu olduğunu bir kez daha gösterdiği, "bensiz Güney Kürdistan ile ilgili kurulan denklemler eksik olur, sonuçsuz kalır" söylemini fiiliyatta ispat ettiği bir ortamda, komşu ülkeler ve uluslar arası güçlerin etkisine önemli oranda açık olan bir alana çekiliyorlar.

Bölgenin içinde bulunduğu bu istikrarsız durum, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da başlayan sürecin başarıya ulaşmasını, sonuç alıcı olmasını tehdit ediyor.

Kuşkusuz, Kürdler Zal Oğlu Rustem değiller. Dev güçlerin çıkarları uğruna kapıştıkları bir sürecin öznesi olmaları mümkün değil. Ama pasif bir nesne olmama, sürecin öznele-

Demokrat Birliği Partisi-P Y D ' n i n politikaları geliyor. Ama tüm sorumluluğu PYD'ye yüklemek doğru değil. Batı Kürdistanlı örgütler ve yapılar arasındaki ilişkilerin durumu, bu yapıların Güney Kürdistan'daki yapılar ile olan ilişkileri de söz

rinden birisi haline gelmemiz mümkün.

Kürdler özellikle sahip olduğu petrol ve doğal gaz yataklarıyla, geleceğin sorunu olmaya aday su kaynakları vasıtasıyla bölgenin yeniden şekillendirilmesi sürecinde ulusal çıkarlarını koruyabilir, siyasi bir statü elde edebilir, Güney'deki statü ve kazanımları korur ve ilerletebilirler.

Kuşkusuz bunun için dünyayı etkisi altına alan değişim sürecini iyi okumak, sürecin ortaya çıkarttığı demokrasi. İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve her türlü kimliğin kabulü gibi değerleri temel alan bir politika yürütmek, çağın gerektirdiği mücadele biçimi ve çalışma tarzını tutturmak gerekir.

Bununla birlikte, Kürdistan'ın dört parçasındaki örgütler arasında ilişkiler, ulusal talepler ve ortak hedefler doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir. Örgütler arasındaki ikili, üçlü, dörtlü ve benzeri ilişkiler yeterli olmaz; olmuyor. Kürdlerin genel çıkarları temelinde oluşturulan, kendini parçaların iradesi yerine koymayan ve hiçbir siyasi örgüte veto uygulamayan bir ulusal kongreye olan ihtiyaç, bugün her zamankinden daha fazladır. Ama yukarıda belirtmeye çalıştığım nedenlerden dolayı, bu tarz bir kongrenin toplanmasının subjektif şartları henüz oluşmamıştır. Şartlar oluşturulmadan toplanacak bir kongre ise amacına ulaşmaz; aksine gelecekte, bu uğurda yapılacak çalışmalara zarar verir. Bunun yerine hazırlıkları öncede iyi yapılmış, tribünlere oynamadan ve medyadan uzak bir Kürdistanlı partiler konferansını gerçekleştirmek daha gerçekçi ve makuldür diye düşünüyorum.

Eğer silahları devreden çıkarmak için yürütülen süreç bir kazaya uğramaz ise, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da çok uzak olmayan bir gelecekte, özellikle de Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonrasında, giderek düzelen durum normale dönecek, siyaset doğal mecrasında akmaya başlayacak.

PKK'nin silahlı mücadele başlattığı 1984 yılından bu yana çatışma üzerine kurulan politik ilişkiler, siyaset tarzı ve toplumsal iliş-

kiler, yeni dönemde ihtiyaca cevap veremeyecektir.

Kanımcı önümüzdeki dönemde, devlet de dahil, Kürdistan ve Türkiye'deki siyasi yapılar kendilerini yeni sürecin zorunlu kıldığı biçimde yeniden düzenlemek zorunda kalacaklar. Bir başka ifade ile siyasi tutumlar ve ilişkiler yeniden belirlenecek, yeni dönemin farz kıldığı siyasi hedefler tespit edilecek, programlar yapılacak ve buna uygun çalışma tarzı tutturulacaktır. Bu değişimi gösteremeyen siyasi yapıların, dağılıp yok olacaklarını söylemek ise müneccimlik değildir.

Biz siyasi gelişmelerin bu yöne doğru aktığını tespit etmiştik. 9. Kongremizde legal, demokratik ve barışçıl siyasi mücadeleyi ön plana çıkartma ve buna uygun kurumlar oluşturma; siyasi ilişkiler kurma, sivil toplum hareketi ve kuruluşlarını güçlendirme ve çalışmalarına aktif olarak katılma kararı almıştık. Önümüzdeki süreçte aldığımız bu kararların hayata geçmesi için daha ciddi bir çaba içinde olmalıyız.

Kuşkusuz bu çalışmalarımızda anahtar konu partimizin legale çıkmasıdır. Silahları susturmayı amaçlayan sürecin ilerlemesi ve yeni anayasa ile de ilgili olan bu konu, önümüzdeki süreçte kendini daha fazla hissettirecektir.

Biz daha önce, böylesine Partimizin geleceğini ilgilendiren konuları, tabanda şeffaf biçimde tartışarak karara bağladık.

Yeni süreçte de böyle davranacak, partimizi yeni şartların getirdiği biçimde örgütleyeceğiz. Bunun için gerekli olanların başında, dünyayı etkisi altına alan değişimi iyi okumak, sürecin gerektirdiği mücadele tarzını tutturmak, çağdaş değerleri önemsemek ve onları mücadelenin temelleri haline getirmek, demokrasi ve özgürlük mücadelesinde diğer yurtsever örgüt ve çevreler ile işbirliği yapmak, bölgedeki siyasal gelişmeler karşısında Kürdlerin genel çıkarlarını ön planda tutmak gerekir.

Ki, partimiz her zaman böyle bir çabanın içinde olmuştur.

“Evet, artık silahlar susmalı”

Kimileri devletin çizdiği sınırlara evet diyebilir. “Tek devlet”, “tek millet” gibi dayatmalara Kürdistan yerine; “Ortak vatan”, Kürt milleti yerine; “demokratik ulus” kavramlarını koyup devletin tezlerini, kabullerini farklı kavramlarla tekrarlarsa da, Kürt halkı haklı-meşru haklarından vazgeçmeyecektir. Özgürlük mücadelesini sürdürecektir.

Aydın GÜNEŞLİ

Aydın Güneşli

Kürt sorunu Türkiye’nin en önemli ve güncel sorunu olmaya devam ediyor.

Sorun, daha çok PKK nin silahlı güçlerini “sınır ötesi” ne çekmesi ve silahlandırılması çerçevesinde konuşuluyor.

MIT ile Öcalan arasında başlayan görüşmelere, zaman zaman BDP heyetlerinin İmralı ziyareti de ekleniyor.

Newroz öncesi ustaca yürütülen bir senaryo içinde toplumun dikkati Öcalan’dan gelecek mesaja çekildi.

Öcalan mesajını kendisini ziyaret eden BDP heyetine vermedi. MIT aracılığıyla ulaştırılacak mesaja toplu-

mun kilitlenmesi sağlandı...

Newroz dolayısıyla Diyarbakır'da, heyecan ve merak içinde toplanan yüz binlerce Kürdistanlıya Öcalan'ın mesajı BDP milletvekilleri Sırrı Süreyya Önder ve Pervin Buldan'ın ağzından dinletildi.

Mesajında "Bugün artık yeni bir Türkiye'ye, yeni bir Ortadoğu'ya ve yeni bir geleceğe uyanıyoruz. Bugün yeni bir dönem başlıyor. Silahlı direniş sürecinden, demokratik siyaset sürecine kapı açılıyor." Diyen PKK lideri Öcalan "Artık silahlar sussun, fikirler ve siyasetler konuşsun" noktasına gelindiğine dikkat çekiyor ve silahlı unsurların sınır ötesine çekilmesini istiyordu...

Öcalan mesajında "Bizi bölmek ve çatırtmak isteyenlere karşı bütünleşeceğiz. Ayrıştırmak isteyenlere karşı birleşeceğiz." diyordu.

Türk Milli İstihbarat Teşkilatı MİT, BDP-Kandil ve İmralı arasında başlayan ve kamu oyunun pinpon maçını seyreder gibi merakla takip ettiği trafik, nihayet PKK'nin silahlı güçlerinin resmi olarak 8 Mayıs'ta çekilmeye başlamasıyla yeni bir aşamaya geldi.

Hükümet yetkililerinin açıkladığı gibi bu süreç PKK'ye silahları tümünden bıraktırma süreci olarak ilerliyor.

Oluşturulan "Akil İnsanlar" heyetleri de bölgeleri gezerek "barış" sürecini anlatıyor, kamuoyunun nabzını tutmaya çalışıyor.

Eğer bir kaza olmaz ise yakın bir sürede PKK'nin silahı tümünden bırakması bekleniyor.

PKK'nin etkilediği ve "Kürdistan devleti", en azından "Demokratik Özerlik" gibi bir "statü" beklentisi içinde olan küçük bir kesim hayal kırıklığı içinde, gerçekte yüz-

Daha birkaç ay önce "Soykırımcı", "Yeşil Faşizm" nitelemeleri "AKP Faşizmine karşı ortak cephe" çağrıları ile AK Parti iktidarını devirmek için yüzlerce Kürt gencini ölüme sürükleyenler, hatta AK Parti'ye karşı cephe almayan, onun kimi adımlarını olumlu bulan herkesi/kesimi itibarsızlaştırma kampanyasıyla sindirmeye çalışanlar bu gün söylem değiştirmiş görünüyor...

leşmek durumunda kalsa da, MHP ve CHP hariç hemen hemen tüm kesimler bu süreci olumlu karşılıyor.

"Evet, artık silahlar susmalı" en kısa sürede silahlı mücadele tümünden terk edilmeli

Kuşkusuz PKK'nin silahları

bırakması, Kürt siyasetinin silahlı güçlerin vesayetinden kurtulması dahil her açıdan olumludur.

Zira PKK eliyle yürütülen silahlı mücadelenin Kürt halkına bir yararı olmadığı, tam tersine Kürt davasına ciddi zararlar verdiği, keza Türkiye'nin demokratikleşmesi önünde de önemli direnç merkezi olduğu görüldü.

PKK'nin silahlı mücadelesinin Türk devletinin iç iktidar hesaplaşmasının bir argümanına dönüştüğü giderek daha görünür oldu.

Daha birkaç ay önce "Soykırımcı", "Yeşil Faşizm" nitelemeleri "AKP Faşizmine karşı ortak cephe" çağrıları ile AK Parti iktidarını devirmek için yüzlerce Kürt gencini ölüme sürükleyenler, hatta AK Parti'ye karşı cephe almayan, onun kimi adımlarını olumlu bulan herkesi/kesimi itibarsızlaştırma kampanyasıyla sindirmeye çalışanlar bu gün söylem değiştirmiş görünüyor...

KCK Yürütme Konseyi Üyesi Duran Kalkan yaklaşık 6 ay önce şunları söylüyordu "Kuşkusuz içinde bulunduğumuz süreç bir çözüm sürecidir. Fakat geçmişte olduğu gibi siyasi çözüm süreci değil, askeri çözüm sürecidir. Biz iki yıl önce stratejik değişiklik yaptık. Artık mevcut AKP yönetimi devam ettikçe Kürt sorununun siyasi çözümünün gerçekleşmeyeceği kanaatine vardık. Dolayısıyla da AKP'yi siyasi yenilgiye

uğratacak aktif bir mücadele konumuna geçtik, strateji değiştirdik. Devrimci halk savaşıyla AKP siyasetini yenilgiye uğratarak Kürt sorununun demokratik siyasal çözümünü böyle bir direniş temelinde gerçekleştirmeyi öngördük. Şimdi bu temelde mücadele ediyoruz.” ANF - Behdınan 01.07.2012

Ölen öldüğüyle, zarar eden zararıyla, bedel ödeyen bedeliyle kaldı.

Devir değişti.

Şimdi “barış” rüzgarları esiyor.

Tıpkı geçmişte savunulan “Bağımsız Kürdistan”, “Birleşik Kürdistan”, “federal Kürdistan” gibi son yıllarda üretilen “demokratik özerklik” de bir kenara itildi.

Öcalan “İslam kardeşliğinden” dem vurup “Misak-ı Milli” savunuculuğu yaparken, BDP milletvekilleri Türk bayrağının şövalyeliğine soyunmuş görünüyor.

Toplumu kendilerine göre “askeri çözüm” sloganlarıyla, hamasi nutuklarla kutuplaştıranlar bu ani dönüşleri için, makul bir açıklama dahi yapmadan; bu kez yine herkesi kayıtsız şartsız kendileri gibi düşünmeye ve davranmaya zorluyorlar.

Her zamanki gibi “Sürecin hassasiyeti” Sürecin “tarihi” yönü hatırlatılarak eleştirileri “hakaret “olarak görüp bastırma yoluna gidiyorlar...

Hükümet cephesi ise rahat görünüyor.

Başbakan daha çok CHP ve MHP den gelen sert eleştirilerle meşgul. PKK ile pazarlık mı yapıldı? sorularına alaylı cevaplar veren yöneticilerden Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, "Bir pazarlık yaptık doğru; Tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan. Bunun dışında pazarlığımız yok" dedi.

Başbakan Recep Tayip Erdoğan İse "Müzakere, taviz verme, pazarlık asla ve asla söz konusu değildir. “dedi ve ekledi “,

Öcalan “İslam kardeşliğinden” dem vurup “Misak-ı Milli” savunuculuğu yaparken, BDP milletvekilleri Türk bayrağının şövalyeliğine soyunmuş görünüyor.

Bizi İmralı ile pazarlık sürecindeymişiz gibi gösterenlere sesleniyorum: 'Biz bugüne kadar kimseyle bu ülkenin bu milletin menfaatlerini pazarlık konusu yapacak kadar düşmedik, alçalmadık, asla da alçalmayız."

Özcesi Kürt sorununun çözümüne yönelik olarak devletin değiştiği falan yok. Değişen ve devletin yıllarca dayattığı tezlere evet diyen PKK'dır...

Kuşkusuz bu durum bir sürpriz değil.

“Tekeden süt sağma” uğraşı içinde olanlar bir kez daha hayal kırıklığı içinde olsa da yeni duruma adaptasyonun fazla sürmeyeceği anlaşılıyor...

Nitekim PKK her zamanki pratik ustalığıyla, geldikleri bu durumu, savrulmayı alayıp pullayıp “barış süreci” “çözüm süreci” gibi sunma çabası içinde görünüyorlar.

Öyle ya MİT ile beraber KÜRDİSTAN'da “demokratik özerkliği” kuruyorlar(!)

Kürt sorununu “terör sorunu” olarak sunan ve ona indirgeyen sömürgeci zihniyette kayda değer bir değişim gözlenmiyor.

Değişim hiç mi yok?

Elbette AK PARTİ iktidarı ile başlayan süreçte pek çok değişim de oldu, olacak...

Zira dünyanın, Ortadoğu'nun bu gün içinde bulunduğu durum, Güneyde bir Kürt federe devletinin varlığı ve yüksek bir itibara ulaşması, Türkiye'nin Güney Kürdistan'la girdiği ciddi ekonomik ilişkiler Kürt hakkında her alanda gelişen ulusal bilinç eski siyasetin yürütülemez olduğunu ortaya çıkardı.

Türkiye'deki statükocu militarist, Kemalist, şoven kesimler eski siyasetin aynen devamından yana olsalar da değişimin yeni den şekillendiren etkisini kıramadılar.

Kürt meselesindeki geleneksel inkarcı yaklaşımın sürdürülebilir olmadığı anlaşıldı.

Türkiye değişmek zorundaydı...

Bir yandan AB ile bütünleşme çabaları, diğer yandan Türk sermayesinin dışa, özellikle Ortadoğu'ya açılma ihtiyacı değişimi zorunlu kılıyordu.

Kürt sorununda izlenen "red, inkar ve imha siyaseti" Türk sermayesinin de yeni pazarlara açılmasını engeller duruma gelmişti.

Bu zorunluluğu AK Parti kavradı.

Kendisini de devirmeyi planlayan, değişim önündeki en ciddi engel olan militarist vesayeti gerilettiler, Ergenekoncu yapılanmayı tasfiyeye girişti.

Sermayenin ihtiyaç duyduğu yönde politikaları revize etti.

Artık "Kürt yoktur" denmiyor. TRT nin bir kanalı Kürtçe yayın yapıyor..

Resmi ağızlardan sıkça "Benim Kürt kardeşlerim" sözleri duyuluyor. Kürtçe üzerindeki inkarcı, yasakçı anlayış (yasal güvenceleri olmasa da fiilen) kısmen da olsa terk edildi.

Güney Kürdistan ile önemli ekonomik ilişkiler geliştirildi.

Kuşkusuz Ak Parti Kürt sorunun çözümünde ciddi bir programa sahip değil.

Esasen gerçek anlamda bir çözüme de niyetli değil.

O, daha çok "kelepir fiyatına" bir çözüm peşinde.

Erdoğan, Gaziantep'in Nizip ilçesinde yaptığı konuşmada

"Tek millet, tek bayrak, tek vatan" tekerlemelerinin ardından Kürt sorununun yaklaşımını bir kez daha ortaya koydu; "Bazıları rahat durmuyor. Ya ne oluyor da yetmiyor mu? Otur oturduğun yerde. Makamsa makam, milletvekilliğiye milletvekilliği, parlamentoya da giriyorsun, cumhurbaşkanı da oluyorsun. Ne istiyorsun? Rahat ol. Tutturmuşlar bir şey; 'Kürt sorunu'. Ben Kürt sorunu diye bir şey tanımlıyorum. Kürt kardeşimin sorununa evet, Kürtçülüğe hayır. Kürt kardeşimi seviyorum

ama Kürtçülüğü reddediyorum."

Bu sözler Türkiye'yi yönetenlerin Kürt meselesinde düşündükleri sözde "çözüm" projesinin çerçevesini belirlemesi açısından tipiktir.

Yani "bireysel haklara evet", fakat halk olmaktan, ulus olmaktan kaynaklı "kolektif haklara hayır!"

Türkiye'yi yönetenler Kürtlerin ulus olmaktan kaynaklı haklarını tartışmıyor bile.

Şayet PKK'ye silahlar bıraktırılırsa meselede çözülmüş sayılacak. Türkiye'nin "demokratikleşmesine" paralel olarak Kürtler de bireysel haklarını kullanabilecekler.

Devleti yönetenlerin bu tür hesaplar içinde olması doğal.

Bin bir oyunla, Öcalan kanalıyla PKK ile girdiği angajmanlarla Kürtlerin bir statü sahibi olmasını engellemeyi planlasalar da bunun boş bir çaba olduğunu görmeleri geç olmayacaktır.

Çünkü hayat farklı yönde ilerliyor.

Kimileri devletin çizdiği sınırlara evet diyebilir. "Tek devlet", "tek millet" gibi dayatmalara Kürdistan yerine; "Ortak vatan", Kürt milleti yerine; "demokratik ulus" kavramlarını koyup devletin tezlerini, kabullerini farklı kavramlarla tekrarlasa da, Kürt halkı haklı-meşru haklarından vazgeçmeyecektir. Özgürlük mücadelesini sürdürecektir.

Şimdi toplumun tüm kesimleri PKK'nin silahlı gücünden "kurtulmak" istiyor.

Bu nedenle süreci sessizce onaylıyor.

"Aman ha! silahlar devreden çıksın da ne olursa olsun" yaklaşımı egemen...

Bu kirli savaşın, danışıklı dövüşün daha fazla uzaması sadece acıları çoğaltır.

Gerçek anlamda "çözüm süreci" devleti yönetenlerin, öncelikli olarak Kürt meselesini "Kürdistan" gerçekliği üzerinden, gerçek boyutlarıyla konuşmaya ve Kürt halkına ulus olmaktan kaynaklı kolektif haklarını tanımaya hazır olmadan söz konusu olmayacaktır.

Milliyetçilik Kuramları -1

Erdem AKALIN

Erdem AKALIN

Günümüzde çokça ilgi uyandıran, toplumsal zihniyetimizi meşgul eden, tartışmalarımızın hem konusu hem de üslubu olma imtiyazına sahip kavram milliyetçiliktir.

Bu kavrama ilişkin fikir sahibi olmayan birine rastlamak neredeyse imkansızdır. Milliyetçilik, hemen herkesin fikir sahibi olduğu üstlerde bir cazibesi-albenisi de mevcut kavramdır. Bu kavram öylesine caziptir ki, onu güncel-tarihsel, politik-ekonomik hemen her perspektiften ele alıp tartışanlara rastlayabilirsiniz. Tartışmalarda vurgular farklı açılardan yapılıyor, farklı sonuçlara varılıyorsa da, aslında üzerinde durulan zemin aynıdır.

Nitekim, ideolojik çarpıtmaların kolaylıkla yer teşkil edebildiği milliyetçilik, elastikiyet ve sonsuz eğilip bükülme va-

sıflarına sahip bir kavramdır. Bu elastikiyet ve eğilip bükülme sayısı, değişim-dönüşüm hızı, eklemleme-kamufle yeteneği onun "bukalemunvari" olarak da anılmasını sağlıyor. Ayrıca milliyetçilik, paradoksal doğasıyla barışık, saadetli-ahenkli tüm bozuk siciline rağmen vicdan muhasebesi yapmayan, gerekte duymayan

bir "modern üst-yapı"dır. Keza o, modern zamanların insanları olarak bizi bize anlatır; Milliyetçilik, kolektif bir "biz" bilincimiz, bizim karşımızda adeta bizi de aşan-biçimlendiren "nesnel" bir güç olarak dikiliveriyor. Karşımızda da olsa, o bizim bir uğraşımız, parçamız, adeta "biz"i bize göstermek için bizden ayrılmış bir bizdir.

Genel ve doğru bir görüşe göre milliyetçilik, bir "oluntu" ve "toplumsal tutunum" unsuru (kohezyon) olarak moderndir. Öncelikle Batı Avrupa' da belirmiş, devamla Doğu Avrupa, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'da hakim olmuş, daha sonra sömürgecilik karşıtı hareketlerde Afrika Kıtası'nda vücuda gelmiştir.

20.yy da milliyetçilikler, hemen her coğrafya da farklı vasıflar ve karışımlar da istisnasız görülmüşler, günümüzde de bu "oluş" değişik etaplarda-momentlerde devam etmektedir. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, resmi sömürgeciliğin sonlanma momentleri, soğuk savaşın bitimi, Sovyetler ve Yugoslavya'nın dağılmaları gibi olaylar bir milliyetçilik belgeseli adeta.

20. yüzyılın dramı, "çapı küresel sicili cinayet" olan bir milli-insanlık tarihi olarak

Genel ve doğru bir görüşe göre milliyetçilik, bir "oluntu" ve "toplumsal tutunum" unsuru (kohezyon) olarak moderndir. Öncelikle Batı Avrupa' da belirmiş, devamla Doğu Avrupa, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'da hakim olmuş, daha sonra sömürgecilik karşıtı hareketlerde Afrika Kıtası'nda vücuda gelmiştir.

kolektif hafızamıza kazınmalı. Bu, alışık olmadığımız bir zihinsel faaliyet olsa da bunu kesinlikle oluşturup çalıştırmalı ve geçmişin acılarıyla hesaplaşmalıyız. Öte yandan yakın tarihin bir numaralı fikri "ilerleme" olunca "kalkınma miti"ne olan rasyonel-inanç, milliyetçi çatışmaları körüklemiş, muhtelif teritoryalarda adeta bir kan dökücü tanrı (enerji kaynaklarının paylaşımcısı; "emperyalizm") olarak

kendini göstermiştir.

Bu şiddetli ilişki bir asal gerilim olarak geçmişte üretilmişti; milliyetçilik Napolyon Savaşları'ndan günümüze, "şiddet"le yakın ilişkisini metamorfik biçimlerde de olsa daima korumuş, böylece "şiddet" mefhumu milliyetçiliğin görünür programında müdafidefensif ve meşruu bir tutum sayılırken, bu meşruuiyet milletlerden oluşan dünya siyasetinde bilhassa uygulamada tersine dönmüş, (fizik yasaları gereği, etki-tepki) şovenist-ırkçı programlar-patikler insanların diğer meşruuiyetlerini ezip geçmiştir.

Milliyetçilik ve şiddet ilişkisi başlı başına bir sorun iken, öte yandan yeni bir olgu yani "küreselleşme" milliyetçi şiddeti çok daha alt katmanlardan, yoğurulup mayalandığı (uyuduğu) yerlerden alıp, onu yeni söylemler ve talepler etrafında şekillendirmiş, daha önce hiç de sahip olmadığı bir maneviyat, entelektüel bir konum vermiştir.

Şimdilerde milliyetçilik, şiddet ve küreselleşme üçlüsü arasındaki "üç pas"ta gol'ü kimin atacağı henüz bilinmese de, bu "ittihad-i çıkar" ilişkisinin esasta egemenleri imtiyazlandığı bir gerçektir.

Gelgelelim emperyalist-küreselleşme,

milliyetçiliğin sağladığı avantajlardan fırsatla en gerici araç ve yöntemleri kullanıyor, yani kapitalist-medeniyet mevcut potansiyellerinin en geri ve barbar unsurlarını küreselleştiriyor. Tabii milliyetçiliklerin kendi bölgelerinden kaynaklanan

özellikler de mevcut. Bu bölgesel özellikler ABD, Fransa, Rusya ve Çin gibi bölgelerinde hakim güçlerin kendi özgün milliyetçiliklerini de yaratmalarını teşvik ediyor.

Öte yandan Batı ise, çok-kültürlülük anlayışıyla bir tür üst-ulusçuluk olarak "Avrupalılık" milliyetçiliğinde karar kılıyor. Burada dikkat çekmek istediğimiz husus; Kapitalizmin bir milliyetçilikler (kolektif egoizm) dünyası sisteminde varlığını sürdürebilmesi ve bu "kolektif egoizm" in özellikle meta ekonomisinin yükseldiği bir aşamada daha yıkıcı-yoğun bir biçimde insanlığa sevk oluverdiği.

Böyle bir dünyada, ne merkez-kapitalist devletler, ne de az gelişmiş-bağımlı devletler "milliyetçi dünya-sistemi" nin etkilerinden azadedir. Bu sistem, insanların kafalarını allak-bullak eden bir "bilinç biçimi" ne sokabilmekte, bu "çarpık bilinç" ise "bilisizlik" le sağlanmaktadır. Günümüzde bir çok insanın milliyetçilikler-arası geçişleri milliyetçilik-karşıtlığı ya da milliyetçilik-dışı'lığı olarak düşünceleri de esasında insanların milliyetçiliği "kısmî" ölçüde bilmesinden yani bilmesindendir.

Kısaca şöyle söyleyebiliriz; insanlar milliyetçiliğin ne/nasıl bir şey olduğunu bilmediklerinden ona gösterdikleri "psikolojik memnuniyetsizlik"lerin de aslında geçerli si-

Kapitalizmin bir milliyetçilikler (kolektif egoizm) dünyası sisteminde varlığını sürdürebilmesi ve bu "kolektif egoizm" in özellikle meta ekonomisinin yükseldiği bir aşamada daha yıkıcı-yoğun bir biçimde insanlığa sevk oluverdiği.

yasi hareketler olmadıklarını farkedemiyorlar, dahası milliyetçilik sistemi bilhassa bu tip insanı "idealize" ederek onu sıradan-günlük memnuniyetsizliğin bir taşıyıcısı yapılabiliyor, ve özellikle sıradan-günlük yaşamlarında insanlar "milliyetçiliğin nesnesi" oluyorlar.

Üzerinde durulması

gereken bir hususta milliyetçiliğin bir modern "din" olduğudur. Carlton J. Hayes' in vurguladığı gibi; "modern milliyetçilik, özellikle geleneksel dinlerin arasından çıkmış ve mahiyeti gereği tarihi dinlerin pek çok adet ve örfünü amaçlarına uydurmuştur".

Peki bu modern-din, önceki dinlerden daha yıkıcı mı? Evet daha yıkıcı. Yakın geçmişin ibretlik vakası, Balkan coğrafyasında hiç sonlanmayan 150 yıldır süregelen "etnik milliyetçi" çatışmalarıdır. Bu çatışmalar telefisi çok zor katı düşmanlıklara sebep olmuş, ayrıca elbette yalnız Balkan milliyetçiliği değil, bu türden "etnik boğazlaşmalar" günümüzde de hemen her yerde acımasızca devam ediyor. Bu çatışmalar, açlık, yoksulluk, kronik işsizlik gibi sistemin yapısal olarak ürettiği sorunların olduğu yerlerde çok daha yıkıcı boyutlardadır. "1950 lerden bu yana 70 adet silahlı özerklik, bağımsızlık mücadelesi sürüyorken, soğuk savaşın bitimiyle bu sayı artarak devam etmiş", yeni çatışmalarla birlikte sayı ve yoğunlukça da artmıştır.

Buraya kadar milliyetçilik-durum'una çok genel değindik. Fakat bu yazıda altını çizmek istediğimiz nokta; millet ve milliyetçilik nedir? sorusudur. Zira, milliyetçiliğin bilimsel-kuramsal alanda ele alınması yakın bir tarihe tekabül ediyor. Elbette milliyetçilik tartışmaları, yorumları daha 19. yy da başla-

mıştı, fakat o dönem milliyetçilik denilince daha çok ahlaksal-felsefi bir düşünüş tartışmalarına hakim olmuş, oysa milliyetçiliğin bilimsel-kuramsal incelenmesi çok sonradır. Sosyal bilimlerin milliyetçilik alanında çalışmaları 1950 lerde ve öncelikle Batı üniversitelerinin akademik ortamında başlamış, ancak, güçlü ve özgün eserler 1980 lerde ortaya çıkabilmiştir. örneğin; Ernest Gellner 1983. Benedict Anderson 1983. E. J. Hobsbawm 1990. Anthony D. Smith 1991. Nira Yuval-Davis 1997...bu alanda yapılmış, önceki çalışmaların sınırlarını aşmış eserlerdir.

Milliyetçilik kuramlarında sürdürülen temel polemikler kısaca şunlardır; Millet ve Milliyetçiliğin ne olduğu, ne zaman, nerede, nasıl ortaya çıktığı, eskilliği- modernliği, türleri, nesnelliği-özneliği, sınıfla, dinle, devletle, cinsiyetle olan ilişkisi, küreselleşme, çok-kültürlülük ve emperyalizm bağlamında incelenmesi gibi.

Tarihten güncelliğe polemikler devam ediyor, her ne kadar aksini iddia edenler olsa da, bu alanda bir literatür oluşmuş, hatta küçük çaplı da olsa yığılmıştır diyebiliriz. Biz burada milliyetçilik tartışmalarındaki diğer noktaları gözardı edip, özellikle kuramsal tartışmalarda önemli bir konuma sahip olan "millet tanımları" üzerinde duracağız. Bu tanımlar temelde "nesnel" ve "öznel" tanımlar olarak ikiye ayrılıyor. Tabi bu tanımsal ayrılık, kuramsal öneminin dışında siyasi ayrılıklara, kavgalara da sebep olabiliyor.

Tarihte meşhur "nesnel" ve "öznel" kavgası, Avusturya Marksisti Otto Bauer ve Sovyetlerin milliyetler komiseri Joseph Stalin arasında yaşandı. Millet nedir? tartışmalarında bu iki siyasî-şahsın bakışı olguyu anlamamız yönünde bilhassa bir zenginliktir.

Etnisite ve Millet

Etnisite, doğasal ve toplumsal bir olgu. Her insan bazı farklılıklarla öyle ya da böyle bir etnisitenin üyesidir. Etnik (budunsal) kimlik, diğer maddi-manevi bir çok etkenin

değişimi ile değişip dönüşen daha doğrusu bu etkenler tarafından belirlenen "folklorik" bir olgudur. En başta belirtelim; değişme yeteneği etnisitenin sabit-nesnel ve kesinlikli tanımlanmasını edeta imkansızlaştırıyor. Herhalde insan yapıntısı olup da etnisite kadar karmaşık doğal bir olgu yoktur. Antropologlar, sosyologlar etnisiteyi tanımlamada anlaşmazlıklara, dahası metodolojik tartışmalara tutuşuyorlar. Ne var ki, etnisite nedir? sorusuna cevap arayan bir çok araştırmacı, olgunun tarihselliği, çok belirlenimliliği, değişkenliği, dayanıklılığı ve bütün bu unsurları paradoksal bünyesinde taşıyabilmesindeki "sürekliğe" işaret ederler. Zira, tanımsal bir müşküllük vardır, fakat biz "rasyonal insan"lar önümüzde duran "şey" in açık ve anlaşılır olmasını isteriz, lakin "şey" öyle olmadığında da tanımlamalar yapmaktan geri durmayız. Etnisite ve milliyetçilik alanında dünyaca bir üne sahip Anthony D. Smith' de bir tanımlama yapar ve etnisite de bulunması gereken bazı nitelikleri sıralar:

- 1- Kolektif bir özel ad.
- 2- Ortak bir soy miti.
- 3- Paylaşılan tarihi anılar.
- 4- Ortak kültürü farklı kılan bir ya da daha fazla unsur.
- 5- Özel bir yurtla bağ.
- 6- Nüfusun önemli kesimleri arasında dayanışma duygusu.

Yukarıdaki kriterleri paylaşan bir nüfus, Smith' e göre "ideal etnisite"ye yaklaşır.

Etimolojik açıdan Etnik sözcüğü Yunanca "Ethnos" tan gelmekte, kafir yada pagan anlamındadır. Millet ve etnisite ilişkisinde kayda değer gerçek, her milletin zaruriyetle bir etnik temele dayanmasıdır. Bu açıdan millet, etnisitenin olanaklarını kullanarak kendini vareden bir birim, tarihsel bağlamda ise etnisiteye nazaran daha modern, daha rasyonel ve çok daha politik bir inşadır. Ayrıca millet-milliyetçilik, "şimdi" nin somut ihtiyaçlarına göre etnisiteyi farklı biçimlerde dönüştürüp, bir gelecek kader tayin edebilme yeteneğine de sahiptir. O adeta ça-

lışkan bir "yontucu" gibi eldeki malzemeyi(etni) kalıba doker ve özellikle bu misyondan kaynaklanan bir hazla varlığını sürdürerebilir.

Millet sözcüğü "Arami" kökenli "milla"dan geliyor. Bir sözü, bir vahyi kabul eden insan topluluğu anlamına gelen bu sözcük Arapça'ya geğmiş ve kuran' da ise "dinsel topluluk" anlamında kullanılmıştır. Kozmopolit Osmanlı'da ise, "millet" sözcüğü esnekçe gayri müslim toplulukları da kapsayacak bir içerikte kullanılmıştır.

Modern zamanlarda yani kapitalist sosyo-ekonomik gelişmelerle birlikte bir tarihsel oluntu olarak millet ortaya çıkabildi. Nihayetinde millet, insanın yahut toplumun zorunlu, doğal bir özelliği veya dışavurumu değil, belirli tarihsel gelişmeler ve gereksinmelerle uyum içinde oluştu. Her ne kadar modern bir mefhum olsa da, millet feodal dönemin gelenekleriyle dahası "din"iyle, zahiren değil fakat "fiilen-mantıken" analogiktir. Ama yine de millet'in oluşumunun "kerteler"i somut-maddi süreçlerde anlaşılabilir. Bu süreçler ise; sanayileşme, rosyonalizm, kitle iletişiminin yaygınlaşması, yeni eğitim sistemi, Latincenin kutsallığını yitirmesi, kilise reformu, yerel dillerin kullanımı, matbuat, gazete ve roman gibi ulusal dilleri güçlendiren yeni gelişmelerle birlikte düşünölünce mana buluyor.

Nesnel - Öznel Tanımlar

Günümüz dünyası, çeşitli özelliklere sahip milletlerden müşterek bir ulus devlet'ler dünyasıdır. Son 150 yıldır kurulan yahut kurulma mücadelesi verilen ekonomik-politik birim hep ulus-devlet oldu. Kuşkusuz daha bir çok etnisite uygun koşulları bulduğunda ulus-devlet formunda örgütlenebilmek için azami mücadele vermekte, ya da fedarasyon, özerklik, bağımsızlık...vb. statülerini korumak ya da talep etmektedirler.

Bu, milliyetçilik ve ulus-devlet'ler bir siyasal dünya sistemi olarak içinde yer aldığı-

mız katı bir gerçekliktir. Fakat Batı, iyisiyle-kötüsüyle bu konuda da hep biraz daha önde ve daha deneyimli. Irkçılık, zenofobi, göçmen sorunu türünden milliyetçi olaylarla sürekli temas halindeki AB ölkeleri, çok-kültürlölük paradigmasına atıfla, bir şekilde milliyetçiliğin geniş ufkunu, yol haritasını, bize gösterirler.

Gelgelim aslında oralarda "etnopolitik" bir iklimde yaşar. Nihayetinde çok-kültürlölü Avrupa'da bir ırklar, etniler, uluslar federasyonudur. Durum sanılandan daha mühim daha karışık olunca, külliyat büyümüş ve ihtilaflı durumlar varolagelmıştır. Sonuçta, demogojik dozu yüksek, stratejik ihtiyaçlarla uyumlu, hiç bir bilimsel-olgusal kıymeti olmayan tartışmalar da eksik olmamıştır. Böylelikle siyasi teorisyenler, politikacılar, duygulu entelejansiya, sosyal bilimciler ve geniş kümeden bir çok kişi "millet" tanımında süren tartışmalara iştirak etmekten geri durmamışlar, tarihsel-somut bir "ulus-devlet" önemli olunca, kaçınılmaz olarak "tanımlar"ı da önemli olmuştur... Biz konumuza-örneğimize gelirsek, güzide millet tanımları iki ana kutupta tartışılıyor; "nesnel tanım"lar milletin oluşumunda rol oynayan, topluluğu millet yapan ve bu kriterler olmadığında bir millettten bahsedebilmenin zor olacağı fikrini temel alır.

Nesnelci tanımlar milleti dil, din, toprak...gibi unsurlar bağlamında tariflendirmiş, dahası bu kriterlerin tutarlı-kararlı olmasını da beklemiştir. Milleti modern bir örgütlenme, bir tarihsel oluntu olarak kabul eden bakış, tarihsel şeylerin değişebileceğini bilir, fakat yine de paradoks bu bakışta yoğunlaşıyor, tutarsızlıklar içerdiği ve yeni tutarsızlıklara da zemin hazırladığı keşfedilince eleştiri bombardımanına tutuluyor.

Nesnel millet perspektifinin 20. yy'ın başındaki en meşhur savunucusu, Sovyetlerin milliyetler komiseri olarak görevlendirilen Joseph Stalin oldu.

Doğunun jandarması, halklar hapishanesi

ününe sahip Rus Çarlığı'nın hakimiyet bölgelerinde farklı kültürlere, dillere, dinlere sahip irili-ufaklı yüzlerce halk varlık göstermiş, devrimden sonra bu halklar "milliyetler meselesi" olarak Bolşevik Parti'ye bakiyelenmişlerdi. O dönem Lenin, Gorki'ye yazdığı bir mektubunda "muhteşem Gürcü" diye bahsettiği yıldızı parlak Stalin'i Avusturya Marksistlerinin milliyetler meselesine yaklaşımını öğrenmesi ve eleştiri malzemesi toplaması için Viyana ya gönderir. Stalin oralarda bir yıl kadar incelemeler yapar ve uzmanlaşır. Stalin'in çabaları boşa gitmez, milliyetler meselesine ait görüş ve çözümleri Bolşeviklerin çoğunlukla destekledikleri görüşler haline gelir. Tarihsel bağlamdan, stratejik ihtiyaçlardan hareketle, Çarlığın bakiyesi yüzlerce küçük, dağınık, ilkel milliyetle ani bir şok'la karşılaşan Stalin, bu dağınıklığın aksi istikametinde, homojenize edici "nesnel millet" kriterlerini belirler. Son tahlilde, dönemin koşulları, politik ihtiyaçlar ve "ilerleme düşüncesi" Stalin'in içinde bulunduğu en temel gerçekleriydi.

Stalin'in "nesnel kriter"ler den dantel ulus tanımı şöyledir; "Ulus; tarihsel olarak oluşmuş, kararlı bir dil, toprak, iktisadi yaşam ve kendini kültür ortaklığında dile getiren ruhsal biçimlenme birliğidir". (Joseph Stalin: Ulusal Sorun ve Marksizm. Sol yayınları.(1978) Yukarıdaki kriterlerden hiç biri tek başına alındığında ulusu tanımlamaya yetmeyeceği, dahası bu kriterlerden bir tekinin yokluğu bile ulusun ulus olmaktan çıkması için yeter görüşü de Stalin de mevcuttur. Bu çerçevede Stalin'in "nesnel kriterler"ine uymayan Yahudiler-Ermeniler ulus statüsünde görülmemişler, Yahudiler özellikle diaspora olduklarından "toprak birliği"ni sağlayamamış "kültürel topluluk" sayılmışlardır. Buradan ilhamla BUND (Litvanya, Polonya ve Rusya Yahudi İşçileri Birliği 'nin kısa adı) Stalin'in eleştirilerinin merkezi konumundadır. Avusturyalı Otto Bauer ve Karl Renner'in "öznel millet" tanı-

mını "spiritüel" bulan Stalin, "öznel tanım"a pejoratif "nesnel tanım"a ise ihya ile tavrı alır ve bu tavrı her zaman korur. O, politik bir saikten hareketle programatik ilkelere sadık kalmaya çalışmış ve bir sosyoloji teorisini değil, politik taktisyen kimliğiyle Sovyet Rusya'da ki ulus ve milliyetler konusunda fikir üretmiştir.

Stalin, millet'in sosyolojik bir tanımından ziyade, Kafkaslarda, Asya'da karşılaştığı "karmakarışık milliyetler" meselesinden ve meselenin "optimum" çözümünden hareketle millet tanımına ulaşmıştır. "Marksizm ve ulusal sorun" broşüründe; "Kafkaslarda yüzlerce dilin varlığından ve bir köyde bile birkaç dilin konuşulduğundan" bahseder ve "biz bu 'milliyetler'i neye göre ve nasıl ayıracağız" diyerek "merkezileşme"nin önemine işaret eder. Gelgelelim öznel-millet tanımları ise özellikle akademik dünyada kabul görmüş ve bir çok sosyal bilimci tarafından da hakkı teslim edilmiştir.

Zira öznel tanım'ın ilk örneğini erken bir tarihte Ernest Renan' da buluyoruz. Renan, daha 1882 de şu tanımı yapar; "Bir millet, geçmişte yapılmış ve gelecekte de yapılmaya hazır olunan fedakarlıklar duygusuyla oluşturulan geniş ölçekli bir dayanışmadır". Bu tanımlamasını ; "millet günlük tekrarlanan bir plebisittir" diyerek adete bir öznel-tanım kodlaması yapar.

Sosyolog Max Weber ise; "ulusçu duygunun manevi gücünün esasta ekonomik kaynarlardan gelmediğini, bunun saygınlık duygusuna dayandığını" söyler...." ve bu çevrelerin etkisiyle güç ün çıplak saygınlığı, kaçınılmaz olarak saygınlığın öteki biçimlerine ve özellikle "millet" düşüncesine dönüşür" diye ekler. Yine Weber; "Millet kavramı herhangi bir netlikte tanımlanabilecek olsaydı bile, bunun bir milleti'in üyesi sayılabileceklerle özgü ampirik nitelikler olarak ifade edilemeyeceğini" söyler.... "Millet kavramının değerler alemine ait olduğunu ve bu grupların nasıl tanımlanacağını ya da daya-

nışmadan hangi ortak eylemin doğacağını kesinlikle bilinemeyeceğini" düşünür". Özneltci tanımların iddialarının temelinde kendi varlığının farkında olma, sadakat, dayanışma, ortak maneviyat, kolektif irade...vb. zihinsel kurulumlar başattır.

Biz örneğimize gelirsek; öznelt-tanım'ın savunucularından biri de, Avusturya Marksisti Otto Bauer' dir. Bauer, dönemin Avusturya-Macaristan monarşisindeki farklı milliyetlerin son tahlilde ayrılma yönünde karar kılmadan, kendi milli haklarını kullanarak nasıl bir arada yaşayabileceklerini sorusunu temel alır. 1907 de tamamlanan "ulusal sorun ve sosyal demokrasi" adlı eserinde millet tanımını şöyle yapar; "Millet; ortak bir karaktere sahip, bir cemaate ortak bir kaderle bağlı insanlar topluluğudur".(Antonis Liakos.(Otto Bauer."Dünyayı değiştirmek isteyenler..."içinde) İletişim yayınları.(2008) Bauer'in tanımında dışsal ve ampirik unsurlara yer yoktur(örn; dil, toprak, ekenomi..vb.) o ulusu farklı sebeplerden şekillenen bilinç durumu ile özümsemiş kabullerden ve bunlardan müşterek irade ile tanımlar. Ayrıca Bauer, yalnız tanımlanmasına, tasavvur edilmesine değil, aynı zamanda oluşum sürecindeki algılama biçimleri, zihinsel kurulumları, "karakteristik cemaat"i var eden "ortak tarihi tecrübeler"i herhangi bir kriter gibi değil, "ulusal karakterli cemaat"ın en baskın kriteri olarak düşünmüştür. Bauer'in üzerinde durduğu "ortak kader" anlayışı ulusal topluluğun bireylerinde geçmişle gelecek arasında iki yönlü bir düşünceyi gerektirir ve bu "kader" özellikle "yaşanmış tecrübeler" sayesinde ulusal birey'de somut bir anlam kazanır. Bu açıdan Yahudiler, geçmiş ve gelecek tasavvurlarını kendi içinde paylaşabilecek tecrübelerle sahip "ortak kader-karakter"li bir ulusal topluluktur.

Bauer'i şöyle anlamalıyız; o, ulusu dışsal bir "güç" veya "aşkın" bir "öz" gibi görmemiş, "sınıf" gibi "cemaat" gibi öznelere hareketiyle (praksis) değişebilecek tarihsel bir

inşa olarak düşünmüştür. Böylelikle "dil", Bauer için daima yetersiz bir unsur olarak kalır, o çok belirlenimli bir yapının görünümü olarak milletin değişkenliğinin en geniş atmosferi yani tarihselliği işaret eder.

Sonuç

Nesnel-öznelt millet tanımları farklı açılardan eleştirilmişler, özellikle "nesnel kriterler" tanımını bir ulus teorisi olmaktan ziyade "ulusçuluk" biçimi denilerek eleştirilmiştir. Nesnel tanımlar, ulusun tarihsellik gerçeğini kabul ettiği halde, tarihsel ulusu vareden kriterlerin de değişkenliğini gözardı etmiştir. Böyle bir durumda ise özellikle Stalin'in ulus'u nesnel kriterleriyle birlikte ve tarihsel-politik koşulların etkisiyle de bir ulusçuluk anlayışı natinoal-building (ulus-inşa) sürecinin olgun bir uğrağı olmuştur. Çok boyutlu, insan eylemleriyle oluşmuş ulusu nesnel ölçütlerle tanımlamak, beyhude bir çaba olarak kalır. Sonsuz olmayan, kurgusal bir insan yapıtı olan ulus olgusu'nun ne olduğu ancak onun bilgisinin sürekli "kayıt" altına alınmasıyla anlamlı olabilir. Bizce mühim olan, temelde nesnel kriterlerin de insan eylemlerinin bir görünümü olduğunun anlaşılmasıdır.

Sonuçta; nesnel tanımları hayal kırıklığına uğratan somut örnekler de var; "Hiç bir tarihsel evrimi olmayan (Kuveyt, Umman, bir çok Afrika ülkesi...) ortak dile sahip olmayan (İsviçre, Kanada, Belçika...) toprak birliği olmayan (İsrail, Yeni Zelanda...) ortak ekonomik yaşamı olmayan (Gürcistan, Polonya, Pakistan...) bir çok ulus vardır. Öte yandan Stalin'in saydığı öğelerin tümüne sahip olsalar da ulus sayılmayan bir çok topluluğun (Taniller, Sahra, Korsika vb...) olduğu da bir gerçektir.(Mustafa Topal. Ulusu Düşünmek, s.53. Özgür Üniversite. 2003) Öte yandan öznelt tanımlarda aslında kriterlerden oluşur. Bu kriterler de eleştiri oklarından azade değildir. Örneğin; insanın bir gruba duygusal, iradi bağlılığı yetersiz ve

muğlak bir bakıştır. İnsanın bir ulusal grubun dışında sadakat ve sevgi hissettiği bir çok toplumsal ilişki içinde olduğunu biliyoruz. Aile, kabile, klan, arkadaş grupları bu türden gruplardır. Burada şu sorulabilir; İnsan neden başka gruplara değil de kendi ulusal grubuna bağlılık duyuyor? Sevgi, sadakat, dayanışma, kader birliği, kolektif irade gibi kriterler de muğlaklıklar içerirler. İnsan bir çok grupla böylesi ilişkiler geliştirebilir. Bu tür kriterler milletin meydana getirilmesi için yetersizdir, bireyin kendi ulusal cemaatine bağlılığı, sevgisi, dayanışması bizlerin bir bilgi edinmemizi sağlıyor mu? ona bakmalı. Vergilendirme, askerlik, eğitim türünden yaptırımlar, hatta "doğum kontrol" uygulamalarıyla doğasal-verili bir kimliğimiz olan cinsel kimliğimiz dahi, ulus-devletlerin "milli planlama" politikalarıyla cinsiyetimizin karşısında nesnel bir gerçeklik olarak dikilmiyor mu?...Peki nasıl oluyor bu?... Tanımlar- yorumlar hiç bitmeden devam edecek dahası bu tanımlar-yorumlar, ulusal-toplumu, toplumsal-ulusu biçimlendirecek.

Bitirirken; Aile, din, ulus aslında hepsi

toplumdur, ulus-toplumdur yani toplum-toplumdur ,fakat soyutlamalar insanın karşısına bazen insanı da aşan gizemli "fetiş"ler olarak dikilirler. İşte ulus-millet de böylesi bir fetiştir, ama o fevkalade entelektüel-rasyonal kapasitesi olan ideolojik bir fetiştir. Bu özelliğiyle ulus, bizim ne olduğumuzu bize canımızı yaka yaka gösteriyor. Bu fetiş-ulus'un ontolojik (varlıkbilimsel) yanından gelen herhangi bir anlamı yoktur, o anlamını toplumun tarih içindeki hareketinden alır. Din, devlet, ulus gibi insan yaratımı kurumlar egemenlerin elinde buyurucu kurumlar halindedir. Gelgelelim egemen sınıfın ideolojileri aynı zamanda, kaçınılmaz olarak "yabancılaştırıcı" ideolojilerdir. Öyleyse ulusçuluk çözümlmeleri, zaruriyetle ulus'la bağlantılı Aile, din, devlet, sınıf, sömürü, cinsiyet vb. olgularla birlikte ele alınmalı, perspektif sürekli derinleşip, genişlemeli ve kimi zaman geleceğe gidebilmek için kendi tarihinin en geri unsurlarına dönüp hesaplaşabilmeli. Milliyetçilik kuramları ve bu alanda yapılan tüm tartışmalar buna hizmet etmelidir.

Güney Kürdistan'da 3. Kürt Ulusal Gençlik Konferansı yapıldı

3.KÜRT ULUSAL GENÇLİK KONFERANSI YAPILDI

Güney Kürdistan'ın Duhok kenti yakınlarında bulunan ve Güney Kürdistan'a göç eden Rojava'lı Kürtlerin kaldığı Domiz kampında gerçekleştirilen 3.Kürt Ulusal Gençlik Konferansı yapıldı. Konferansa Hak-Par gençliği de katıldı

3.Kürt ulusal Gençlik Konferansına dört parçadan gelen siyasi parti ve sivil toplum örgütlerinin gençlik temsilcilerinin katıldığı konferans 2 gün sürdü. Konferans 5 gündem maddesi ile gerçekleşti. Bu gündem maddeleri;

1-Ortadoğu'da yaşanan değişimler, Ro-

java devriminin Kürtler üzerindeki etkileri,

2-Kürt Ulusu neden devletleşemedi? Gençliğin bu konudaki görüş ve önerileri,

3-İşgalci devletlerin Kürdistan üzerindeki politikaları ve bunların Kürdistan gençliğine etkileri,

4-Büyük Kürdistan'a giden yolda engeller ve açmazlarımız ve yürütülmesi gereken politikalar üzerine gençlerin görüşleri,

5-Kürtler arasında Ulusal Konferans nasıl gerçekleşebilir. Gençlerin düşünceleri nelerdir?

Yukarıdaki 5 gündem maddesinin tartış-

şılmasından sonra sunulan görüş ve öneriler ışığında 26 maddelik sonuç bildirgesi hazırlandı. Hazırlık komitesinin önerdiği sonuç bildirgesi taslağı oy birliği ile kabul edildi.

Konferansın bitiminden sonra aynı gün Domiz kampında kalan Rojavalı mültecilerin yaşam koşullarını ve içinde bulundukları durumu tespit etmek için bütün delegelerle kampa dayanışma ziyaretinde bulunuldu. Kampta yaşayanların sıkıntıları ve taleplerinin neler olduğunu tespit etmek için birbir iletişimler kuruldu. Kampta kalanlarla özel görüşmeler yapıldı. Yetkililerden bilgi alındı. Kamptaki sıkıntıların neler olduğu tespit edildi. Hazırlanan görüş ve öneriler dosya haline getirilip, Kürdistan Federe Devleti Başkanı Sayın Mesud Barzani'ye iletmek üzere hazırlandı.

28 Nisan 2013'te her parçadan katılan siyasi parti ve sivil toplum örgütü temsilcilerinden 2'şer kişi Kürdistan Federe Devleti Başkanı Sayın "Mesud Barzani'yi" ziyaret etti. Konferans hakkında bilgilendirme yapıldı. 3.Kürt Ulusal Gençlik Konferansı

Konferansa Bakur'dan Hak-Par (12), Çıra Kültür ve Sanat Derneği (3), Komciwan (5), Înîsîyatîfa Azadî (4), Kadep (3), Ösp (2), Tevgera Ciwanen Kürdistan(5) olmak üzere toplam 34 Siyasi parti ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri katıldı.

sonuç bildirgesi Sorani ve Kurmanci lehçeleriyle yazılmış haliyle Kürdistan Federe Devleti Başkanı Sayın "Mesud Barzani'ye verildi. Ayrıca Domiz kampında yaşayan mülteciler için hazırlanan raporda ayrı bir dosya

olarak teslim edildi.

Sıcak ve samimi ortamda geçen görüşme Ulusal kazanımlarımız, ulusal konferansın toparlanması ve gençliğin rolü görüşmenin önemli konu başlıkları idi.

Diğer parçadaki temsilcilerin konuşmalarından sonra, Ulusal Konferansın hızlandırılması ve Bakur'da gelişen son süreç ile ilgili durum Hak-par temsilcisi Ramazan Moray tarafından dile getirildi.

Konferansa Bakur'dan Hak-Par (12), Çıra Kültür ve Sanat Derneği (3), Komciwan (5), Înîsîyatîfa Azadî (4), , Kadep (3), Ösp (2), Tevgera Ciwanen Kürdistan(5) olmak üzere toplam 34 Siyasi parti ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri katıldı.

Konferansa HAK-PAR adına, Ramazan Moray, Sidar Avcı, Aziz Yıldız, Rohat Kara, Yekbun Eren, Lezgin Yiğitel, Harun Özkan, Yusuf Demir, Orhan Daş, Ömer Mavlay, Serdar Çolak, Dilek Mavlay katıldı.

3. Kürdistan Gençlik Konferansı sonuç bildirisi

Kürdistan dört parçasından ve Avrupa'dan 76 gençlik örgütünü temsil eden 250 Kürd gencinin katıldığı 3. Kürdistan Gençlik Konferansı "Kürd gençlerinin Ulusal Söylemde Birliği İçin" şiarı altında, Güney Kürdistan'ın Dihok kenti yakınında, Suriyeli Kürdler için oluşturulan Domiz Kampı'nda gerçekleştirildi.

İki gün süren konferansta, Kürd gençleri, Kürdistan devrimi, Kürd devletinin kurulamamasının nedenleri, gençlerin sorunları ve gençlerin ulusal sorun konusundaki düşünceleri, Kürdistan Ulusal Kongresi'nin toplanması gibi konular üzerine verimli tartışmalar yürüttüler.

Kürdistan'ın Dört parçasından 3. Gençlik Konferansı 26 maddelik sonuç bildirgesinin kabul edilmesiyle sona erdi.

Sonuç bildirgesinde yer alan maddeler şöyle:

1- Biz Kürd halkının Kürdistan'ın tüm parçalarında yürüttüğü ulusal mücadeleyi

destekliyor, ulusal değerlerimize saygı göstermeyi ve onları korumayı görev olarak addediyoruz.

2- Ülkemizi işgal eden devletlerin adları yerine, "Güney", "Kuzey", "Doğu" ve "Batı" sözcüklerinin kullanılmasını bir zorunluluk olarak görüyoruz.

3- Ulusal Kongre'nin toplanmasını talep ediyoruz. Bu kongrede "Kürdistan Şehitler Günü" de tespit edilmelidir. Biz 3. Konferans olarak, Pêşava Qazi Mehemed'in şehit edildiği günün "Kürdistan Şehitler Günü" olarak belirlenmesini öneriyoruz.

4- Kürd halkının kendi kaderini tayın hakkı temeli üzerinde söylem birliğinin sağlanması için çalışılmalı.

5- Kürt tarih ve kültürünü yozlaştırma çabalarının önüne geçmek, tarihimizi ve kültürümüzü yeni nesillere tanıtmak.

6- Yaşamın tüm alanlarında sağlıklı bir ortam ve yaşanılır bir çevre için çalışmak.

7- Uluslararası insan hakları normları çerçevesinde, insanı temel alan bir toplum oluşturmak için çalışmak. Aynı zamanda Kürd gençleri nerede olursa olsun, Kürdlerin haklarının çiğnenmesini mahkûm etmeli, bu konuda ortak tavır sergilemelidirler.

8- Kuzey Kürdistan'da Kürdlerin haklarına hizmet etmesi ve Kürdlerin kendi kaderlerini belirlemesine yardımcı olması koşuluyla, her türlü barışçıl çabayı destekliyoruz.

9- kardeş kavgası hiçbir biçimde ve asla tekrarlanmamalı. Özellikle Batı Kürdistan'da kardeş kavgasını tekrarlamak isteyenlerin önü alınmalı, tüm taraflarca kınanmalı.

10- Batı Kürdistan devrimini destekliyoruz. Kürdlerin saflarını ayırmak isteyen her çabaya karşıyız. Batı Kürdlerinin, federal bir bölgede haklarına kavuşmalarını umut ediyoruz.

11- Biz Kürd dilinin asimile edilmesine karşı çıkacağız.

12- Kürdistan Bölgesi'nin dışında kalan Kürd bölgelerinin, Kürdistan Bölgesi'ne geri dönmelerini talep ediyoruz.

13- Esed rejiminin gerçekleştirdiği toplu kıyımları protesto ediyor, uluslararası kamuoyunu bu uygulamalar karşısında sessiz kalmamaya çağırıyoruz.

14- Kürdistan'ın tüm parçalarındaki mücadeleyi destekleyen 4 parçadan Kürd gençleri olarak, her türlü kendini dayatma çabasını mahkûm ediyoruz.

15- Kürd gençlik örgütleri federasyonunun oluşturulması için çaba sarf edeceğiz.

Uluslararası insan hakları normları çerçevesinde, insanı temel alan bir toplum oluşturmak için çalışmak. Aynı zamanda Kürd gençleri nerede olursa olsun, Kürdlerin haklarının çiğnenmesini mahkûm etmeli, bu konuda ortak tavır sergilemelidirler.

16 Kürd gençleri olarak, uyuşturucunun Kürd gençlerinde ulusal bilinci yok etmede kullanılan etkili bir silah olduğunu düşünüyoruz ve uyuşturucuya karşı koyacağız.

17- Kadınlara uygulanan baskı ve şiddete karşı koyacağız.

18- Kürdistan Böl-

gesi Hükümeti, bölgede yaşayan öteki parçalardan Kürd gençlerinin sorunlarını çözmelidir.

19- Konferans, Roboski katliamı protesto eder, faillerinin açığa çıkartılıp mahkeme edilmelerini ister.

20- Kürd Gençlik Konferansı yazar, aydın, sanatçı ve gazetecilerin haklarının ayaklar altına alınmasına, ideolojik alanda ezilmelerine karşıdır.

21- Siyasi, toplumsal ve idari alanlarda Kürd gençlerinin gücünden yararlanılmalıdır.

22- Kürdistan Bölge Hükümeti, Feyli Kürdlerin haklarını elde etmesi için ciddi biçimde çaba sarf etmelidir.

23- Konferans, yurtdışındaki gençlerden Kürdlerin talepleri için mücadele etmelerini ister.

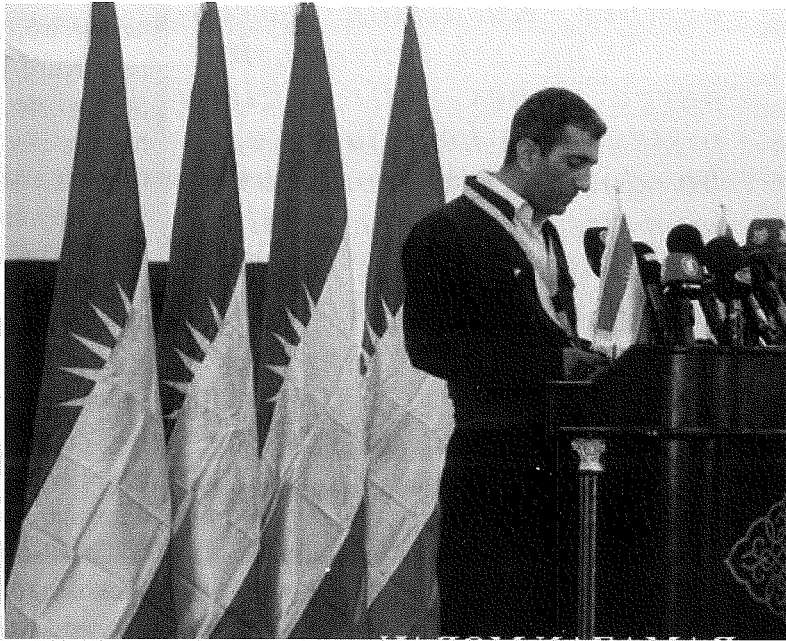
24- Kürd gençleri halkımız ulusal hedeflerine hizmet etmelidirler.

25- Kürd gençleri, her yılın 12 Martını, Batı Kürdistan gençlik hareketi günü" olarak anmalıdırlar.

26- 2014 yılında yapılacak 4. Konferansın yeri Doğu Kürdistanlı gençlik örgütleri tarafından belirlenecektir.

(*) Dengê Azad-Hewlêr tarafından Türkçeleştirildi

Axaftina ser navê Ciwanên Kurdên Bakurê Kurdîstan

Remezan MORAY

Kedkarên Çapemeniyê;
Nûwênerên Hêja yên partiyên welatê me Kur-
distan;
Delegeyên Konferansa me;
Birayên ciwan yên ku, rih û hestên çar parçe
Kurdistan bi hev re dijîn;
Ciwanên welatparêz yên ku, di dilêxwe de
agirê Kurdistanê vêdixin;
Kedkarên ciwan yên siyasetê ku îroj Amedê,
Dersimê, Agiriyê, Mehebadê, Sinê, Silêmaniyê,
Hesekiyê, Kamışloyê ber bi eywana konferanse
dikişînin;
We hemûyan bi rêzdarî û hestên dilovanî silav
dikim.

Sed sala borî heyanî îro li ci-hanê û bi tebet-mandî erdnigariya ku welatê me Kurdistan di navde ye guherî-nên yekbêj (ciddî) dertên holê. Bi ronî û pêşangiya mêzên nû (denge-yên nû) de he-rêma me lezgînî diguhire. Xweste-kên gelan yên azadîxwaz wek pêlên mezin êdî nayên astengki-rin, di hêla dî de sîstemên zordar yek bi yek dihejin.

Destpêkirina pêvajoyen nû, rejimên erîşker û mêtînger hildiweşînê, ji bo dest-nîşankirina çarenûsa netewe û gelan der-fetên pîroz tînin holê. Pêlên guherîne ku li Efrîka Başur qewimîn, bi bihara ereban berdewem kir, xwestekan azadîxwaz gî-haştin tixûbê Kurdistan. Seran serê herêma me bi dengên guhertîxaz dihejê. Guman nîne ku, ev pêvajo, li ser gelê Kurd ku sed salane ji bo maf û azadiyên xwe dîtakoşe tesîrek erênî peyda dike. Ji bo mîletê me erkek dîrokiye ku, tesîra guherînan boneya berjewendiyên xwe yên neteweyî kar bine.

Gelê Kurd, dû sed salê li ser axa xwe kû bi navê wî re hevbeşbûye, angî Kurdis-tanê boneya destxistina mafên xwe yên ne-teweyî bê navber şer dike. Bi biryarî, bi bawermendîyek qewî, digel ewqas êş û zê-randinan hetanî îroj çu carî serî netewand. Ev tekoşîna mîletê Kurd hê jî berdewem e. Li mehebad, li berxwedana Şêx Seîd, Li Qoçgirî, li Helepçê, di enfalan de, li Amudê, li Qamişlo, li Dersim, Li Agirî û Zilan, salek berê jî li Roboskî rastê eşek

Tekoşîna her parçeyî ji bo pîrsa Kurdistan pênga-vên hêrî girîng in. Di çar-çoveya parçeyan de be jî, destxistinên neteweyî ji bo hemûyê Kurdistan gavên dîrokî ne. Şik tune ku, her parçe ji hev tesîr digire, piştevaniya hevûdû dike, ji bo doza Kurdistan bawerîya me qewî dike. Mîletê me li her parçeyî, ji gelek mafên xwe yên rewa bêpar e. Hewceyê gotinêye berje-wendiyê mîletê Kurd, we-latê me Kurdistan yek e.

bê emsal hat. Gelek caran qirqi-rinên girseyî lê qe-wîmin.

Ji çaryeka dawî ya qurna bîstan hetanî îro, pîrsgî-rêka Kurd her çar parçeyî de di qo-naxa dîmên (boyut) navdew-letî de dinirixe. Îroj bi pêşengiya rexistinên gelê Kurd de, li Başurê Kurdistan destxis-tinek dirokî û sta-tûyek navneteweyî heye. Ji bo parçe-

yên dî jî, ev destkeftin bêhempa ye. Dest-xistinên Başur, Li Bakûr, Rojhilat û Rojava; ji bo pêşketina tekoşîna azadiyê hêz dide me, me qiwettirîn dike, heviya me ya azadiya neteweyî zindî digire. Di-yare ku, neteweya Kurd berhemên ked û berxwedanên xwe diafirîne. Êdî êdî be jî pevajoya afirandina berhemên destpêki-riye.

Hevalno;

Pevajoya guherînan di tixûbên Kurdis-tanê de, li Surî rejîma Bees dihejîne. Ew rejîme ku parçeyek welatê me Kurdistanê bi darê zorê di bin bandûra xwe de dagir-tiye. Şik tune ku aqibeta rejîma Surî wê aqibeta rejîma Bees ya Sedam be. Bi ri-xandina rejîma Surî, derfet û firsendên nû li pêşî gelên Surî ne. Êdî li Surî çu tişt wê ne wek berê be.

Eşkere ye ku gelên Suriyê ji bo nûva avakiran welatê xwe û destnîşankirina çar-enûsa xwe, gelek gavben (mesafe) û fir-sendên giranbiha destxistiye. Hweldan û berxwedana gelên Suriyê, ji bo gelê Kurd jî derfetên nû diafirîne. Gelê Kurd li Su-

riyê ber bi statûyek nû ve ditekoşe. Bi vê mebestê, di demeka ku ji bo welatê me û miletê me dîrkek nû tê nivîsandin, tekoşîna gelê Rojavayê Kurdistan nêz va dîşopînî, piştewaniya wê dikin, gavên ber bi azadiya birayên binxetê bi can û dil piştgiriya dikin.

Li herêmê gelek guhartin dijin. Rejîma Îranê nekare li hember bayên guhatinan bisekine, nekare xwestekên azadiya gelên Îranê rawestîne. Wek hûn dizanin ev salên dawî bi şeweyek hovane gelek ciwan û siyasatmedarên Kurd li Îranê hatin dardakirin. Bi hezaran Kurd li Îranê zindanî ne. Li gel ewqas zîlm û zorê gelê Rojhilat di rêya azadiya Kurdistanê de bi cangorî ditekoye, berxwe dide. Em carek din bi ked û tekoşîna birayên Rojhilat serbilind û piştrastin.

Tekoşîna her parçeyî ji bo pirsê Kurdistan pêngavên hêrî girîng in. Di çarçoveya parçeyan de be jî, destxistinên neteweyî ji bo hemûyê Kurdistan gavên dîrokî ne. Şik tune ku, her parçe ji hev tesîr digire, piştewaniya hevûdû dike, ji bo doza Kurdistan bawerîya me qewî dike. Miletê me li her parçeyî, ji gelek mafên xwe yê rewa bêpar e. Hewceyê gotinê berjewendiyê miletê Kurd, welatê me Kurdistan yek e.

Her roj, di şahadiya dîrokê de, serî de Başûrê Kurdistan û parçeyên di de tekoşîna miletê Kurd ya boneya azadiya wê, ber bi pêş dikeve, di herêmê û di qada navneteweyî de zêdetirîn rewa tê dîtin. Roj bi roj gelê Kurd hêza azadiya xwe xwert û qewî dike.

Miletê Kurd ku ewqas bedêl daye ji bo çarenûsa xwe, şik tune wê dehatuya xwe ya azad ava bike, xwe bi xwe îdare bike, li ser axa xwe desthilatdar be. Em wek ciwanên nûwênerên partiyên Kurdistan û dezgehên medenî (sivîl), bawermendin ku, tekoşîna rewa ya gelê me îro be an sibê be

wê di çarçoveya berjewendiyê miletê me de bigehe serefrazîye.

Hêjano;

Wek hûn dizanin, îro li Bakûrê Kurdistan pêvajoyek nû heye. Di hêlek de ji bo bédengkirina çekan gavên avêtin, di hêla di de amedekariya makezagonek heye bonaye destnîşankirina paşeroja Tirkîyê. Berdeste ku em wek hêzên Bakûr bikaribin gel hevûdû bitekoyên ta ku serkevin. Yekdengiya hêzên Bakûr bi hevalbendiya hêzên guhartixwaz yê Tirkîyê gunce ji bo çêkirina makezagonek demokratîk û pêşkevî. Ji bo makezagonek ku hemû mafên gelê Kurd di wezna wekhevî û hevbeşiyê de misoger bike, divê Kurd bi hemû aliyên xwe yekdeng bin. Bê guman yekdengiya hêzên Kurd û piştewaniya guhartinxwazên Tirk ji bo destxistina makezagonek ku mafê gelê Kurd danasîne gelek girîng e. Hewceyê gotinê em wek ciwanên Kurd, li himber pevajoyên bê statû hêştina gelê Kurd bédeng namînin.

Miletê Kurd qasî ku di çu qonaxî de nebûye destkeftinên neteweyî destdixe. Her roj sengerên (mewzî) nû destdixe. Wek ciwanên xwedan rêxistin yê Kurdistan, nû va nivîsandina dîroka miletê xwe de erkên li ser milê me nin em bi bawerî bicîh tînin. Ev hişyarî, zanyarî û bawermendî bimere heye. Divê qonaxa dîrokê de wek ciwanên Kurdistan di qada siyaseta neteweyî de erk û berpirsyariyên li ser milên me nin em bi werekî hildidin, kar û barên peşîya me nin bi cangorî hildigrin. Bi van hestan we hemûyan bi rêzdarî silav dikin, ji konferansa me re serkeftin dixwazin.

Bijî Azadî

Bijî Tekoşîna Gele Kurdistan Ya Rewa

Bijî Kurdistan

26.04.2013

Zanyariya (Mejiyê) Neteveyî

Lezgin YÎĞİTEL

*Ser Navê Baskê Ciwanan a
Navendî ya Partiya Maf û
Azadiyan
(HAK-PAR)*

Zanyariya (Mejiyê) Neteveyî

Birêz diwan,
Serokên Hêja yên Tevera Kurdistan,
Mevanên ezîz,

Kedkarên çapemeniyê, we hemûyan ser navê ciwanên Partiya Maf û Azadiyan ji can û dil slav dikim. Ji Bakurê Kurdistan ji bo her parçeyên Kurdistan slavên biratî, hevaldostî...

Encama Konferansa Ciwanên Kurd li hemû Kurdistananiyan piroz be.

Hêjano, xweşkno, birano, biradostno...

Netewe bi çand, ziman, erd, tarix û hevjiyana kesayetê xwerû pêk te. Ev şertên neteweyî li ser pêçandina jiyana kes û kesayetên jî tesirên xwe heye.

Têgeha neteweyî, hişmendiya welatperwerî ji bo kemilandina mejiyê neteweyî pewistiyên girîng in. Pêdiviya nasnama neteweyî, ji berpirsariyek dîroka xwe, ji zanîna ziman, firqbûyîna çand xwe, rûmet zanîna axa xwe tê.

Cihê gotine ye ku, zanyariya neteweyî jî bi kamiliya hestên neteweyî û tegîhiştina merc û zirûfên

netewêye re rasta rast girêdayiye. Hestên neteweyî di heman wextê de berpirsariyek civakî, barhildana pirs û pirsîgîrî mîletê ye.

Xebatên pêşxistina civakî, serhildanên li himber bandûra li ser netewê, tekoşîna ji bo welat û civakek azad bi nasnama neteweyî re gelek hevîrêdayiye. Her mîletek bi rûmeta ziman, çand, qedirzanîna axa xwe pêşketiye, di nav cihanê de deng vedaye. Heman demê de pêşvebirin û pêşvaçûna nasnama neteweyî hêjayiyek kevneşopiye. Mejiyê neteweyî pêşxistina civakê, çareseriya pirsîgîrî de hewldanên bê hempa, temsîlkariyê de qedr û rûmet, xebatê de zelalî, jêhatîni, zîrekî ye.

Bibîranîn û xwedî lê derketina bav û kalan, hejayiyê tevgera Kurd re îxtîram, rêzgirtin li hêjayên axê jî hestên neteweyî ne.

Şik nine ku remz û dezgeh jî, di pêşvebirina hest û zanyariya neteweyî de cîhek xwe yên qedirbilind hene.

Zanyarî û têgehek neteweyî xwedî lê derketina remz û ala neteweyî, bi tarix û erdnîgarî, hevîrêdanên bi çand û hunera civaka xwe ye. Perwerdekariyek bi diroka neteweyî ve girêdayî jî, pergalek hêri girînge jibo mejiyê neteweyî.

Her weha zaniyê, dibistan, lijneyên çand, huner û dirok, çapemenî, weşan, televîzyon, partî û gelek dezgeh, di peydabûn û

Rêk û pêkkirina civakê, paşerojek serbilind û pêşketî di hembêza zanyariya neteweyî de mezin dibe. Nabe ku welat an dewletêk ji hestên neteweyî û hişmendiya parastina civakê dur bikeve an van hestên hêja bêrûmet nav bike.

pêşvabirina zanyariya neteweyî de xwedan rolek gelek mezin in. Helbet civak û malbat jî di vî warî de xwedan rol in. Şik tune ku ev dezgeh, sazî û halet ji bo pêştabirina hestên neteweyî rê û ola-xên guncav in.

Wek tê zanîn her mîletêk xwedan dewlet bone ya pêşbirina zanyariya neteweyî bi rê

û olaxên zanistî, rê û dirbên nûjen kar tînin. Dezgeh û saziyan ava dikin. Bi vê rêyê nîşên nû perwerdedikin, bo gihandina wan hewl didin, wan digihîştin.

Bê guman mejiyê neteweyî heman demê de ji bo civatek pêşketî, jiyanek bi rûmet jî hewcedariyek e. Kesayetên bi hestên neteweyî hatîbin hunandin, ew ji bo pêşxistin û dewlemendkirina civakê jî gelek hewcedariyên erênî cîh tînin.

Hişmendiya çandî, civakî, xwedî lê derketina erdnîgarî, ziman, dirok, kevneşop û hejayiyên welat. Hurbûn û tîgîhaştina Nasnama Neteweyî. Her babet, her mijar eynî wextê de cîhbicîhkirina mejiyê neteweyî de pergalek pêşketî, dersên girîng in.

Rêk û pêkkirina civakê, paşerojek serbilind û pêşketî di hembêza zanyariya neteweyî de mezin dibe. Nabe ku welat an dewletêk ji hestên neteweyî û hişmendiya parastina civakê dur bikeve an van hestên hêja bêrûmet nav bike.

Jiyanbariyek rêk û pêk, hişmendiyeke nasnameyek pêşketî, tîgîheke serkeftî ya neteweyî perwerdekirina nîşên nû ve, pêşî lêvekirina ciwanan ve girêdayiye.

Dehatû û rojên bê ya ciwana ye. Ciwan paşeroja welat û dewletan in.

26-27.04.2012

Em dikarin xewna gelê Kurd; yekîtiyê pêkbînin.

Em dikarin xewna gelê Kurd; yekîtiyê pêkbînin.

Sidar AVCI
Ser Navê Baskê Ciwanan a
Navendî ya
Partiya Maf û Azadiyan
(HAK-PAR)

Brêz Dîwan, Mêvan û Beşdarên Hêja,
Berîya axaftina xwe dixwazim di serîde Komkûjiya
Enfal bi tundî şermezar bikim.
Şehîdên wê kersetê bi rêzdari bi bîr tînim.
Mêvanên bi rûmet,
Hûn bixêr hatin Sêyemîn Konferansa Ciwanên Kurd
a Neteweyî.
Spas bo wan birayên me yên ku ji rêyeke dûr hatine
û beşdariya vê konferansê kirine.
Wek ku em dizanin, gelê Kurd, gelê herî qedîm yê

Rojhilata Navîn e. Di dîroka mirovatiyê de ciheke xwe yê girîng heye. Mixabin, ji bilî parçeya Başûr, parçeyên din hê jî di bin nîrê dagirkeran de ne. Gelek gelên dinyayê yên bindest hebûn ku bi qasî gelê me tekoşîn û bedelên mezin nedan û azadiya xwe bidestxistin. Lê belê gelê Kurd bi dana ewqas bedelan û tekoşîneke bêhempa hê jî azadiya xwe bidest nexistiye.

Her çendî, gelek sedemên bidestnexistina azadiyê hebe jî, lê bi ya me, ya herî sereke pêkneanîna yekîtiya tevgera siyasî ya Kurd e. Ji hevketin û belavbûna tevgera Kurd her tim bi kêrî polîtîkayên dagirkeran hatiye.

Wek ku em dizanin, gelê Kurd neteweyek e ku welatê wê bidestezorê hatiye parçekirin û zêdetirî sed salî ye ku hemû daxwazên wê yên azadî û serxwebûnê, bi tevkuştin, zulm, zordarî, êşkence û nefikirinê hatiye pelçiqandin. Her çendî Kurdistan ji aliyê dagirkerên cuda ve hatibe dagirkirin jî, lê gelê Kurd di hemû parçeyan de bi heman zilm û zordariyê re rûbirû maye. Mixabin, ev zilm û zordarî li sê parçeyên Kurdistanê hê jî didome.

Ew kiryarên hov û nemirovane ku li Qoçgiri, Geliyê Zilan, Amed, Agirî, Dêrsim, Mahabad, Barzan, Enfal, Helebçeyê hatin kirin, niha jî, li Botan, Xerzan, Qamişlo, Roboskî û gêlî û çiyayên Kurdistanê didomin.

Me bi van kiryarên hov û nemirovanê qet serê xwe netewand û her tim serbilind bûn û dê heta serkeftinê jî wisa bibe.

Li ser gelê me polîtîkayên asimilasyonê tê meşandin û di bin hemû zilm û zordariyek siyasî, civakî, aborî û kulturî de ye.

Sed sala borî û ev salên em têde ne, ji bo çarenûsa miletê Kurd, firsandên dîrokî derdixolê. Wek hûn ji dizanin lî Bakûrê Kurdistan pevajojek nû destpêkiriye. Di aliyek de ji beralîkirina çekan xebatek heye, di aliyek de jî ji bo makezogonek demokratîk û peşkeftî hewldan hene. Partiya me di vê pevajojê de bi şeweyek aştiyane, demokratîk; bi helwestek çêker kar û barên xwe didomîne. Eşkere ye ku çareserkirina pirsê çekan

gavek baş e, lê nayê mana çareseriya pirsê Kurd. Çareserkirina pirsê Kurd hê xebat û tekoşîn dixwaze. Em wek Hak-Par ji çareseriyek mayînde alîne û xwedan hizr û raman in. Diyare ku, eslê xwe de ji bo çareseriyê miletê Kurd xwedan maf e. Gelê Bakûrê Kurdistan wê çarenûsa xwe binîvisîne.

Gele Kurd li her parçeyî demeke dûr û dirêje ji bo azadiya neteweyî bi şeweyek bêhempa ditekoşe. Îroj, Rajavayê Kurdistan gele Kurd ji herdem nêziktirê azadiya xwe ye. Sistema zordar ya Bees rojên xwe yên dawî dijî, baweriya me ewe ku demek kûrt de wê bê rûxandin. Em bi baweriyek zanyar, bi helwestek piştrast piştevaniya birayên xwe yên rojava dikin. Em wek Hak-Par hêvîdarin ku, hemû hêzên Kurd demek nezik de di nav refên hevkar de bêtin cem hev û dû. Em bi yeqînî ku yekîtiya hêzên rojavayê Kurdistan wê bigêhe statuyeke peşkevî, ev jî destkeftina hemû milete Kurd e. Hewceye û erêk neteweyiyê ku Kurdên rojava xwe ji şerên nav xwe bi parêzin, di qada nav dewletî de yek dengiyek destxin.

Partiya me bi çavek biradostî li rûdanên rojhilatê Kurdistan dinirxîne û çaverêye ku hêzên neteweyî yekîtiya nav xwe qewî bikin. Li himber sistema dagirker ya Îranê tekoşînek hevgeradayî bidomînin. Divê demek kin de Îranê de daleqndina ciwan û siyasatmedarên Kurd bê sekinandin û hemû hêzên Kurdistan kiryarên li Îranê diqewimin şermazar bikin. Di hêla dî de, em piştgiriya daxwezên neteweyî yên rojhilata Kurdistan dikin û tekoşîna wan ya rewşa li gel wan in. Em bawermendin ku gele rojhilat di rêya tekoşîna destxistina mafên neteweyî de wê serkeve û li ser axa Kurdistan bibe xwedanê statuyek bi rûmet.

Em wek Hak-Par li her parçeyê Kurdistanê destxistin û tekoşîna netewa Kurd xwedî derdikevîn, gor derfetên xwe ditekoşîn. Em bi rûpelên reş û sipî yê xwe ve li dîroka xwe xwedî derdikevin. Ji bona ku dîrok pêşiya me ronî bike, divê em jê dersê werbigrin. Em ku

xwedanê pêşerojê gelê xwe ne ji nîrx û bayêxên gelê xwe hêz werdigirin, radigihînin ku bi vê hêzê ve diji hemû kar û pêşveçûnên xirab radiwestin. Bi gor bawerîya me divê ciwan mesûliyeta xwe bizane, erkê xwe cih bi cih bike,

bibe xwedanê bîrê azad, helwestê rast û durist nişan bide. Divê ciwan bi riwangeha şoreşgeriyê ve pêşwaziya bûyeran bike. Duwarojê de divê ciwan diji hemû tundûtîjiyê derkeve û îcaze nede ku biyanî bandor li ser îradeya wî dabîne.

Rewşa heyî me li jorê nîrxandî, divê em bizanin ku pîrsgirêkên civakî, siyasî, aborî û perwerdeyî ya li hember ciwanên Kurd, ji hev nayên cudakirin. Sîstema heyî, polîtîkaya asîmîlasyonê bi aşkere li hember ciwanên Kurd bikartîne. Ciwanên Kurd ku li metropolan, bajaran û gundan dijîn, rastî polîtîkayên zîlm û zordariyê yên cuda cuda dibin. Dewletên dagirker bi van polîtîkayên xwe dixwazin ku ciwanên Kurd ji têkoşîna gelê xwe dûr bikeve, tenê berjewendiyên xwe yên şexsî biparêze. Dewletên dagirker; bi zanetî ciwanên kurd, ji fêrbûnê, perwerdeyê û hilgirtina berpirsariyê, ji jiyana tendirustiya kargerî dûrdixin. Dixwazin ciwanên Kurd fêrî jiyanekê bê mane û mace-raperest bikin. Ev jî dibe sedema dûrketina ciwanan ya ji pêvajoya siyasî û civakî.

Zarokên Kurd hêj di dema dibistana serokî de bi zimanekî biyanî dest bi perwerdehiyê dikin û di dema ciwanîyê di nav jiyana civakî de ji ber nedîtina perwerdeha bi zimanê zikmakî, tûşî gelek pîrsgirêkên civakî dibe. Ev pîrsgirêk di dema xwendina zanîngehê de jî kûrtir dibe. Ciwanên ku zimanê xwe yê zikmakî bikar neyne; ji xwe, ji dîroka

Em wek Hak-Par li her parçeyê Kurdistanê destxistin û têkoşîna netewa Kurd xwedî derdikevîn, gor derfetên xwe ditekoşîn. Em bi rûpelên reş û sipî yê xwe ve li dîroka xwe xwedî derdikevin. Ji bona ku dîrok pêşiya me ronî bike, divê em jê dersê werbigrin.

xwe û ji mirovahiye dîrdikeve.

Di encamê de derdikeve holê ku di nav jiyanê de zimanê zikmakî mafekî dest jê nayê berdanê ye.

Rêzdar Dîwan

Mêvanên birûmet

Piştî ku me li jor behsa rewşa giştî ya gelê Kurd û welatê wî Kurdistan kir, em dix-

wazin pêşniyarên çareserkirina pîrsa Kurd yên Partiya Maf û Azadiyan-HAK-PARê binin ziman. Berî her tiştî divê bê zanîn ku HAK-PAR ji damezrandinê û heta niha dixwaze pîrsgirêka Kurd bi rêya aşitî(hêminî) û demokratîk çareser bike.

HAK-PAR ew partiye ku li Tirkîyeyê cara yekem di xebata legal de bo çareserîya pîrsgirêka Kurd modela federasyonê kiriye bingehê bernameya xwe. Bi vê taybetmendiyê li ser daxwazên xwe her dem bi biryarî tevgeriyaye. Lê mixabin, di rewş û zirûfên heyî de ev bîr û hîzr bi asteke ku jê tê hêvîkirin, di nav gel de belav nebûye.

HAK-PAR partîyekî plûralîst, guherînxwaz, demokratîk û azadîxwaz e û rêbazên hiqûqa gerdûnî referans digire. Xwedî li mîratê têkoşîna neteweyî, demokratîk û aşîfxwaz a gelê Kurd a 40 salên dawî derdikeve û xwe yek jî wêrisê vê kevneşopiyê dibîne.

Perspektîfa ciwanên HAK-PARê ya ji bo çareserkirina pîrsgirêkê, Federasyon e. Ev jî bi 3 qonaxan pêktê.

1- Rûbirûbûna bi ser boriyê, aramkirina pêvajoyê û ji tund û tûjiyê bi dûrketin;

a) Qebûlkirina xeletîyan,

b) Rûbirûbûn bi ser boriyê,

c) Demokratîkkirina sîstema perwerde û hiqûqê,

d) Astengiyên ku li pêşiya zimanê Kurdî, bêne rakirin,

e) Lêborîneke giştî bê derxistin,

f) Bi zûtirîn wext, dest ji çekan bêne berdan,

g) Di zûtirîn wext de sîstema cerdevaniyê bête rakirin,

h) Destê artêşê ji nav asayîşa navxweyî bêtê derxistin,

i) Kesên ku bi destêzorê ji cih û warên xwe hatine derxistin, ji bo vegerandina wan gavên pêwîst bêna avêtin,

j) Plana pêşketineke aborî bikeve jiyânê.
2- Statuya zimanê Kurdî, seferberiya demokrasîyê û reforma rêvebirina îdarî;

a) Divê statuyeke fermî bo zimanê Kurdî bête naskirin,

b) Beşdariya siyasî pêk bê,

c) Reforma birêvebirina herêmî ya di cih de bête tedbîqkirin,

d) Destûreke demokratîk û pir deng divê bê amadekirin û bikeve jiyânê.

3- Divê Tirkiye di bingehe federasyonê de ji nû ve bê avakirin.

Siyaseta Tirkiyeyê ya 90 salî ku di bingehe haşatî û tunekirinê de bi şikleki unîter hatiye avakirin, ne pirsgrêka Kurd çareser kir û ne jî demokrasî avakir. Nêzikî sed sale ev siyaseta ku birêve tê birin, îzbat kiriye ku ji rastiya Tirkiyeyê çiqas dûr e.

Tirkiye welatekî pirnetewe, pirziman, pir ol û mezhebî ye. Ji bo welatekî bi vî rengî jî sîstema herî guncaw û baş jî Federalî ye.

Tirkiye bi sîstema federaliyê wê demokratîktir û seqamgirtir bibe.

Federalîzm di nava yekîtiyekî de hewandina pirrengiyê ye.

Di sîstema federaliyê de mafê bingehe û azadiya hemû ol û kêmanetewan, bi destûra bingehe tene misogerkin.

Mêvanên birûmet

Bê guman rola ciwanan di nav civaka Kurd de gelek girîng e. Ciwanên Kurd di têkoşîna neteweyî de her dem di rêza pêşiyê de cih girtine. Ciwan hêzeke dînamîk û pêşeng in. Girîngiya vê konferansê jî ji ber vê çendê ye. Armanca vê konferansê ew e ku di nav meydana siyasî ya Kurdistan de politîka û bîr û rayên cuda cuda bêne cem hev. Herweha, bidestxistina encameke erênî ku ji berjewendiyên neteweyî re xizmet bike.

Em, bi ferq û cudahiyan xwe ve hene û divê em ji hev têbigihin. Em dikarin xewna gelê Kurd; yekîtiyê pêkbinin. Ji bo vê yekê jî em berjewendiyên neteweyî daynin pêşîya hemû berjewendiyên îdeolojîk û rêxistinî.

Divê bê zanîn ku me ev pirsgrêk ji xwe re kiriye xem û emê çareserbikin. Di vê tekoşînê de kesên ku berjewendiyên xwe yên şexsî û îdeolojîk di pêşîya berjewendiyên neteweyî de bibînin, wê hebin, lê divê em guh nedin wan.

Bi ya me pirsgrêka herî sereke ya li pêşberê tevgera siyasî ya Kurd ku divê bi lezgînî bê çareserkin, yekîti û hevkarî ye. Lewra, em dizanin ku pirsgrêka Kurd pirsgrêkeke navneteweyî ye, ji ber vê taybetmendiya xwe jî ne mimkun e ku ji aliyê rêxistinek an jî xetke siyasî ve bête çareserkin. Divê em hêzên xwe bikin yek, li ser rastiyan hevbeş em kar bikin û em vê yeke nîşanî dost û dijminan bidin.

Bi vê minasebetê, spasiya xwe pêşkêşî hemû beşdarên vê konferansê û ew kesên ku keda wan di amadekariyan û konferansê de heye, dikin û serkeftin dixwazin.

26-27.04.2013

Ciwan, Bîr û Baweriya Neteweyî

Yekbun EREN

Ser Navê Baskê Ciwanan a
Navendî ya
Partiya Maf û Azadiyan
(HAK-PAR)

Ciwan, Bîr û Baweriya Neteweyî

Bîrêz dîwan,
Serokên Hêja yên Tevera Kurdistan,
Mevanên ezîz,
Kedkarên çapemeniyê, we hemûyan ser navê ciwanên
Partiya Maf û Azadiyan ji can û dil slav dikim. Ji
Bakurê Kurdistan ji bo her parçeyên Kurdistan slavên
biratî, hevaldostî...

Dema mirov çavên xwe li dinê vedike xwe di nav
malbat û civakekî de dibîne. Bi ziman, çand û hestên wê

malbat an civakê mezin dibe. Kesayetiya wî mirovî an wê mirovê bi hemû kodên wê çanda ku tê de mezin dibe têşedigire. Ji destpêka zarokiya xwe û vir de bîr, baweri û hestên wî/wê bi çîrok, stran û destanên ku ew ji derdora xwe dibihîzin tê honandin. Bi kurtasî giyanê wî/wê kesê dişibe rengê giyana wê civakê.

Têşegirtina giyanî ya wê civakê ku em li vir bi wateya neteweyê bi kar tînin jî di nav pêvajoyeke dîrokî de û bi afirandinên her takekesa an takekesê wê civakê pêk tê.

Ango civak û takekes bi awayekî rasterast û bi du alî li ser hev xwedî bandor in û her tevgerê di aliyekî de, guhartineke erênî an neyênî li ser aliyê dinê pêk tîne û ev yek veke çerxekî û bê navber didome.

Her neteweyek li gel têşegirtina giyanî ya dîrokî; xwedî çand, ziman, dîrok, bazar, welateke xweser û hevpar e. Ev hêman hîmên neteweyan in. Netewê bi wan hene û hebûna xwe didomînin.

Ji ber vê yekê ye ku dema desthilatdarên ku dixwazin neteweyekî bixin bin desthilatiya xwe êrîşî wan hêmanan dîkin.

Mirov dikare bibêje ku neteweya kurd jî îroj bi vê rastiye re, rû bir û maye. Neyarên gelê kurd, li aliyekî welatê kurdan dagirkirine û li aliyê din jî êrîşê hemû nîrxên wan dîkin. Ev êrîş him bi awayekî fizîkî û him jî bi polîtîkayên asîmîlekirinê pêk tê.

Bi sedan salan e ku kurd, li welatê xwe li himberî hêzên dagirker têkoşîneke bêhempa didin da ku li ser axa xwe bi rûmetî û di nav azadiyê de bijîn.

Ev têkoşîn, îroj li parçeyekî welat angî li başûr gihiştîye konaxeke serkeftî û li başûrê

Niha peywireke girîng li ber ciwanên kurd heye. Ya em ê li himberî van polîtîka û hewldanên hêzên dagirker serî deynin, ji rastiya xwe dûr bikevin û jiyanêke di bin nîrê koletiyê de bipejirînin, yan jî em ê xwedî li doz û nîrxên gelê kurd derkevin û heta ku em welatê xwe ji bin nîrê koletiyê rizgar bikin têbikoşin.

biçûk hêviya azadiyê geştir bûbe jî mixabin li parçeyên din rewşa gelê kurd neguheriye.

Ji bo ku ev rewş biguhere, ji bo ku em kurd li ser axa xwe wek hemû gel û neteweyên din ên cîhanê li welatê xwe, di nav azadî û aramiyê de bijîn, divê em têbikoşin.

Şik tune ye ku di têkoşîna azadiya gelê kurd de li gel aliyên civakî yên din, roleke mezin a ciwanên kurd ên welatparêz heye. Ciwanên welatparêz, bi ked, enerjî û berdêleke mezin xwedî li doza gelê kurd derketine.

Ya xwezayî jî ev e. Ji ber ku ciwan perçeyekî vê civakê yê herî zînde, çalak, azadîxwaz û ji guhartinen re vekirî ne. Têkoşîna wan a li himberî dîlîtî û bindestiyê, yek ji taybetiyê karekterên wan e.

Hêzên dagirker ên ku Kurdistanê di nav xwe de parçe kirine, ji ber ku van taybetiyên ciwanan dizanin; wan ji xwe re dîkin hedef. Di qadên têkoşînê de bi piranî ciwan rastî êrîşan tînin; tînin kuştin, darizandin û girtin.

Li gel van êrîşan; hêzên dagirker, polîtîka û projeyên taybet û asîmilasyonîst diafirînin da ku bi gelemperî gelê kurd û bi taybet jî ciwan û zarokên kurd him ji nîrxên neteweyî û him jî ji tevgera azadîxwaz a Kurdistanî dûr bixin. Ew bi hemû hêz, derfet û dezgehên xwe hewl didin ku ev polîtîkayên wan bi ser bikevin û ciwanên kurd apolîtîze û asîmîle bibin. Bi gotîneke din ji kesayetiya xwe dûr bikevin.

Niha peywireke girîng li ber ciwanên kurd heye. Ya em ê li himberî van polîtîka û hewldanên hêzên dagirker serî deynin, ji rastiya xwe dûr bikevin û jiyanêke di bin nîrê koletiyê de bipejirînin, yan jî em ê xwedî li doz û nîrxên gelê kurd derkevin û heta ku em welatê xwe ji bin nîrê koletiyê rizgar bikin

têbikoşin.

Ev jî têrnake, divê yên biryara têkoşînê dane; divê li hemû hêjayiyên gelê xwe jî xwedî derkevin û di jiyana xwe de bijîn. Divê ew derfet nedin hêzên serwer ku di serî de ziman, çand û hunera kurdî qels bikin û ji holê rakin.

Divê ciwanên kurd ên welatparêz, zimanê kurdî di hemû qadên jiyanê de wek zimanê sereke bi kar binîn, nas û hevalên xwe motive bikin da ku ev jî fêrî kurdî bibin û bi kurdî jiyana xwe bidomînin.

Helbet bi saya navgînên ragihandinê ku îroj pir bipêşketine, hemû çandên li cihanê bi hev didin û distînin û bi vê yekê, li gel dinamîkên din çand diguhêrin û pêşvedidin. Lê divê em ciwan, li gel aliyên din ên gelê kurd, xwedî li çand û hunera kurdî derkevin û hewl bidin ku ev çand û huner li himber çanda neteweyên serdest û çanda împeryal a paşverû nehele û têk neçe.

Divê em ciwanên kurd, xwe binasin. Dîroka gelê kurd, bi hemû aliyên wê ve bizanibin û jê sûd wergerin. Kêmasiyên xwe yên dîrokî li ber çavan bigirin û xwedî li destkeftî û tecrûbeyên dîrokî derkevin.

Wek me li jor jî anî ziman, ciwan, aliyê herî çalak û guherînxwaz ê civakê ye. Ji bo ku çanda demokrasî û xweşbîniyê di nav gelê kurd de bi cih bibe; roleke mezin dikeve ser ciwanan.

Tê zanîn ku gelê kurd ji çîn û tebeqeyên civakî, ol û baweriyên cuda cuda pêk tê. Li gel gelê kurd, li Kurdistanê kêmteweyên

Divê ew derfet nedin hêzên serwer ku di serî de ziman, çand û hunera kurdî qels bikin û ji holê rakin.

Divê ciwanên kurd ên welatparêz, zimanê kurdî di hemû qadên jiyanê de wek zimanê sereke bi kar binîn, nas û hevalên xwe motive bikin da ku ev jî fêrî kurdî bibin û bi kurdî jiyana xwe bidomînin.

serdema em tê de dijîn de, ew gelên ku girîngiyê didin zanyarî, perwerdehî, teknoloji û endustriyê her tim pêş ve diçin û rewşa jiyana xwe hîn baştir dikin. Divê em ciwanên kurd jî, li gel têkoşîna xwe ya ji bo azadiyê xwe perwerde bikin, di warê zanyarî û teknolojiyê de xwe pêş ve bibin da ku gelê kurd ji tarîtiya kolonyalîzmê û kevneşopiyê rizgar bikin û nêzî civakên xwedî jiyanêke bi rûmet bikin.

Divê em bizanibin ku yên li welatê me derfetên jiyanêke bi rûmet biafirîne em niştecihê vî welatî ne. Ger em, di hemû qadên jiyanê de sazî û dezgehên civakî avanekin, xwedî li hev dernekevin, ji bo wan xirabiyên ku sistêmên dagirgeriyê bi xwe re aniye ji jiyana xwe dernexin û tovê jiyana ku di xewnên me de ji îroj ve neavêjin; dê kesekî din neyê û van kar û yên wek wan kara neke.

Hevalên hêja, keç û xortên Kurdistanê, em xwedî xewnên xweş in, ger em bi bîr û baweriya neteweyî û gerdûnî tevbigerin, mil bidin hev û xwedî li hev derkevin dê ev xewnên me rojekê zûtir pêk werin.

Bi hêviya pêk hatina xewnên azadiyê bîmînin di xweşiyê de.

26-27.04.2012

din jî dijîn. Her wiha di nav hemû aliyên civakê de jî nevekheviyek heye û her yek ji me xwedî tercîhên cuda cuda yên politîk e. Ji ber ku em hemû aliyên civaka Kurdistanê bi hev re di nav astî û azadiyê de bijîn, hevdû neêşînin û wê ahenga nav xwe xirab nekin, roleke mezin dikeve ser me ciwanan jî.

Dîsa, tê zanîn ku di

Divê xortên Rojava xebata azadî û demokrasiyê da çalaktir bin

Divê xortên Rojava xebata azadî û demokrasiyê da çalaktir bin

Yusuf DEMİR

Ser Navê Baskê Ciwanan a
Navendî ya
Partiya Maf û Azadiyan
(HAK-PAR)

Birêz dîwan,
Serokên Hêja yên Tevgera Kurdistan,
Mevanên ezîz,
We hemûyan ser navê ciwanên Partiya Maf û Azadi-
yan ji can û dîl slav dikim. Ji Bakurê
Kurdistan ji bo her parçeyên Kurdistan slavên biratî,
hevaldostî...

Îro li Suriyê şerê navxweyî heye. Bayê guhartinê,
navçeya Rojhilata Navînê daye ber xwe, li Suriyê rene
şere navxweyî girtiye. Rejima BAAS a şoven û kevne-

perest, ji bona ku peşîya xebata gelên Suriyê ji bo azadî û demokrasîyê bigre, bi hovanê êrîş dike ser dijberên xwe. Bi tank û top û firokê gund û bajêr bombebaran dike. Bi sedan gund û bajar û bajarokên vê welatî vîran bûne, bi milyonan însan ji ber êrîşa hov a

rejîm û şerê navxweyî welatê xwe terk kirine û di welatên cinaran da bûne penaber. Bê guman yek ji sedemên rewşa hanê ya Suriyê, bê halwestiya welatên Rojhilat e. Welatên Rojhilat hêştê jî amade nîne piştgiriyeke xurt li dijberên rejîma BAAS bikin. Sedemeka dinê jî halwesta opozîsyona Suriyê ye derheqa pîrsa Kurd da. Bernameya dijberên rejîma BAAS a Erebb derheqa pîrsa Kurd da diyar nîne. Ev yêka hanê jî dibe sedema pêknehatina hevkarîyê di navbera tevgera netewîya Kurd û opozîsyonê da.

Kurdên Rojava, ku bi salan e ji bona mafên xwe yê netewî û demokratîk dijî rejîme BAAS xebat kiriye û gelek qurbanî

Em wekî xortên Kurdistanê Bakur ji hêzên welatparêzen Rojava daxwaz dikin, ku hevkarîya xwe him di nav xwe da him jî ligel hêzên demokrat û pêşverûyên Suriyê bi hêztir bikin. Em her usa ji wan daxwaz dikin, ku xalên Peymana Hewlêrê ci be ci bikin. Daxwazên me ji xortên Rojava jî ev e ku di xebata azadî û demokrasîyê da çalakîr bin û zext li hêzên siyasî bikin...

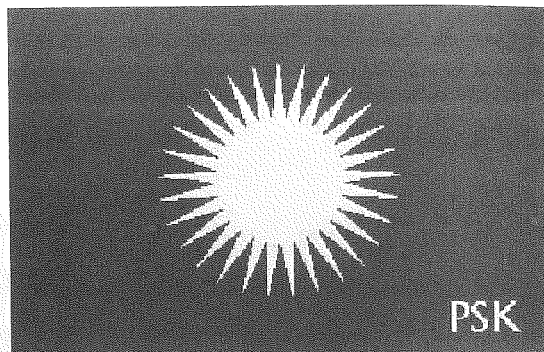
daye, ji rewşa heyî ya Suriyê sud wergirtiye û di zirufeka azad da dijî. Lê belê gelek xalên lawaz heye, ku metirsî li ser vê azadiyê pêktîne. Yek ji wan xalan nebûna hevkarî û tevkarî û hevdengî û hevhalwestiya bi hêz di navbera hêzên welatparêz da ye. Ya dinê jî mixa-

bin pêyvendiya tevgera welatparêzên Rojava bi opozîsyona Erebb ve bi qasî pêwîst bi hêz nîne.

Em wekî xortên Kurdistanê Bakur ji hêzên welatparêzen Rojava daxwaz dikin, ku hevkarîya xwe him di nav xwe da him jî ligel hêzên demokrat û pêşverûyên Suriyê bi hêztir bikin. Em her usa ji wan daxwaz dikin, ku xalên Peymana Hewlêrê ci be ci bikin. Daxwazên me ji xortên Rojava jî ev e ku di xebata azadî û demokrasîyê da çalakîr bin û zext li hêzên siyasî bikin, daku hevkarî û yekitiya xwe bibîne pêş û bi gor xalên Peymana Hewlêrê tevbigerin.

26-27.04.2013

Bijî 1'ê Gulan

Bindestan, zahmetkêşan,
Sibê 1'ê Gulan e.

1'ê Gulan rojeka wekî rojen dinê asayî
nîne.

1'ê Gulan roja yêkitî, piştgirî û xebata
karker û zahmetkêşên hemu cihanê ye.

Li seranserê dinyayê, di 1'ê Gulanê da,
karker û zahmetkêşan derdikevin kolan û
meydanan, daxwaza xwestekên xwe yên
çînî û demokratîkî dikin.

Îsal li Tirkîyê û Kurdistanê 1'ê Gulanê
di zirufek da tê pîroz kirinê, ku hêviya
aşitî roj bi roj mezin dibe.

Karker û zahmetkêşan, ku di 1'ê Gu-
lanê da dakevine meydanan, ligel daxwa-
zên xwe yên çînî, wê daxwaze aşitî jî bikin
û divê bikin jî...

Karker û zahmetkêşan,
Di 1'ê Gulanê da;

Daxwaz bike, ku prensibên ÎLO (Sa-
zîya Kar a Nevnetewî) û Yêkitiya Ewropa
werin ci be ci kirinê, daku mafê danana
sendîqa û giftugo li ser zêde kirina heq-
destiyê di hemu cîyên karan da were
nasin,

Daxwaz bike, ku di cîyên kar da her
cure tedbîr bêne girtin, daku emniyeta kar
were parastinê,

Daxwaz bike, ku karker beşdarî hemu
qonaxa proseya berhem anînê bibe,

Di proseya berhem anîne da dijî ne
adeletiya cinsî derkeve, daxwaza "bo kare
wekhev heqdestiyê wekhev" bike.

Ji bona, ku proseya nehiştina şer û tun-
dûtijiyê, bibite sedema aşitiya berdewamî;

Daxwaz bike, ku destureka nu were
amade kirin û têda nasnameya hemu guru-
bên dînî û netewî, ku li Tirkîyê dijîn,
werin nasin û mafên wan werin parastin,

Daxwaz bike, ku mafên azadiya bîr û
bawer û damezrandina rêxistin û sazî, be
qeyd û şert were nasin,

Daxwaz bike, perwerde di hemu qona-
xan da bi Kurdî be,

Daxwaz bike, ku li Kurdistanê Bakurê
dezgeyên çasitî û Timên Taybet û Îstîxba-
rata Jandarma (JÎTEM) werin jêk belav ki-
rinê,

Daxwaz bike, hemu astengan li ber
reya vegeerê werin hilandin, daku gundiyên,
ku ji warên xwe terikandine, bi hêsanî ve-
gerine warên xwe û zirarê wan were taz-
mîn kirinê,

Daxwaz bike, ku bê qeyd û şert lêbo-
rina giştî were ragihandinê.

Bijî 1'ê Gulan

Bijî Xebata Karker û Zahmetkêşan Ji
bona Aşitî, Azadî, Demokrasi û Wekhe-
viyê.

Partiya Sosyalîst a Kurdistan

Çima Kurd Nebûn dewlet?

Aziz YILDIZ

Ser Navê Baskê Ciwanan a
Navendî ya
Partiya Maf û Azadiyan
(HAK-PAR)

Em serbilind û kêfxweşin ku sedsala 21'an de derfetên nû derket peşî milletê Kurd. Parçeyek Kurdistan, Başûrê Kurdistan desthilatdariya xwe destxist. Bextewarî û serfirazî dişopînin ku bi dezgeh û saziyên xwe roj bi roj peşva diçe. Azadiya xwe qeyîm (qewî) dike. Ev guherandina çarenivîsa Kurdistan astek dirokî, pênga-vek gelek giranbûha ye. Şik tune ku her parçeyê Kurdistanê bi vî derfetî, piştrast û serbilindin.

Birêz diwan,

Serokên Hêja yên Tevgera Kurdistan,

Mevanên ezîz,

Kedkarên çapemeniyê, we hemûyan ser navê ciwanên Partiya Maf û Azadiyan ji can û dil slav dikim. Ji Bakurê Kurdistan ji bo her parçeyên Kurdistan slavên biratî, hevaldostî...

Hêjano, xweşkno, birano, biradostno...

Sedsala borî rudanên qewîmîn him sînoran guhartin him jî gelek derfetên nû deranîn. Hilweşendina impa-

toriyan an jî vekî-
şandinên ji deve-
rên metinger,
rêlêvekir ji bo
dewletên nû.
Heman deme de
miletên ji dewlet
pê par hewldan,
tekoşîyan da ku
bibin dewlet. Di
nav alozî, şer û
pevçûnê de tixub
nûbûn. Desthilatda-

riyan dest guhart. Li rojhilata navîn, Efrîqa û
Li Ewrop dewletên nû ava bûn. Erdnigariya
Cîhanê bi taybetî ya gelek deveran ji nû ve
hat plankirin. Dewlet û desthilatdariyên nû
derketin holê.

Wek tê zanîn li cîhanê, piştî herdu şerê
mezin (Şerê Cîhanê yekemîn û duyemîn)
derketin û avabûna dewletên nû, ji bo dest-
pêka hewldanên civakî, xwestekên netewe-
kar bûn derfetên nû. Ev pevajoja herdu şerê
cîhanê û hewldana gelan tesirên gelek erênî
li ser axa cîhanê kirin. Ji sedemên guhartinan
û tixubên nû gelek dewlet jî, serdestiyên xwe
yê heyî wendakirin. Meriv dikare bêje ku bi
taybetî Rojhilata navîn ya ku Kurdistan
qedîm jî di navde ye, seranser hat guheran-
din, sinor û tixub ji nûve hatin çixizandin.
Kurdistan berî, 1639'de bi paymana Qasrî-
Şîrin hat du parkirin. Di bin tesîra peymana
weşartî ya bi navê sykes-picot (1916) desthi-
latdariya Îngilîstanê û Fransayê hat pesend-
kirin. Ku ev peyman misogerbûna
hilweşandin û ruxandina Împaratoriya Osma-
niyan e. Herdu dewletên emperyal (Fransa
û Îngilîstan) bi desthilatdariyên xwe yên li
herêmê li ser axa erebîstanê gelek dewletên
nû ava kirin. Heman pevajoje de (1923) bi
peymana Lozan, ku wek bermayiyê Osmani-
yan, tixubên Komara Tirkîyê destnîşan ki-
riye, di heman demê de erdnigariya
Kurdistanê jî çar parçe kiriye.

Sala 1924'an ji bo Neteweya Kurd dest-

*Miletê Kurd di her parçeyî
de, li himber pêşîrtengî û çeper-
bûyîna xwe bi aramî tekoşîya, ji
bo çarenûsa xwe ya siyasî di
nav lêgerînê de lebitî. Qeyd û
bendên her çar parçê Kurdis-
tanê mixabin her tim tekoşîna
azadiya milletê Kurd zehmettirîn
kir, kar û barên wî zêde kir.*

pêka êş û zêrandinê,
destpêka serhildan û
berxwedanê ye.
Kurdistan seranser
çar parçe ye, her
parçe di bin desthi-
latdariya dewletêk
cîhê de ye. Wek Tir-
kiye, Îran, Irak û Su-
riye. Berjewendiyên
Îngilîstanê û Fran-
sayê li gel Rejîma
Îran, Rejîma Tirk rê

nedaye Dewletêk Kurd. Tundî û dijberiya
herdu rejimên zordar wek Tirkîyê û Îran tesî-
rek nehênî li ser dewletbûna kurdan peyda
kiriye. Di serî de Tirk û Fars, piştî jî Ere-
nexwestinê û razî nebûne ku milletê Kurd
bibe xwedan dewlet an li ser axa ku dike bibe
xwedan maf.

Miletê Kurd di her parçeyî de, li himber
pêşîrtengî û çeperbûyîna xwe bi aramî teko-
şîya, ji bo çarenûsa xwe ya siyasî di nav lê-
gerînê de lebitî. Qeyd û bendên her çar parçê
Kurdistanê mixabin her tim tekoşîna azadiya
milletê Kurd zehmettirîn kir, kar û barên wî
zêde kir.

Hêlêk de hêzên emperyal, hêlêk de dew-
letên dagirker, wek Tirkîye û Îran hewldan û
lêgerînên dewletbûyîna milletê Kurd fetisan-
din, têkbirin. Destwerdî û dijberiya dewletên
dagirker di her parçê Kurdistanê serhildanên
neteweyî binxist û bêtesîr hişt. Dewletên ku
Kurdistan dorpeçkirin û wî din bin bandorê
de girtin her weha hewldan û xebatên tevgera
Kurd bi zîlm û zorê pelçixandin. Ji bo pêşî-
lêgirtina hewlên kurdewarî gavên qîret avê-
tin, di her warî de astengiyan derxistin pêşî
milletê Kurd.

Gelek caran welatên dagirker, ji bo vemi-
randina hestên Kurdewar, hilweşandina tev-
gera Kurd bihevdu re hevpeyman çêkirin, li
gel hevûdu êrîş anîn ser Kurdan. Sedemên
çêkirina pakt û peymanên nav xwe gavên li
himber tevger û destkeftinên Kurdane.

Helbet parçebûyîna Kurdistanê tevgera Kurd qels kiriye, destê dorpêçkirên Kurdistanê jî xwert kiriye.

Ev du sed salên borî tarîxa Kurdistanê bi serhildan û berxwedanên neteweyî ve tijeye. Ger vê qasî şert û zirûfên Kurdistan, ji bo serketinek dirokî rê ne da miletê Kurd.

Meriv dikare bêje ku parçebûna Kurdistanê herî astengek girîng, sedemek mezine ji bo ne dewletbûyîna wê. Hezar mixabin hemû cîranên Kurdistanê, dewletên dagirker û bîndestxistiyên parçekî Kurdistanê bûn. Ev bone jî, piştevanî û hêzdayîna navdewletî ya li gel tevgera Kurd bi şeweyek negatîf tesîr kir.

Parçebûyîna axa Kurdistan, ji bo yekhêzî û yekdestiya neteweya Kurd jî xwedan astengeke. Hêla dî de ji boneya parçebûyîna Kurdistanê hêzên welatparêz her parçeyî de di warê pêşketinan û xwe bi rexistinî de re û olaxên hevkarîyê, piştgiriye nedîtîn. Parçebûna Kurdistanê di aliyek de Tevgera Kurd

û hêza wî qels kir, aliyê dî de dorpêçên Kurdistan, dewletên dagirker li himber Kurdan dest xwert kir.

Qelsî û bêtêfaqiya Kurdan, ne yekdestî û parçebûyîna Kurdan ji bo ne dewletbûyîna Kurdistanê faqtorên gelek girîng in. Tunebûna piştevaniya navneteweyî û piştgiriya dewletên mezin jî, ev çarenûsa Kurdan de rolek nehînî leyîstîye.

Em serbilind û kêfxweşin ku sedsala 21'an de derfetên nû derket peşî miletê Kurd. Parçeyek Kurdistan, Başûrê Kurdistan desthilatdariya xwe destxist. Bextewarî û serfirazî dişopînin ku bi dezgeh û saziyên xwe roj bi roj peşva diçe. Azadiya xwe qeyîm (qewî) dike. Ev guherandina çarenivîsa Kurdistan astek dirokî, pêngavek gelek giranbûha ye. Şik tune ku her parçê Kurdistanê bi vî derfetî, piştrast û serbilindin.

26-27.04.2012

Diline Küsen Çocuklar

“Şey Hocam ben artık asla Kürdçe konuşmak istemiyorum!
Pis ve kötü bir şey.
Kürdçe konuştum diye bana “deli” diyip buraya gönderdiler.”

Rûken'e...

Annem'e..

Ve diline küstürülen tüm kara çocuklara...

Kejê BÊMAL

Teyzem okuldan haber geldiğini ve Rûken'in öğretmeninin kendisini çağırdığını söylediğinde Rûken okula başlayalı henüz yirmi gün olmuştu.

Kendisi Türkçe bilmediği için okula benim gitmemi istedi.

Zaten okula başladığından beri Rûken'in garip davrandığını, içine kapandığını ve tek kelime bile konuşmadığını, defalarca sormasına ve ısrarcı olmasına rağmen sorununu söylemediğini, son bir haftadır da ağzını bıçak açmadığını, tek kelime bile

etmediğini söyledi.

Okula gittiğimde oldukça genç bir bayan öğretmenle karşılaştım. Muhtemelen mesleğinin ilk yıllarında. Kurdistan’da bu ilçeye verilmiş, oldukça düzgün Türkçe konuşan, sevimli bir bayandı.

Rûken’in kuzenim olduğunu teyzem rahatsız olduğu için onun yerine geldiğimi söyledim...

Kadın hiç süslemeye gerek görmeden direk bir şekilde yüzüme Rûken’in “geri zekalı” olduğunu düşündüğünü söyledi.

Şoka girmiştım.

Bu kadar narin bir bayandan böylesi kaba bir davranış biçimi kendisi hakkında düşündüğüm tüm olumlu düşünceleri beynimden ve yüreğimden bir anda silmeye yetti...

Aynı ses tonu ile kendisine “bu kaniya nereden vardığını” sordum.

Bana “söylediğim hiçbir şeye tepki vermiyor. Ben ömrümde böyle bir çocuk görmedim. Hiç bir şeye tepki vermez mi insan, sanki duvarla konuşuyorum. Çocuk değil tam bir baş belası! Mimikleri bile yok!” dedi.

Yüzüne baktım gözlerinin en derinine ve cevap verdim “sizi anlamadığımı hiç mi düşünemediniz Hocam?” dedim.

Şaşkınlık sırası ondaydı.”Anlamadım” dedi.

“Anlaşılmayacak bir şey yok Hocam, Rûken tek kelime bile Türkçe bilmiyor! Annesi de! Teyzeleri de! Kuzenleri de! Dedesi, nenesi, komşuları, kardeşleri, arkadaşları, mahallesi hiç kimse onunla sizin konuştuğunuz dilden konuşmadı bu güne kadar. Ve siz ömründe duymadığı bir dili anlamadığı için bu çocuğa nasıl bir baskı uyguladıysanız artık hiç konuşmuyor. Tebrik ederim! Muhteşem bir öğretmenmişsiniz.” dedim ve Rûken’e döndüm.

Dünyadaki en sevimli çocuklardan biriydi, öyle korkmuştu ki, aradan neredyse yirmi yıl geçmesine rağmen sıradaki iki büküm bakışını ve gözlerindeki korkuyu unutamadım. Uzattım kuzenime elimi ve dedim

“Rabe Rûken em diçin!”

Minicik elleriyle anında tuttu elimi. Bir daha da okula gitmedi.

Kısa bir süre sonra ailesinin geri kalan fertlerinin yaşamak zorunda bırakıldığı Avrupa’daki kentlerden birine gönderdik onu.

Rûken şimdi 20 yaşında. Almanca, İngilizce ve Kürdçeyi çok iyi biliyor. Türkçeyi hala bilmiyor. Bulunduğu ülkede Türkçe hiçbir işe yaramıyor!

Yıllar sonra bu dosyayı çalışırken bu olayın bana rehberlik edeceğini nereden bilebilirdim ki? Nerden bilebilirdim ki bu yıllardaki Rûken’lerin ellerinden tutup “hadi gidiyoruz!” diyebilecek sahipleri olmadığı ve sadece egemenlerin dilini kullanamadıkları için “Zeka engelli” diye raporlanarak “rehabilitasyon merkezlerine” gönderileceklerini. O gün oradaki genç ve cinsine yakışmayacak kadar kaba üslup sergileyen öğretmenin önyargısının bir gün gelip devletin önyargısı olabileceğini!

Takip edenler bilir, ait olduğum etnik kimliğim ve çalıştığım saha yüzünden oldukça zorlu dosyalar çalıştım. Köy boşaltmalar, yakılan ilçeler, katliamlar, sürgünler bunların bazıları. Ama hiç birinde bu dosyada ki kadar üzülp öfkelenmedim. Lice 93 dosyasını çalıştığım da artık Kurdistan’da ve Kürdler üzerinde denenen hiçbir zulmün beni şaşırtmayacağını düşünürken, bu dosyada yaşadığım şok bu düşüncemi yıktı. Açıkçası her hazırladığım dosyada bir daha beni Türkiye Cumhuriyeti devletinin asla şaşırtamayacağını düşünürken, yeni başladığım dosya eskisini aratacak şekilde zalim oluyor. Ve bu dosyadan sonra inanıyorum ki bu devletin Kürdler üzerinde uyguladığı inanılmaz zulmün ucu bucağı yok ve olmayacak. Sanırım bu durumda her çalıştığım yeni dosyada beni ve insanlığı şok etmeye devam edecek!

Ben aslında yola çıkarken “engelli çocuklarda ana dilde eğitim hakkı” adı altında bir dosya çalışmak için kolları sıvamıştım. Bildiğiniz gibi engelli çocuklar özel çocuklar

oldukları, bunların öğrenme kapasitesi normal çocuklara nazaran daha düşük olduğu için, ana dilleri farklı olduğundan sömürgecilerin diliyle eğitilmeleri, bu çocukların çoğunun o ana kadar sınırlı belleklerinde biriken ana dilindeki kelimeleri de yok edip, çocukların eğitiminde negatif bir etki yaratıyor kanısı ve teziyle yola çıktım.

Doğal olarak ilk uğrayacağım yer “Rehabilitasyon merkezleri” idi.

Ve şu anda göçten dolayı en fazla Kürd nüfusunun yaşadığı yer olan nerdeyse kendi başına bir ülke haline gelmiş İstanbul’daki rehabilitasyon merkezleri ilk durağımdı.

Daha ilk adımda çok kısa bir sürede ve büyük bir acıyla fark ettim ki çalışmanın yönü inanılmaz bir hızla biçim değiştirecek.

Varoşlara özellikle yığılmış Özel Rehabilitasyon merkezlerinin büyük çoğunluğunu oluşturan Kürd çocukları ile karşılaştığımda ve onlarla sohbet ettiğimde hemen fark ettim ki, en hafifinden ortada kocaman bir yanlış anlaşılma var.

Zaten fark etmemeniz mümkün değil, çünkü çocuklar gayet normal konuşan, her türlü fiziksel aktiviteyi gayet normal yerine getiren, neşeli, eğlenceli ve enerjik çocuklar.

Bu her gözlemci insanda yaratabileceği gibi bende de kocaman bir şüphe yarattı.

Eğitmenleriyle yaptığım ilk röportajda olayın insanın kanını donduran bölümü de şifre oldu.

Sonrasında yaptığım tüm araştırmalar, tıpkı bir ahtapotun kolları gibi her tarafı yanlışla şekillenmiş ve Kürd çocuklarının büyük bir bölümünü haksızlıkla saran kokuşmuş ve iğrenç bir sisteme götürdü beni.

Devletin engelli çocuklar için oluşturması gereken oranda okulu olmadığı için ve var olan engelli okul sayısı ile gelişmiş ülkelerin çok çok gerisinde kaldığı için, bu ayıbını kapatmak adına bu işi taşere ettiği özel sektör, boğazına kadar pisliğe batmış, her çocuğu sadece bir kazanç kapısı olarak değerlendiren, geliştirdiği rüşvet sistemi ile varoşlarda

ava yatmış ve bu konuda en savunmasız olan çoğu zorunlu göç kurbanı Kürd çocuklarını çabucak kapmıştı!

Bu çocuklar kolay avdı. Çünkü yasaya göre ikinci sınıfın ikinci periyoduna kadar okuma yazma öğrenemeyen bir çocuk öğrenme güçlüğü ön tanısı için bir adaydı. Gerisi birbirini tamamlayan yanlışlar dizisi. Zaten anlamadığı ve bilmediği bir dil yüzünden ön tanısı konulan bir çocuk bir de aynı dille şaibeli zeka testlerine tabi tutulunca ortaya çıkan “zeka engelli” tanısını sözde rehabilite etmek için yine bilmediği dilde eğitimle sözde iyileştirme çabası...

Yani çözümü aslında çok basit olan bu durumun dönüp dönüp çocuğu vuran grift bir problem haline getirilmesi ve bundan nemalanan Özel Özel Eğitim merkezleri...

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde her çocuğun eğitim hakkına sahip olduğu (madde 28) ve her çocuğun ailesinin konuştuğu dili öğrenme ve kullanma hakkına sahip olduğu (madde 30) belirtilir.

Tove Skutnabb-Kangas gerek ailenin tercihinde gerekse başka bir alternatif sunulmadığından dolayı çocuğun bilmediği bir dilde eğitim görmesinin çocuk hakları ihlaline neden olduğunu belirtir. Peki acaba dünya bilmediği bir dil yüzünden bir de “mental bozukluk” yada “hafif mental bozukluk” diye tanımlanan bir çocuğun yasal hakları için ne düşünür?

Her halkın anadilini özgürce kullanma ve bu dilde eğitim hakkı alma hakkı vardır. Bu görüşe karşı duranları tek tanıımı tekçi, ırkçı, faşist ve asimilasyoncudur!

Anadil aynı zamanda insanı geçmiş ve gelecekle arasındaki bağ ve köprüdür. Her halk kendini ve dünyayla ilişkilerini anadiliyle anlamlandırır. Bir halkın kullandığı dili yok ederseniz aynı zamanda o halkın kültürel ve bilgi birikiminin insanlığa aktarımını da yok edersiniz.

Yani bir dil yok olursa o dili kullanan halkın sahip oldukları tüm bilgiler yok olur!

Eğer bu bilinçli olarak yapıyorsa buradan baktığımızda tek tanımı vardır o da "insanlık suçudur!"

Dilin üzerinde ki yok etme politikasını "dil jenosidi" diye değerlendirirsek ki öyledir, azınlık çocukları egemen ve bilmediği bir dilde eğitime zorlamak BM Soykırım Suçunun Engellenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nde (E 793 1948) yer alan beş soykırım tanımının ikisiyle örtüşür.

Madde II (e); bir gruba ait çocukları, zorla başka bir gruba aktarmak.

Madde II (b); bir grubun üyelerinin ciddi fiziksel ve ruhsal zararlar görmesine yol açmak.

Gördüğünüz gibi özellikle madde II b çalıştığımız konunun birebir tanımlamasıdır.

Yerli ve azınlık gruplara mensup çocukların kendi anadillerinde eğitim almaları insani hakları olmasının yanında "eğitimde fırsat eşitliği" ilkesine bakıldığında hukuki haklarıdır. Kendi anadilinde eğitim alan çocuk yaşadığı ülkenin resmi dilini doğru bir eğitimle ikinci bir dil olarak öğrenebilir. Yani çocuk-

Şimdi gelin benimle yeniden rehabilitasyon merkezine dönelim. İçeri girdiğim anda çocukların genel durumdan dolayı bir tuhafılık olduğunu fark ettiğimden çocukları eğiten öğretmenlerle görüşmek istedim önce. İstanbul'da Kürdlerin yoğun olarak yaşadığı bir varoшта kurulan rehabilitasyon merkezlerinin birinde görevli M.K Adlı bir öğretmen arkadaşımıza sorduk;

Hocam siz zihinsel engellilerin eğitmesinin öncelikle bize anlatır mısınız "zihinsel engelli" kime denir?

Normal yaşantısını devam ettiren bir takım bilgi ve becerileri gerçekleştiren insanların dışında, zeka olarak normal insanlardan biraz aşağıda kalan insanlara diyoruz. Yani fiziksel bir takım faaliyetlerini gerçekleştiren insanlardan ayrı olarak zihni beceri ve bilgilerden yoksun olan kişileri kastediyoruz.

Peki hocam. Bu zihinsel engellileri eğitmek görüldüğü gibi özel bir çaba gerektiri-

ların ikinci bir dili kendi anadilleri yerine değil, anadillerine ilave dil olarak öğrenmeleri gerekir. Bu önerilere itirazı olanlar varsa dünyanın sayılı üniversitelerinde bu konuda hazırlanan bilimsel çalışmaları inceleyebilirler.

Bu durumda zihinsel engellileri eğitirken bu çocukların kullandığı ana dil eğitim dilinden farklı olursa bu konuda ne gibi bir soruna meydan verir? Ya da verir mi?

Bu çok önemli. Yani gerçekten ciddi bir

sıkıntı ve sorunlar yumağı yaratıyor. Çocuğun evde kendi ana dilinde konuşup okulda başka bir dil kullanması, zaten bilgi ve beceri kazanımında zorluk yaşayan çocuklar üzerinde çok büyük bir baskı oluşturuyor ve çocuklar kendi içine kapanmaya başlıyorlar.

Örneğin bir kelimeyi evde farklı okulda farklı kullanıyorsa bir çocuk burada bu sefer iki dilde de başarısızlığa itiliyor. Ve bu durumda çocuk okulda kendisini psikolojik olarak yalıtıyor, eve gittiğinde de okulda başarısız olduğu için ailesinden baskı gördüğünden büyük sıkıntılar yaşıyor.

Zihinsel engellilerin ağır vakalarında bellekte sınırlı cümle ya da kelime sayısı çok düşük. Zaten beyninde ki kırık dökük cümleler de kendi ana dilinde. Bu çocuğu size getirip eğitin diyorlar ve eğitim diliniz çocuğun ana dilinden farklı. Bu durumda bu çocuk daha da geriler mi? Yani kaç yaş payım derken bir göz çıkarma durumu mu söz konusu?

Kesinlikle daha geri gider çünkü şöyle bir şey var çocuk sınırlı bir kelime ile başka bir alana geçtiğinde, o kavramları da daha sonra kullanmayacağı için okul dediğimiz alanda, çocuk kendilerini diğerlerinden farklı olarak görüp tamamen içine doğru kapanır. Dolayısıyla normal bireylerin bile ana dilde eğitimden yoksun olduğu bir yerde kısıtlı kelimelerle konuşan zihinsel engellilerin anadilinden farklı eğitim alması, bu eğitimi tam bir başarısızlığa iter. Dolayısıyla zihinsel engelliler için hızlı bir programda “ana dillerinde eğitim” hakkı verilmeli, çünkü gereklidir.

Şu an bulunduğumuz rehabilitasyon merkezinde etnik kökenleri sebebiyle dil sorunu yaşayan çocuklar var mı?

Var.

Yoğunluktalar mı?

Evet.

Hocam bu eğitim merkezinde kullandığı ana dille, okulda maruz kaldığı eğitim dilinin farklı olmasından dolayı yanlış tanı konulduğunu düşündüğünüz çocuklar var mı?

Var. Çünkü şöyle bir şey var mesela, anne babanın konuştuğu dil çocuğa yansıyor. Ve dil dediğimiz şey bir mantığın, bir kültürün yansıması olduğu için çocuğa aktarılıyor. Aktarıldığı için de çocuğun okul hayatına başlar başlamaz bu kültür dışındaki bir kültür ve dille karşılaşması iki dil arasındaki çatışmaya neden oluyor. Eğer kendi anadilinden farklı, hakim bir dil varsa bu çocuk içe kapanık ve özgüvensiz bir çocuk profili ile ortaya çıkıyor.

Hocam bildiğim kadarı ile ikinci sınıfın ikinci periyoduna kadar okuma-yazmayı çözememiş ve bir takım sosyal bozuklukları olduğu düşünülen çocuklar sizlere yönlendiriliyor. Merkezinizde gördüğüm kadarı ile yoğunlukta Kürd çocukları var. Bu çocuklar eğitimde dil bariyerini aşamadıkları için “zihinsel engelli” damgası yiyip buraya getirilmiş olmasınlar?

Olabilirler. Zaten biraz evvel de söyledim. Bu engelden dolayı yanlış tanı olduğunu düşündüğümüz çocuklar yoğunlukta.

Dışarıda gördüm çocukları deyim yerindeyse “cin” gibiler.

Bence de. Ne oluyor da bu kadar aktif çocukların yolu buraya kadar düştü diye araştırmak sizin işiniz.(Hocamızın durumdan ayan-beyan rahatsız olduğu yüzünün tüm hatları ve beden dili ile ortada)

Sınırlı “zihinsel engeli ve anlam yetisi az olanlar” bu sistemi kurup bu çocukları bu hale getirenler. Benim kişisel fikrim bu. Benim de.(gülümüyor Hoca.)

Anadiliniz “Türkçe” mi Hocam?

Evet.

Eğitmek için çabaladığınız bazı öğrencilerin sizi anlamak için sizin dilinizi öğrenmek zorunda kalmaları bir eğitmen olarak sizi acıtıyor mu?

Evet.

Sağlıklı çocukların sadece dil bariyeri yüzünden "zeka engelli" olarak damgalanıp size getirilmesi nasıl bir vicdani yük yüklüyor omuzlarınıza Hocam?

Sizinle konuşmayı hiç itiraz etmeden kabul edecek kadar ciddi bir yük!

Sizce ana dilde eğitim bir insani hak mıdır hocam?

Kesinlikle. Üstelik tartışmaya açık olmayacak bir haktır bence!

Teşekkür ederim hocam.

Hocanın odasından çıktığımda bu kadar rahat konuşup çalışmama da bana yardımcı olduğu için ona minnettardım. Açıkçası bu kadar kolay olacağını düşünmemiştim. Demek ki artık sorun gizlenemeyecek noktalara geldi ve insan olan herkesin vicdanını

kanatıyor. Hocamızın uzun zamandır bu gece, bu beyandan dolayı vicdanı rahat uyuyacağına eminim.

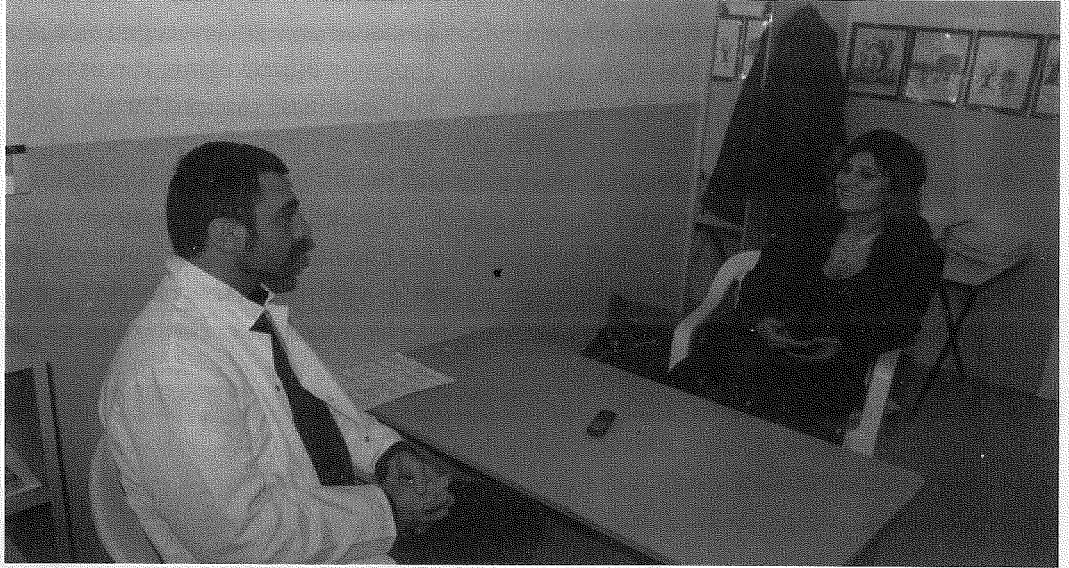
Yine bir rehabilitasyon merkezinde başka bir Hocamızla, U.D ile konuştuk bu konuyu. Aşağıdaki de onun bu konudaki fikirleri;

Eğitim durumunuzu öğrenebilir miyiz?

Sınıf öğretmenliğinden mezunum. 2007’de “zihinsel engelliler sınıf öğretmeni-

geçmiş ama henüz okuma yazmayı öğrenememiş. O yüzden onlara okuma yazmayı kazandırmaya yönelik çalışmalar yapıyoruz.

Hocam gerek zihinsel engelliler için gerek kaynaştırma öğrencileri için gelişme hızında, ana dilde eğitimin önemi nedir sizce? Bir de anadiliyle eğitim dili birbirinden farklı olursa bu ciddi bir sorun çıkarır mı size?

liği” kursuna gittim ve o yıldan beridir çeşitli kurumlarda bu konuda çalışıyorum.

Şu an bulunduğunuz merkezde eğittiğiniz çocukların çoğunluğunun tanısı nedir?

Genellikle “hafifi zihinsel engelli” tanısı olan çocuklar yoğunlukta.

Peki, bu çocuklarla neler çalışıyorsunuz Hocam?

Genelde akademik kazanımlara yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Okuldaki programla örtüşen çalışmalar yapmaya çalışıyoruz. Tabi çocukların buraya gelme nedenlerinden biri de orada bulundukları düzeyin gerisinde olmak olduğu için bir nevi kaynaştırma eğitimi diyeyim. Örneğin, çocuk üçüncü sınıfa

Siz diyebilirim ki bizi bu çalışmalarda en çok zorlayan unsurlardan biridir. Hata bu unsurların başında gelen bir konudur. Çünkü çocuk zihinselinin yanında bir de başka bir dille eğitim alması bizim işimizi ve dolayısıyla çocuğun yaşantısını sürdürmesini, okul başarısını direk ve olumsuz yönde etkiliyor. Hem çocuk için çok zor oluyor, hem öğretmen için. Aslında bu çok derin bir konu.

Hocam o zaman direk olarak şöyle sorup fikrinizi alalım “anadilde eğitim” sadece insani hak olmanın yanında bilimsel olarak da gereklidir diyebilir misiniz?

Şüphesiz. Zaten normal bir zihinsel zekaya sahip olan bir çocuk bile, okulda ana dili farklı olan bir eğitim sisteminde ciddi

olarak zorlanıp, dilden kaynaklı çeşitli uyum problemleri yaşarken bunun yanında bir de zihinsel olması zaten işi içinden çıkılmaz hale getiriyor.

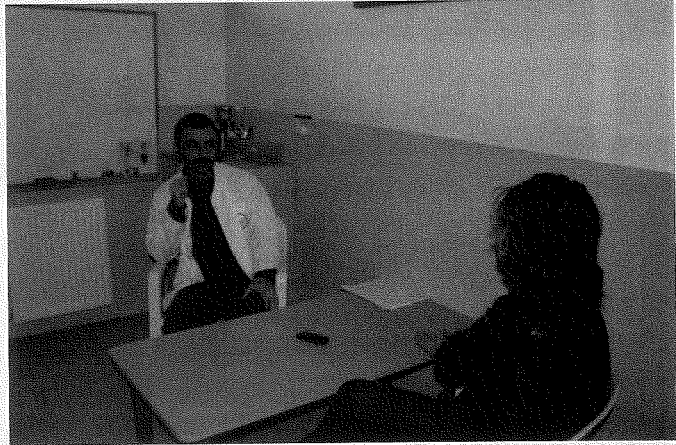
Hocam şu an bulunduğunuz semt Kürd göçmenlerin yoğunlukla bulunduğu bir semt ve rehabilitasyon merkezinde oldukça fazla Kürd çocuğu var. Acaba diyorum dil bariyeri yüzünden bu çocuklara yanlış tanı konulup, buraya gönderilmiş olabilirler mi?

Yani benim karşılaştığım; örneğin on tane Kürd çocuğu diyelim, beşi büyük olasılıkla dil problemi yüzünden burada. Çünkü az önce belirttiğim gibi çocuk dili bilmediğinden okulda bir uyum problemi yaşıyor. Kürd göçmenler bulundukları varoşlarda çoğu zaman izole bir hayat oluşturdıkları için ve mahallenin çoğunluğunun da aynı kökenden olmasından dolayı sosyal hayatta yine kendi dillerini konuşuyorlar. Yani buranın İstanbul olması bu sebepten dolayı Kürd nüfusunun yoğun olduğu yerlerdeki gibi bazen okulda ilk defa eğitim dili olarak yabancı dile maruz kalan çocuklarla karşılaşmanıza sebep oluyor. Bu da öncelikle uyumsuzluk ve yabancılaşma, sonra da öğretmeni anlamadığı için dersi de anlamamaya sebebiyet veriyor. Diğer çocuklarla iletişim kuramadığı için bu anlamda içe kapanıklık ve uyum problemi yaşıyor. Ve bunların hepsi birbirini tetikleyerek olumsuz anlamda bir sinerji yaratıyor ve maalesef bu sinerjinin sonunda çocuk çeşitli kurumlarda yine yabancı olduğu dili konuşan uzamanlar tarafından değerlendirilmeye tabi tutularak “zihinsel engelli” raporu alınarak damgalanıyor.

Çocuk buraya geldiğinde biz ona önce Türkçe öğretmek, sonra akademik kazanımları çocukta gerçekleştirmeye çalışmak gibi

nafile ve baştan eşitsiz bir çabanın içine giriyoruz. Bu da çocukta en az iki-üç sene gibi bir kayba neden oluyor. Çocuk iki-üç sene geriden kendi yaşitlarını ve akranlarını takip etmeye çalışıyor. Olay bu. Bildiği dilin konuşulmasının yasak olduğu ve geçerli olmadığı bir ortamda henüz hayatın ilk eğitim safhasında karşılaşan bir çocuğun yaşayabileceği travmanın boyutlarını akıllı olan herkes ortalama tahmin eder diye düşünüyorum. Bu noktada söylenecek o kadar çok şey var ki sadece şunu söyleyeceğim, çocuğun kendi annesinin dilinde eğitim alması ve hayatı anlamlandırması şüphesiz su gibi gerekli olan bir şey.

Gerekliliğini bu gün bu merkezde daha net gördük Hocam. Bu işin sonu sadece dili bilmediği için kaba tabirle “geri zekalı” yerine konulan çocuklardan belli. Benim

dışarıda gördüğüm kadarı ile çocuklar gayet zeki ve normaller. Ben bu dosya çalışana kadar açıkçası zorlanma yaşadığımızı, çocuklarımızın bu yüzden geri kaldığını vs biliyordum da “geri zekalı” yerine konulduğumuzu yeni öğrendim! Çok alçakça!

Ben bu isteyken hep şunu düşündüm, 20 yıl sonra bu günün çocukları yetişkin olacak ve eğer bu şekilde devam ederse “ana dilde eğitim”e geçilmezse benim anladığım kadarı

ile özelde Kürd toplumu için şöyle bir şey açığa çıkabilir, toplumlarının yüzde atmış, yetmiş mi olur ellisi mi olur bilemiyorum ama "raporlanmış geri zekalı" olarak kayıtlara geçecek. Açıkçası bu çok korkunç ve bir o kadar acı verici bir durum. Bu durum bizimle ilgili olan bir durum olmamasına rağmen ben bir öğretmen olarak bunun vicdani yükünü taşıyamadığımdan sizinle konuşmayı uygun gördüm. Yani ne diyeyim bu çocuklara bunu yapanların aslında utanması gereken bir konu. Umarım bu çalışmanız bu skandalı yeterince ifşa eder.

Bu raporlar bu çocukların ileride yapacağı bir işte, edineceği bir meslekte önlerine çıkacak mı Hocam?

Yani sürekli raporlar her sene değerlendirilmeye tabi tutuluyor ve eğer öğrenci kazanımları yerine getirmişse raporu iptal ediyor. Ama bu kadar travmayı yaşayan çocuğun bu yanlışlıklar zinciri içinde kendi akranlarını ne kadar yakalayabileceği de muamma. Dolayısıyla kazanımları yerine getirmesi bunca zorken o raporun silinmesi de çok zor gözüküyor. Çocuklar bu kazanımları yerine getiremeyeceği aşıkâr yani. Bu noktada rapor kendini sürdürecektir ve elbette ki her alanda çocuğun önüne çıkacak.

Hocam kendinizi vicdanen tüm bunları gören, bilen biri olarak ne halde hissediyorsunuz? Suçluluk mu, çaresizlik mi, sorumluluk hissetmemi? Hangi duygu ağır basıyor.

Hepsi! En ağır duygum vicdan azabı. Anadille-

rinde bu çocuklara eğitim verilmediği için, raporlanan çocuklara göz göre göre yine farklı bir dille eğitim vermekten evet ağır vicdan azabı duyuyorum.

Sinirlerimiz boşalıyor. Hocanın gözleri doluyor ben ağlıyorum.

Yardımlarınız için çok teşekkür ederim Hocam. Umarım ve dilerim bu haksızlık ve bu pervazsızlığın benim baktığım cepheden bu dümdüz faşizmin bu çalışma ile yeterince skandala neden olur ve en kısa zamanda ortadan kalkar.

Ben teşekkür ederim. Sizinle konuştuğum için kendimi çok daha iyi hissediyorum şimdi. Umarım bu çalışma başarıya ulaşır. Bizim üzerimizdeki bu vicdan yükü de gider. Hafifleriz. Açıkçası defalarca bu işi bırakmayı düşündüm bu yüzden. Ama malum ülkedeki işsizlik oranını biliyorsunuz. Yani bu durum sadece çocuklar üzerinde değil, bu duruma şahit olup hiçbir şey elinden gelmeyen Hocalar içinde travma sebebi oldu. Umarım artık çözülme vakti gelmiştir. O yüzden size gönülden başarı dilerim.

Eğitmenlerin açısından durum bu. Peki başına bunca iş getirilen kara çocuklar açısından durum nedir? Şimdi bütün gücümüzü toplayıp sözü bu çocuklardan birine verece-

giz. Sadece 3 dakikalık bir kayıt bu ama beni tahrip etmeye yetti! Bütün gece sinir krizleri geçirerek ağladım. Hayatımın en zor röportajıydı. Kelimelere dökmem mümkün değil. Buyurun gerçeğimizle yüzleşmeye hazırsanız bu korkunç duruma düşürülen kim bilir kaç çocuktan biri olan Sibel'in röportajı aşağıda. Sibel 13 yaşında olduğunu söyledi. Erzurum'un bir köyünden göçen Kürd bir ailenin çocuğu;

Adın ne canım?

Sibel

Kaç yaşındasın?

13

Kürdçe konuşmayı biliyor musun?

Hayır. Kürdçe pis bir dildir!

Kürdçe neden pis bir dildir Sibel?

Şey Hocam, çünkü çok kötü bir dildir. Ben onun için konuşmayacam!

Neden canım kötüdür?

Çünkü çok şey oluyor Hocam....

Ne?

Yani mesela okulda konuşunca arkadaşlarınız sizinle konuşmuyor. Sizi öğretmene söylüyorlar. Herkes bizimle dalga geçiyor. Neden öğrenmemişsiniz Türkçeyi diyorlar. Arkadaşlarım benimle dalga geçtiği için bende artık istemiyorum Kürdçeyi. Pis bir dil!

Peki annen baban Kürdçe mi konuşuyor evde?

Evet.

Sen eve gittiğinde annenle Kürdçe mi konuşuyorsun?

Şey Hocam ben artık asla Kürdçe konuşmak istemiyorum! Pis ve kötü bir şey. Kürdçe konuştum diye bana "deli" diyip buraya gönderdiler.

Peki annen Kürdçe konuştuğu için sence deli mi? Pis bir kadın mı?

Yok Hocam ama şey... Evde konuşuyorum. Okulda Kürdçe konuşursan pis!

Onun için ben konuşmak istemiyorum.

Nereliydin sen Sibel?

Erzurum

Erzurum'un neresinden?

Karaz

Sen hiç mi sevmiyorsun Kürdçeyi?

Hiç!

Okulda sana böyle yaptılar diye mi sevmiyorsun?

Yok! Evde de sevmiyorum ben artık.

Sen ne zaman Kürdçeyi sevmemeye başladın?

Şey ben ilk geldiğimde konuşuyordum. Öyle çok konuşuyordum ki. Ama terk ettim o dili!

Yani küstün?

Evet Hocam.

Ne zaman küstün diline Sibel? Okula başladığında mı?

Evet Hocam. Herkes benimle alay etti. Benim adım Sibel Can'dı. Babam öyle bırakmış. Önce adımlı değiştirecem dedim, sonra Kürdçe konuştuğum için benimle alay ettiler ben de bi daha küstüm konuşmayacam Kürdçe dedim.

Okulda Kürdçe konuştuğun için sana ne yaptılar?

Şey hocam herkes suçluyordu beni. Alay ediyorlardı. Kimseyi anlamıyordum. Onlarda beni anlamıyorlardı. Ben çok üzülüyordum.

Sibel kardeşlerinle Kürdçe mi konuşuyorsun?

Kardeşlerimi hiç anlayamıyorum(güle- rek).Ne öğretmeni anlıyor onları ne ben.

Kürdçe mi konuşuyor onlar onun için mi anlayamıyorsunuz?

Hıı. Onlar pis dil konuşuyor. Kimse burada onları anlamaz.

Kaç yaşındalar?

Biri 10 diğeri 8

Okulda mı Kürdçe konuşuyorlar? Onlara da deli diyorlar mı?

Öğretmen söylüyor ama dilinden anlamıyor. Anlasa söylemez! Şey mesela okulda öyle konuşursak...

Susuyor Sibel. Ve bir an tereddüt ettikten sonra yanımızdaki öğretmene dönüp

"Hocam lütfen biraz gider misiniz ben Hocamla yalnız konuşmak istiyorum, önemli bir şey konuşacağım" diyor.

Hoca kabul ediyor ve çıkıyor.

Heyecanla devam ediyor sesini kısarak.

Şeyyy mesela Hocam kardeşim birinin çantasına giriyor.Hırsızlık yapıyorlar.

Öyle mi neden peki Sibel? Kürdçe konuştuğukları için mi kardeşlerin hırsızlık yapıyor?

Şey Hocam mesela birisinin çantasına girmek hırsızlık olur.

Bunu sana kim söyledi?

Şey hocam, benim kardeşlerimin öğretmenleri söyledi. Dedi ki polisi arayacam... Diyor ki ben artık idare edemiyorum.Onları polise verecem. Bir arkadaşları börek getirmiş. Kardeşlerim onun çantasına girmiş yemişler. Sonra öğretmen gelmiş demişler ki yo yo biz yememişiz. Yani birbirlerinin üstüne atıyorlar.

Sence Kürd oldukları için mi bunu yapıyorlar?

Evet Hocam.

Hep Kürdler hırsız ve pis mi?

Hı hı. Zaten öğretmenleri dedi ki onları da bu okula gönderecekler. Artık o okul da istemiyorlar.

Peki Sibel sen hiç Kürdçe şarkı biliyor musun?

Evet Hocam.(Gözleri parlıyor.)

Seviyor musun Kürdçe şarkıları?

Evet Hocam..

Bi tanesini bana söyler misin?

Hayır Hocam.

Asla konuşmayacak mısın Kürdçe Sibel?

Ben yemin ettim! Ben dedim artık o dili kullanmayacam!

Neden Sibel kim kalbini kırdı?

Kapı açıldı. Ve içeri girdiler. Sibel'i çağırıyorlar. Huzursuz oldu.

"Siz gidin Yeşim Hocam. Ben Hocamla konuşuyorum" diye diyor.

Yönetimin gönderdiği her halinden belli olan Hoca diyor. Ben üzerine gidemiyorum, çünkü sorun çıksın istemiyorum... Kal-kıp Sibel'e sarılıp, sevgiyle öpüyorum.

Seni tanıdığımı çok memnun oldum Sibel.

Ama Hocam ben sizi tanıyamadım.

Benim adım Kejê...

Kejê... diyor Sibel üstüne basa basa . Adım ona küstüğü dilini çağırıştırdı belli. Bir kaç saniye duruyor ve boynuma sıkıca

sarılıyor.

Kejê...Diyor...Bir daha üstüne basa basa .İşte yeminini bozduk Sibel. Bayan Hoca elinden tutup götürürken gözüm kararıyor.Arık hiçbir şey umurumda değil. Durduruyorum kadını ve Sibel'i elinden alıp kendime çekiyorum.

Bana bak Sibel...Ben güzel miyim? Saçlarım güzel mi? Güzel kokuyor muyum? İyi miyim?

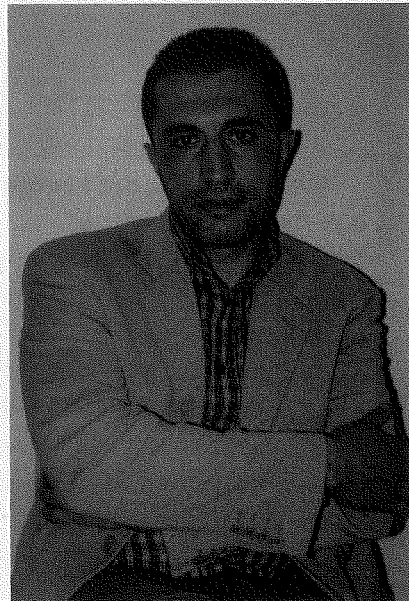
"Evet" diyor Sibel. Gülümseyerek hayranlıkla.

"Sibel" diyorum "ben Kürdüm ve evde de dışarıda da Kürdçe konuşuyorum.Bak ne güzelim!Sen de güzelsin... Hiç birimiz pis değiliz!"

Son hızla çekiyor kadın Sibel'i... Dönüp bir kez bakabiliyor sadece arkasına. Ağlayarak sandalyeye yığılıyorum.

Sibel'le görüştüktan sonra artık kesin ve net karar veriyorum. Ne olursa olsun bu dümdüz faşizm'in yakasını bırakmayacağım! Konunun uzmanlarını görüşünü aldıktan sonra gidebileceğim en son noktaya kadar var gücümle zorlayacağım bu durumun hem teşhiri, hem de durdurulması için!

Aşağıdaki röportaj konusunda donanımlı bir eğitime sahip bu konuda uzaman olan bir

Hoca'mızla yapıldı. Meselenin boyutlarını tamamiyle kavramanız ve bilimsel alanda bu konudaki bilgileri edinmeniz için biz sorduk; hocamız cevapladı.

Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

Tabi ki. Adım Mehmet Rojda Oruç, 38 yaşındayım. İşitme engelliler ve zihin engelliler öğretmeni ve uzman dil ve konuşma terapistiyim.

Bahsettiğiniz konularda yüksek ihtisasınız var mı?

Elbette. 97'de Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İşitme Engelliler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı mezunu oldum. 2000-20005 yılı arasında Türkiye'de ilk kez açılan Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde Dil ve Konuşma Terapisi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yaptım. 2006 yılında da bakanlıktan zihinsel engelliler öğretmenliği yan alan belgemi aldım.

Yani bu konuda konuşabileceğimiz en doğru kişiyle konuştuğumuzu düşünelim mi?

Sanırım. Şöyle söyleyeyim; tahmin ediyorum bu unvanların hepsine aynı anda sahip olan Türkiye'deki ilk ve tek kişiyim.

Çok iyi Hocam. Benim çalışma konum şuydu, zihinsel ve işitme engelli çocuklarda anadilde eğitimin önemi? Ben aslında yola çıkarken bu alanda çalışacaktım yalnız, çok değişik bir mecrada buldum kendimi, "ekonomik, sosyal ve bölgedeki savaş

sebebi ile göç etmiş Kürd ailelerinin çocuklarının ana dil sorunu yüzünden, adapte olamadığı okullardan özel eğitim kurumlarına "mental retarde (zihin engelli)" ya da "hafif mental retarde (hafif-zihin engelli)"tanısı ile sevk edildiğini gördüm. Siz meslek hayatınızda bu tür bir durumla karşılaştınız mı?

Tabi ki. 97 yılında Anadolu Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra, 98 yılı Eylül ayında Antalya'ya geldim. Önce bir yıl kadar sadece "işitme engelli" çocuklarla çalıştım. Ardından 99 yılından itibaren "zihinsel yetersiz çocukları koruma vakfı" adında Türkiye'nin yaklaşık 20 ilinde örgütlü olan bir vakfın rehabilitasyon merkezinde sorumlu olarak çalışmaya başladım. O zamandan bu yana bu tür sıkıntılarla bir şekilde debelenmek zorunda kalan bir çok çocukla karşılaştım.

O zaman madem bu konuya vakıf ve uzamansınız şöyle yapalım hocam; en başından alalım siz öncelikle bize "öğrenme güçlüğü"ne demektir bize onu tanımlayabilir misiniz?

İsterseniz şöyle genel bir giriş yapayım, sonra ayrıştıralım çok daha iyi olur.

Şimdi klasik eğitim ortamlarında yani

sizin mezun olduğunuz okullarda klasik eğitim olanaklarından yararlanamayan çocuklara biz “özel eğitim gerektiren çocuklar” diyoruz. Bu çocuklar zihinsel yönden, işitme ve buna bağlı konuşma yönünden veya salt konuşma yönünden ve ya öğrenme stratejileri klasik, (sıklıkla karşılaşılan) tipik çocuklardan daha farklı çocuklarla ilgilenme sürecine “özel eğitim süreci” diyoruz.

Özel eğitim sürecinde karşılaşılabileceğiniz temel birkaç tane grup var. En aşikar olanlar bu gün zihin ve işitime engelliler. Yenilerde ise daha çok populeritesi artan bir grup var; otistikler. Ya da daha üst bir tanımla yaygın gelişimsel bozukluk sergileyenler, bir de açıkçası iki arada bir derede kalmış ne zihin engelli denilebilen, ne de klasik eğitimden yararlanabilen öğrenme güçlüğü vakaları var.

Peki Hocam ben öğrenme güçlüğü olan çocuklar üzerinde duracağım. Dünyada bu tanımlama üzerine bir birlik sağlanmış mıdır? Daha doğrusu şöyle sorayım bu tanı istismara açık bir durum oluşturur mu? Nasıl raporlanır bu çocuklar Türkiye’de. Yani buna kanaat getirmek için ne

gibi bir prosedür uygulanır bu ülkede?

Şimdi “öğrenme güçlüğü” “ayırıcı tanı kriterlerinde bir kere bir çocuğun, öğrenmeye ilişkin bir problemin olup olmadığını anlamak için öncelikle bir zeka testi yapılması gerekiyor. Şu an dünya ve Türkiye’de en çok kabul gören ve uygulanan zeka testi ise “Viskar” Viskar zeka testinin farklı bölümleri var, alt puanların toplanarak ulaşıldığı bir toplam puanı var, bu toplam puanı, oluşturan alt kategorilerin içinden bazılarında çocuğun performansının diğerlerine oranla daha düşük olması durumunda “öğrenme güçlüğü” olabileceğine ilişkin bir kanaata varılabiliyor.

Bu ne kadar sağlıklı ve kesin bir kanı Hocam? Sadece bir testle karar vermek?

Tabi ki tartışmaya açık. Zaten o yüzden bunların hepsi sonuçta IQ’yu ölçmeye yönelik testler. Mesela IQ’nün yerine EQ; duygusal zeka son zamanlarda bu kavram daha çok ön plana çıktı. çünkü hani burada ölçtüğünüz şey bir matematiksel yetenek olabilir ama matematiksel yeteneği kullanacağınız gerçek hayat, sosyal hayatta bunu ne kadar kullanabileceğiniz belki daha da tartışmalı. O

yüzden IQ ya yönelik bir tespitten ziyade daha çok duyusal zeka ya da kimleri duyusal zeka diyorlar ama doğrusu duyusaldır, bu zeka türünü dikkate almak daha doğru. Fakat öyle ya da böyle, şöyle bir realite de var, Sonuçta bu gruba hizmet vermek için, performansını, durumunu tespit etmek zorundasınız. Bunun içinde kullanabileceğiniz şey ne yazık ki IQ puanı.

Hocam insan zekasının çok geniş bir potansiyele sahip olduğunu düşünürsek, bu tür testlerle küçük bir alana bakıp edinilen sınırlı bilgiyle “Mental Retarde” tanısının konması ne derece doğrudur?

Zeka testlerinin alt bileşenleri olsa bile, sonuç itibarı ile tabi ki bir sınırlılığı var. Zaten bu sınırlılık bütün dünyada kabul görmüş bir sınırlılık.

Peki bu sınırlılık aynı zamanda bir ayırıştırmanın ön kapısı olduğuna göre, istismara da açık bir durum mudur? Örneğin test sırasında çocuğun ait olduğu ailenin, ekonomik, sosyal, kültürel yapısı; yaşadığı memleket, aldığı eğitim her halde göz ardı ediliyor. Her birey belli bir normalite ölçüsüne tabi tutulup aynı koşullarda bu teste tabi tutuluyor doğru mu?

Tutulması gerekir zaten. Bence burada temel problem daha çok şu, o zeka testini, ya da puanını tespit etmeye yönelik yapılan çalışma yapılırken, bir kere biz ülkemizin tamamında aynı koşullarda eğitim veriyor muyuz? Yani takvim yaşı 8 olan bir çocuk, aynı çağda eğitime başlayıp aynı kalitede bir eğitim sistemine tabi oluyor mu? Bu olmadığı zaman yapılan test standart ve sabit bir testse, tabi ki puanlarda sonuçları da farklı olacaktır.

Anladım Hocam. Şimdi diyelim ki bu test aşamasından çocuk başarısız çıktı. Sonraki aşma ne?

Bu gün artık tanılamayı daha çok Milli

Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel rehabilitasyon merkezleri ki bunlar, özel özel eğitim okulu, ya da rehabilitasyon merkezi statüsünde olabiliyorlar. Bu iki kurum daha çok yapıyor.

Burada parantez açalım Hocam. Ne zamandan beri özel özel eğitim kurumları var Türkiye’de?

Aslında uzun yıllardır 90’lı yıllardan beri varlar. Fakat yaygınlaşması özellikle 2006 yılının Haziran ayında yayınlanan bir genelleyle oldu. Dünya Sağlık Örgütü’nün bütün gelişmekte olan dünya ülkeleri için üç aşağı beş yukarı belirlediği bir rakam var. İşte mesela nüfusun %1’inin zihinsel engelli, %1’inin işitme engelli olma durumu gibi. Fakat ülkenin ekonomik koşulları ülkenin sosyal hayata bakış açısı, devletin sosyalleşme stratejileri, değerlendirildiği zaman bu çocukların anayasal hakkı olan gerekli eğitim olanaklarına, hatta uluslararası bir hak olan eğitim haklarından mahrum kaldıkları görülünce buna yönelik bir takım çözümler bulunmaya çalışılmış.

Bunlarda nedir?

Devlet kendi olanakları ile hizmet veremediği bu insanları dışarıdan hizmet satın almak yolu ile bunların eğitim gereksinimlerini karşılamaya yönelik adımlar attı. Aslında “Özel Özel Eğitim Merkezleri”nin çıkış mantığı bu. Yani devlet kendi bünyesindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi devlet okulları ile zihinsel engellilere hizmeti yeterince veremeyince, ortaya bu hizmeti satın alabileceği bir organizasyon yapmak durumu çıktı. Yanlış hatırlamıyorsam 2000 yılında Antalya’da uluslararası özel eğitim kongresi yapıldı. O kongrenin yürütme kurulu üyesiydim. Ve o zaman ki devlet bakanlığından bir tanesi çok ilginçtir “engelliler de okullaşma oranının 1000’de 7 olduğunu” söyledi. Yani her bin engelli çocuğun 993 tanesinin eğitim olanaklarından mahrum kal-

dığı, sadece yedi tanesinin okullara ulaşabildiğini söylemişti. Şimdi bu rakam git gide tabi ki küçülmüştür. Zira, Özel Özel Eğitim Merkezlerinin artması ile birlikte devletin bu çocukların eğitim ücretlerini finanse etmeye başlaması ile birlikte okullaşma oranında ciddi bir artış oldu.

Peki hocam eğitim kalitesi anlamında durum ne oldu? Özelleştirilmesi aynı zamanda işin ticarete dökülmesidir. Bu noktada istismarlar oldu mu?

Tabi ki oldu. Yani ticarete dökülmesinin belki bu anlamda çok ciddi bir yanlışı yok. Okullaşma oranının artırılması açısından iyi oldu ama tabii ki asıl problem şu; ben hep bu konudaki problemin çözümüne ilişkin şöyle bir ifade de bulunurum “eğer siz evinizde ekmek yapabiliyorsanız; yani sizin geleneksel ekmek pişirme olanaklarınız varsa, dışarıdan ekmek satın almak için sizin evinizde ürettiğinizden daha kaliteli ve daha ucuz bir ekmeğe ulaşmanız gerekir” Devlet bunu yaparken bence temel hatayı burada yaptı. Şimdi siz bir hizmet satın alıyorsunuz ve bu hizmeti satın alırken sizin sunduğunuz hizmet kalitesinden daha düşük bir hizmet satın almanızın mantığı yanlıştan başka ne olabilir?

Alan mezunu yani eğitim fakültesinin

“özel eğitim” bölümlerinde 4 yıllık fakülte eğitimi almış kişilerin sayısını arttırmak yerine, lokal ve güncel anında bir çözüm bulmak için Türkiye eğitim tarihinde tahmin ediyorum en uzun süre 3 aydır sertifika için. Şu anda üç haftalık sertifika programlarıyla bu kurumlarda çalışmak üzere insanlar yetiştiriyorlar. Yani siz, çok spesifik örnekleri var, herhangi bir bölümden mezun olup, bir şekilde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde sınıf öğretmenliği hakkı kazandığınız anda örneğin; Ziraat üniversitesi, su ürünleri, vs. aklınıza gelmeyecek bölümler, işletme fakültesi mezunları bunlar “pedagojik formasyon” aldılar. Sınıf öğretmenliğine hak kazanıp, sonra bu insanlara 3 haftalık bir kurs verip, zihinsel, işitme engelliler sınıf öğretmenliği yapma hakkı verildi. Ve bu insanlar sonrasında isterlerse MEB’e bağlı okullarda isterlerse Rehabilitasyon merkezlerinde çalışmaya başladılar.

Eğitmenlerin çoğunluğunun durumu bu. Gelelim rehabilitasyon merkezi sahiplerine girişimci olmak yani paranın olması yetiyor mu?

Aynen öyle! Örnek verebilir miyim?

Lütfen.

Mandıracı, kasap, nalbur, sıhhi tesisatçı; aklınıza gelmeyecek inanılmaz genişlikte meslek geçmişi olan insanlar bu alanda şu an çalışıyor.

Yani devlet bu alandaki açığını kapatmak için, böyle şeylere göz yumuyor. Yarayı iyileştirmek yerine yine tampon-

lamayı ve kangrene dönüştürmeyi seçmiş. Bu alandaki bu derece kalitesizleşme engelli çocuklar için çok ciddi bir problem olacaktır ilerde. Buna eminim.

Tipik bir kaş yapayım derken, göz çıkarma vakası.

Hocam ben şimdi üzerinde çalıştığım lokal konuya gelmek istiyorum. “Engellilerde ana dilde eğitimin önemi” öncelikle bunu konuşmak istiyorum sizinle. Daha sonra asıl soruna geleceğim. Eğer siz, işitme, zihinsel engelli, ya da öğrenme güçlüğü yaşayan bir çocuksanız, ana dilinizin eğitim dilinizden farklı olması ne gibi sorunlar açar?

En özet tabiri ile şöyle söyleyeyim; bulunduğumuz odayı düşünün burası sizin engelli iken bulunduğunuz yer, bir de diğer odayı düşünün, orası da sizin bu çocuğu ulaştırma hedefinde olduğunuz nokta. İşte dil de tam bu iki odanın arasındaki kapı gibidir. Yani bu kapı ne kadar geniş, konforlu, ulaşılabilirliği kolay olursa sizin ulaşılmak istenen noktaya geçmenizdeki köprü görevini görür. Eğer o kapı sizin anadiliniz, hakim olduğunuz dilinizse ve eğitim aldığınız dilse siz o kapıdan geçip ulaşmak istediğiniz yere gidebilirsiniz. Ama o kapı farklı eğitim aldığınız kapı farkıysa, yani anadil ile eğitim dili birbirinden farklıysa tabi ki sizin o odaya ulaşmanız mümkün olmaz.

Yani Hocam anadilinizin eğitim dilinden farklı olması bu çocukların zaten sınırlı olan öğrenim yeteneklerinde engelleyici bir durum mudur?

Zihin engelliler, işitme engelliler ve otistik özellik sergileyen çocuklar açısından ciddi bir bariyerdir dil. Dil sonuçta öğrenmenin hem koşulu, hem öğrendiklerimizi monitörize etmenin yani yansıtmının koşuludur. Örnek vereyim; tanılanmış ve rehabilitasyon merkezine ulaşmış ve eğitim esnasında karşı taraftaki bir zihin engelli çocuğun yerine koyun kendinizi,

renkleri kavramsal olarak biliyor olabilirsiniz; ben size göster dediğimde önünüzdeki dört kalem içerisinde kırmızı olanı gösterebilirsiniz. Gösterme boyutunda renk kavramına sahip olabilirsiniz ama, ben o kırmızı kalemi elime aldığında siz o kaleme “kırmızı” diyemeye bilirsiniz. Bu kadar spesifik sınırlılıklar da yaratabilir dil.

Veya işitme engelliyseniz; yaşadığınız coğrafya, yaşadığınız mahalle, yaşadığınız muhit ve apartmanda maruz kaldığınız dille eğitim aldığınız dil birbirinden farklıysa tabi ki ciddi sınırlılıklar yaşarsınız.

Peki Hocam sizce bu özel çocukların, ana dilde eğitim hakkı aynı zamanda pedagojik ve filolojik açıda gerekli bir şey midir?

Tabi ki gerekli. Kesinlikle gerekli! Mukayese etmek çok doğru olmayabilir ama diğer guruplara göre çok ciddi bir engel yaratıp, çok daha ciddi bir çıkmaza sokuyor işi. Çünkü sizin zaten dilsel, alanda zekanın dille ilgili kısmında ciddi sınırlılıklarınız var. Ve siz bu sınırlılıklara rağmen bir eğitim alırken farklı dillerde eğitim alıp, farklı dilde yaşarsanız, ister istemez ciddi bir sınırlılığa tabi olursunuz. Düşünün ki çocuk beş-altı yaşlarında, varoşlarda yaşayan, günün bütün aydınlık saatlerinde sokakta akranlarıyla etkileşime giren bir çocuk olsun, akranlarıyla ve ailesiyle girdiği dil kendi ana dili olsun ve sizin eğitim dilinizden farklı olsun. Tabi ki bu ciddi bir sınırlılık yaratır.

Tam burada bu konuda çalışma yapan akademisyen, hekim ve bilim insanlarımıza buradan bir çağrı yapabilir miyiz Hocam? Madem böyle ciddi bir sınırlılamaya neden oluyor dil sorunu, bilimsel olarak bu çocuğun tedavisinde anadilinin kullanımı gereklidir diyebilir miyiz?

“Grekli midir” diyemeyiz, “gerekli değildir” diyebilen var mıdır diye merak ediyorum açıkçası.

Sizin bildiğiniz yapılmış çalışmalar var mı bu konuda Hocam?

Çok sınırlı. Yani bir tez konusu var bildiğim kadarı ile bununla ilgili. Artı bir de, burada yapılan bir çalışma vardı. AB üyesi ülkelerinde göçmen statüsünde yaşayan çocukların kullandıkları anadilde eğitim almış, ana dili o dil olan çocukların sözel zekalarının, zihinsel durumlarının değerlendirilmesine yönelik. Bunun benzeri bir çalışma Antalya’da yapıldı. Antalya’da yaşayan Kürd kökenli ve daha çok Kürdçeye maruz kalan çocuklarla Türkçe performansları ve Kürdçe performanslarının karşılaştırılması şeklinde. Bana kalırsa temel bakış açısının da bu olması gerekir zaten.

Şimdi burada başa dönersek “tanı” aşaması bu çocuklarda nasıl şekilleniyor? Yani bu çocuklara “zeka engeli” ya da “öğrenme güçlüğü” tanısı nasıl konuluyor?

Birileri sizin çocuğunuzun bir problemine tanıklık edip sizi yönlendiriyorlar. Bunu şu an daha çok rehabilitasyon merkezleri yapıyor. Para kazanmak için de iyilik yapmak için de yapıyor olabilirler. Bu onların problemi.

Birinci basamak tam teşekküllü bir hastaneye gitmek, sağlık kurulu raporu alınırken hastanelerin bünyesinde bir heyet kurulu birimleri var.

Buraya gidilip bir form dolduruluyor ve bu formun ardından ilgili birim aileye ya da yanındaki kişilere hangi kliniklere muayeneye gitmesi gerektiğine ilişkin bir form veriyor. Aile bu işaretli formda ilgili polikliniklere gidiyor. Genellikle bir çocuk psikiyatri, bir Kulak Burun Boğaz doktoru, bir çocuk doktoru, eğer fiziksel bir problemi varsa fizik tedavi doktoru ya da bir ortopedist gibi temel bir takım alanlar var. Bu alanlarda muayenelerini olduktan sonra, evraklarını teslim edip, kendilerine verilen heyet günlerinde heyet kurullarına gidiyorlar.

Heyet kurulunda toplam 5 dakikalık felan ortamla bir süre geçiriyorlar. Belki o kadar bile değildir. Çünkü öncesinde zaten gerekli tetkikler yapılmış oluyor usulen. Heyet kurulu bu çocuğun “özel eğitim alması uygundur” ya da “değildir” şeklinde bir karar veriyor.

Sonra sağlık kurulu raporu ile aile rehberlik araştırma merkezine gidiyor. Burası Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde il ya da ilçe millî eğitim müdürlüklerine bağlı bu tür çocukların, (ekstra başka görevleri de var tabi ama bizim işimizle ilgili olanı söylüyorum). eğitsel tanılanmasını sağlayan birim. Yani hastane. Medikal tanımlamayı RAM’da eğitsel tanılamayı yapıyor. Bu tanılama yapılırken de aslına bakarsanız süreç şu şekilde geliyor; çocuğun yapılmış olan sağlık kuruluındaki medikal tanısına bağlı bir bilgisayar programına veriler giriliyor ve o bilgisayar programında çocuğun yapılması gereken eğitiminin türünü ve modülünü belirleyip, çocuğun resmi olarak bir rehabilitasyon merkezinden yararlanma hakkı olup olmadığını onaylıyor. Yani RAM şu an daha çok bir tür onama merkezi gibi çalışıyor.

Gelelim benim asıl konuma Hocam? Anadili eğitim dilinden farklı olan çocuklar sizce bu durumdan dolayı fark etmeden “hafif” ya da “ağır zihinsel engelli” diye raporlanmış olabilirler mi?

Yani şöyle söyleyeyim, aslında deneyimli, bir sınıf öğretmeni ta en başından çocuğun bu tür bir sorunu olup olmadığını anlayabilir. Bazen gerçekten biraz daha gözlemlenmesi gereken çocuklarla karşılaşabiliriz.

Hocam sizce çocuk eğitim diline yabancı olduğunda ve bilmediğinde nasıl bir davranış biçimi sergiler? Yani açık açık sorayım; bu durumda tanı karışabilir mi?

Tabi ki karışabilir! Eğer bir çocuk gerçekten o dille yani eğitim aldığı dille ana dili ara-

sında yetersizlik anlamında ciddi bir uçuruma sahipse, bir kere her şeyden önce kabul görme, o guruba kendini ait hissetme ve uyum becerileri alanında ciddi bir sıkıntı yaşar. Artı, söylenenlerin hiç birisinin anlaşılmasında gibi bir durum varsa ciddi anlamda akademik problemler de yaşar. Yani çocuğun kendini o guruba ait hissetmesinden tutun da gelecekteki akademik başarısına varıncaya kadar o çocukta ciddi bir sıkıntı yaratır.

Peki Hocam son zamanlarda özellikle batıdaki rehabilitasyon merkezlerindeki Kürd çocuklarının yoğunluğuna baktığımızda, şöyle bir kaniya varırsak yanlış mı olur; ana dil ve eğitim dili farkı bariyerine takılan ve bu konuda ciddi travmalar yaşayan çocuğa dil öğretmek yerine işi kolaydan alıp, rehabilitasyon merkezlerine gönderiyor olabilirler mi?

Şimdi zaten özel eğitim merkezlerinde de aynı şekilde farklı bir dille, yani sınıf öğretmeninin karşılaştığı problemle özel eğitim öğretmeni de karşılaşacak. Buradaki temel mesele, bunların tamamı tabi ki bu şekilde yönlendiriliyor demek çok doğru değil ama yönlendirilenlerin olduğunu ben kendi kişisel ve klinik deneyimlerimden de biliyorum. Yani buradan şöyle bir sonuç çıkartamayız.

Aynı sorunu yaşayan baştan ele alalım, ana dilinden farklı eğitim diline ilk kez okulda maruz kalmış bir çocuğun yaşadığı sınırlılıkları düşündüğümüzde bu çocukların tamamı özel eğitim merkezlerine yönlendiriliyor, zihinsel engelli olarak algılanıyor diyebilmek çok doğru olmayabilir ama bu ciddi bir olasılık yaratır. Yani siz karşınızda Türkçe bilmesini beklediğiniz 6 yaşına gelmiş en azından renkleri bilmesini, sayıları birden ona kadar saymasını, temel geometrik şekilleri yani kareyi üçgeni daireyi bilmesini beklediğiniz bir çocuğu, “otur” deyince otur, “kalk” deyince kalk yönergelerini almasını, kalemi tutabilecek kadar ince kas becerilerine sahip bir çocuğu bekliyorsanız ve bun-

larla ilgili bir şey talep ettiğinizde çocuk dil bariyerinden dolayı bunları anlayamıyorsa siz bu çocuğun acaba benim söylediklerimle ilgili anlamakla mı ilgili sorunu var yoksa gerçekten bu çocuk zihin engelli mi diyebileceğiniz kişisel mesleki deneyimlere sahip değilseniz bir ön yargı ile yaklaşabilirsiniz.

Hocam bu mesleki deneyimlere sahip ne kadar öğretmen vardır acaba?

Büyük bir ihtimalle Kürd nüfusunun yaygın olduğu coğrafyada öğretmenlik deneyimi olan kişiler diyebiliriz. Bu Öğretmenler orada ana dilin Kürdçe olduğunu bilen birisi tahmin ediyorum olaya biraz daha farklı bakar.

Peki değilse? Hem çocuklar batı coğrafyasında hem de Öğretmenin ilk deneyimiye?

Teknik olarak olası tabi ki.

Peki, böylesi bir durum özel eğitimi amacından saptırıyor mudur?

Saptırma olasılığı var tabi ki.

Sizce bu çocukların sadece Türkçe bilmediği için zihinsel engelli tanısı ile rehabilitasyon merkezlerinde eğitime zorlanma olasılığı nedir hocam?

Yüksektir. Bunun Almanya’da da ciddi örnekleri yaşandı. Literatüre geçmiş ciddi bir örnek vardı. İsterseniz sizde bundan yola çıkarak bir şeyler anlatmaya çalışayım.

Almanya’ya göç eden ailelerin ilk jenerasyonu zannederseniz çocuklarının okul çağı geldiğinde zeka testi olarak o dönem kullanılan bir test ve çok basit bir şey, bir resimli kart gösteriyorsunuz çocuğa ve o resim bir köpek resmi. Ama çocuğun kendi coğrafyasında gördüğü köpek Kangal köpeği formunda bir köpek. Ama orada gösterilen şey bir Alman Kurd köpeği. Biliyorsunuz Anadolu’da hakim görüş Kurda çoğu yerde “canavar” derler. Çocukların bir çoğuna canavar

ya da köpek isminden farklı bir şey söylen-
diği için bu çocukların Alman Kurt Köpeğini
tanımadığı ve buradan puan alamadıkları için
de zihinsel engelli olabilecekleri düşünülüp
bu çocuklar çoğunlukla özel eğitim merke-
zine yönlendirilebilmişler....

**Yani dille birlikte kültürel, sosyal, eko-
nomik eğitimin bir toplamıdır çocuğun
hayatı yorumlaması değil mi Hocam?**

Tabi ki. Hepsı bir bütündür.

**Peki Hocam kısa süre sonra bu rehabi-
litasyon merkezlerinin sadece Kürd ço-
cuklarının gittiği toplama kapmalarına
dönüşmesi endişesi paronayak bir yakla-
şım mı olur?**

Şöyle söyleyeyim bu belki çok doğru bir
düşünce olmayabilir ama şu açıdan bakarsak
eğer, sayılı olarak Kürd kökenli anadilinde
Kürdçe olarak eğitim geçmişine sahip olmuş
ve Türkçe ile ilk kez ilköğretim çağında kar-
şılaşmış çocukların teknik olarak anadili
Türkçe, Türkçeyi daha önceden öğrenmiş ve
okulda da Türkçe eğitim alan çocuklara yö-
nelik olarak karşılaştırmalarını yaparsak tabi
ki Kürd çocukları bu anlamda daha dezavan-
tajlılar.

Özellikle Türkiye metropollerinde ki
Kürd çocukları ki bunların sayısı hiç az
değil, bu çocuklar ilk defa dile maruz kalı-
yorlarsa sanırsam bana söylenen ikinci sını-
fın ikinci periyoduna kadar okuma yazma
öğrenemeyen bir çocuğun, bazı sosyal dav-
ranışları da göz önüne alınarak ki bu ne
kadar sağlıklı onu da bilmiyorum, çünkü dil
bilmediği için izole olan çocukta bazı davra-
nış bozuklarının baş göstermesi gayet doğal
'öğrenme engelli' diye tanımlanabiliyor.
Sizce davranış bozukluğu göstermesi normal
değil mi bu çocuğun?

Tabi ki davranış bozuklukları görülebilir.
Yani ben sizi şimdi kalkıp Çin'e götürsem ve
siz hiç Çince bilmiyorsanız ne hissedersiniz?

Hele ki bunu yaşantınızın ilk yıllarında günün
belli saatlerini düzenli olarak geçirdiğiniz in-
sanların size karşı kullandığı bir dil olarak
düşünün...Etkilenmemeniz için sanırım
robot ya da ağaç olmanız lazım.

**Dolayısıyla bu açıklamanızdan sonra
tanı şaşma ihtimali gittikçe güçleniyor. Sa-
nırım bu çocuklara bakan çocuk psiki-
yatrları da Türkçe konuşarak çocukla
tanı koyuyor?**

Tabi ki. Zaten çocuğun içinde bulunduğu
durum başlı başına bir anksiyete sebebi.

**Yani bu durumda bu çocuğa hem siz
bir travma yaratıp, hem de bu travmanın
etkisi olarak gelişen anksiyete den dolayı
bir de "davranış bozukluğu var" diye ra-
porlarsanız bu artık iyice insan hakları ih-
laline girmez mi?**

Kesinlikle girer!

**Rehabilitasyon merkezlerinin bu du-
rumda alternatif eğitim merkezleri gibi al-
gılanması normal mi Hocam? Çünkü
benim gezdiğim rehabilitasyon merkezle-
rinin %80'i Kürd çocuklarından oluşu-
yordu. Bunlar genelde zaten varoşlarda
kurulmuş merkezlerdi. Bana öyle geldi ki
Hocam- taraflı olabilirim- ben yine sizin
objektif değerlendirmenizi alacağım bu
çocuklar sabahtan beri bahsettiğimiz ne-
denlerden dolayı bir tür elekten geçirilip
oraya toplanmışlar. Çünkü çok fazlaydılar
ve benim gördüklerimde uzman değilim
ama ne davranış ne de zeka bozuklukları
yoktu.**

Yani alternatif eğitim gibi algılanması
normal değil aslına bakarsanız bence devle-
tin ayıbını örtme stratejisi. Sınırlılıklarını,
eksikliklerini giderme stratejisi. Yani kendi
beceremediği özel eğitimi özel özel eğitim
yoluyla karşılama stratejisi.

Peki bu okuldan mezun olan çocukları

ileride neler bekliyor Hocam? Bu çocuklar sonuçta ‘mental Retarde ’yada ‘hafif mental Retarde’ tanısı ile hayatlarının bir bölümünde damgalanmış oldular.

Çok iyi bir gelecek beklediğini düşünmüyorum açıkçası. Yani ülkenin koşullarını ve sosyal devlet politikalarını düşündüğümüz zaman, hani bir AB üyesi ülkenin özel eğitimini gerektiren çocuklarla aynı haklara sahip olmadıkları alenen ortada. Okul süreçlerinde ciddi sıkıntılar var. Çünkü devletin daha önceki mantığı daha çok “zihin engellileri bir araya”, İşitme engellileri, otistikleri bir araya toplayalım. Bunlara özel okullar açalım, belki çıkış iyi niyetli bir çıkıştı. Bu çocukları pozitif ayrıma tabi tutarak onların özelliklerine yönelik binalar inşa edelim ve bu çocukları bu alanda eğitim görmüş, donatılmış öğretmenlerle eğitelim. Hem de daha az sınıf mevcutları ile.

Mesela zihin engellilerde en iyi düzeydeki zihin engellilerin maksimum sınıf kapasitesi 10 dur. Otistiklerin 4 tür. Ama sonrasında sertifikayla bu işi çözmeye çalışınca açıkçası bu iş çözümden çok çözümsüzlüğü doğurdu. Artı bir de şöyle bir şey var; bu gurubun büyük bir kısmı ilk öğretim bünyelerinde genellikle “özel sınıf”, eski adı “Özel alt sınıf” diye tabir edilen bir sınıfta damgalanmış çocuklar şeklinde eğitime tabi tutuldular. Yani bizler hepimiz şöyle eğitim geçmişimizi bir hatırlayalım uzun boylulara “Sırık”, kısılara “güçük”, Gözlüklülere “dört göz” diyecek kadar insanların farklılıklarını bedensel özellikleriyle dalga geçmeyi açıkçası meziyet bilmiş bir topluma, ya da genel bir yapıya sahibiz. Bir de engelliler kategorisinde yer alabilecek yani “deliler(!)” diye adlandırdıkları bu çocukları bir okulun bünyesinde bir sınıfa toplarsanız bu çocuklar çoğu zaman zaten okulların bahçelerinde te-neffüs saatlerinde bile birbirlerinden ayrıştırıldıklarını görürsünüz. Bana göre doğru olan bütün sınıf öğretmenlerini ta eğitim fakültelerinde yetiştirirken bu konularda dona-

nımlı hale getirmek, destek öğretmenleri her okula atamak, çocukların bireysel destek hizmetlerini bu yolla, gurup hizmetlerini de normal tipik gelişim sergileyenlerle bir arada yapmalı.

Yani bir tür kaynaştırma programından bahsediyorsunuz?

Gerçek kaynaştırma programından bahsediyorum. Türkiye’de kaynaştırma programı daha çok kağıt üzerinde var. Zaten azlığından çokluğundan ziyade bence kalitesi önemli.

Peki Hocam bu son bilgileriniz ışığında hem zekanızla ilgili bir probleminiz yok, hem eğitim dili anadilinizden farklı olduğu için “mental Retarde” olarak tanılanmışsınız, hem de rehabilitasyon merkezine gönderilmişsiniz? Ve benim konuştuğum çocuklar gayet başlarına gelenin farkındalar “Kürdçe konuştuğumuz için bize deli dediler” diyorlar. Böyle bir çocuğun kişiliğinde yaratılan travma ne boyuttadır?

Tabi ki psikiyatr ve psikolog olmadığım için bu konuda net şeyler söyleyemem ama ciddi sıkıntılar yaratacağı kesin. Bu travmanın bir çocuğun geleceğini, gelecekteki aile yaşantısını, sosyal ilişkilerini, karşı cinsle olan ilişkilerini allak bullak edeceği alenen ortada.

Sizce Kürd aileleri başlarına gelenin farkında mı?

Bence değil! Hiç bir aile bu durumun farkında olarak çocuğuna böyle bir kötülüğün yapılmasına izin vermez.

Hocam ortada böyle bir gerçeklik var. Bu ailelere nasıl bir uyarıda bulunmalıyız?

Bence bu konularda yapmaları gereken şey daha çok yasal süreci tetiklemek şeklinde olmalı.

Hukuki yollardan mücadele etmek şek-

linde olmalı. Yani önce iç hukuk yollarını deneyip, ardından belki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar giden süreci tetiklemliler. Tabi bu hukukçuların uzmanlık alanı. Onlar daha iyi bilir ama çocuklarının geleceğinin bu yolla ne kadar ciddi bir şekilde töhmet altında bırakıldığının ipotek altına alındığının sanırım farkında değiller.

Hocam bu çocukların Kürdçe bilen uzmanlar tarafından zeka testine tabi tutulması en büyük haklarından birisi değil midir?

Kesinlikle ve tartışmasız öyledir. Birinci problem; Kürdçe tanılama bataryalarının zeka testlerinin vs.lerin oluşturulması. İki; Kürdçe tanılama bataryalarını uygulayabilecek profesyonellerin bunu uygulaması. Ondan sonra bu çocukların gerçekten zihinsel durumlarının ne olduğunun tesbit edilmesi gerekir. Ama sonrasında da tabii ki tüm bunlarla birlikte bu çocukların kendi anadillerinde eğitim almaları gerekir.

Bunun dışına taşan her hareket sizce Faşizan mıdır Hocam?

Faşizandır! Tabi ki! Yani şöyle söyleyeyim, devletin şu anda uyguladığı tanımla süreçleri, eğitsel yerleştirme süreçlerinde çocuğun maruz kaldığı dille anadili arasındaki performans farklılığını tespit etmeden, buna bakmadan ya da bu bakış açısını geliştirmedeği her an, bu çocuklara uygulananın faşizanca olduğunu söylemek bence çok doğrudur.

Tahmin ediyorum bu röportaja ve bu bilgilere de bilimsel tepkilerin dışında faşizan tepkiler gelecektir. Bu tepkileri dillendirecek olan insanlar ilk önce şunu düşünsünler, ken-

dilerini o çocukların yerlerine koysunlar ve kendilerini 60 lı 70 li yıllarda Almanya'ya göç etmiş Türk ailelerin yerine koysunlar. O insanların neler yaşadığını ve ne gibi haksızlıklara maruz kaldıklarını düşünüp, sonra bu röportajı tekrar okusunlar. Burada yapılan şey ne milliyetçilik, ne de başka bir şey. Burada yapılan şey temel bir insanı hak talebi.

Hiçbir zihinsel engeli olmadığı halde zihinsel engelli statüsüne dili yüzünden geçiş yapmış bir çocuğa daha büyük bir kötülük yapılabilir miydi. Gelebileceğimiz son noktaya zaten gelmişiz bundan ötesi artık yok!

Yok bunun bir adım ötesi var aslında,

bu çocuklardan sabun yapmak! Almanya'da, Polonya'da yapıldı!

Çok teşekkür ederim Hocam verdiğiniz bilgiler için.

Ben teşekkür ederim.

Mehmet Rojda Hoca'nın bu geniş röportajı sanırım konuyu daha net kavramanız için yeterli olmuştur.

Peki, bu konuda bu çocukların ve ailele-

rinin hukuki hakları nelerdir? Bu rezaleti durdurabilmek için nasıl bir yol ve hukuki bir süreç izlenebilir? Öncelikli olarak tüm Baro'ları bu konuda hızla duyarlı olmaya ve sahip çıkmaya davet ediyorum.

Dosyayı bir avukat arkadaşına göndererek konu hakkındaki ilk bilgilerini aldık.

Hocam sizi tanıyabilir miyiz?

Av.Abdulselam Duran. İstanbul Üniversitesi Hukuk Bölümü mezunuyum.

İnsan Hakları Derneği içerisinde iki dönem şube başkanlığı ve çeşitli kademelerde uzun yıllardır çalışmaktayım.

Dosyayı incelediniz. Bu çocukların hukuki hakları var mıdır? Varsa nelerdir?

Ortada ciddi bir sorun olduğu gerek uzman bilgilerinden, gerek tanık beyanlarından, gerekse Sibel kızımızın beyanından aşikar. Şimdi öncelikle şunu belirtmek isterim; Bir bireyin “zihinsel engeli” raporunun hukukun geçerli olması için, sıradan tam teşekküllü bir hastaneden alınan rapor yetmez. Bu raporun geçerli olması için “Adli Tıp İhtisası Dairesinden” uzman raporu alınması gerekir. Varsayalım yerel rapor ve Adli Tıp İhtisası Dairesi’nden alınan rapor arasında çelişki oldu. Bu çelişkinin giderilebilmesi için bu kez”Adli Tıp Genel Kurulu”ndan rapor alınması gerekir. Adli Tıp Genel Kurulu’nun kararı nihai karardır.

Bu durumda ortada rapor alınırken bile bir eksiklik mi söz konusu?

Elbette. Bu problemde bu bahsettiğim prosedürün basit bir kurul kararı ile geçti-rildiğini görüyoruz.

Uzman arkadaşının beyanında insanın kanını donduran, dehşet verici bir durum var “heyet kurulunda toplam beş dakika da verilen bir karar” diye bahsetmiş, oysa ki Adli Tıp Kurulu yerelde alınan raporla beraber ciddi bir incelemeden sonra raporları toplar öyle karar verir. Sanırım yönetmelik ve yasada bununla ilgili bir açık var ve bu kullanılıyor.

Bu durumda ihlal edilen mevzuat ve yasalar nelerdir?

İlk gözüme çarpanları söylüyorum ki daha sonra dikkatlice inceleyip geri kalanlarına bakacağım.

1)Anayasanın 10. Maddesi(Kanun Önünde Eşitlik)

2)Anayasanın 12. Maddesi (Temel Hak ve Hürriyetlerin Özelliği)

3)Anayasanın 41. Maddesi (Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları)Özellikle vurgulanmalı fıkra 4.

Özel vurgu sebebi şu, Devlet her türlü istismara karşı pozitif yükümlülük altında.

Şimdi biz başa dönersek bu raporların mevzuata aykırı olduğunu varsaydığımızda;

TCK’nın 122. Maddesi karşılığında bu “ayrımcılık” suçudur. Yine bu raporu veren kişi ve kurumlar görevini kötüye kullanma(TCK 254)suçu işlemektedirler.

Ulusal mevzuat buysa, uluslar arası mevzuat nedir?

Uluslar arası mevzuatta da referansımız İnsan Haklar Evrensel Beyannamesi’nin 2. 7 ve 26. Maddeleri yine İnsan Hakları Anayasal Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi’ni yani bizim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi diye adlandırdığımız sözleşmede

14:Madde Ayrımcılık Yasağı

17.Madde Hakların kötüye kullanımının yasaklanması.

Başta bahsettiğimiz ulusal mevzuatta yani Türkiye’nin kendi iç mevzuatına uygun olsa bile bu süreç yine Anayasa’nın 98.Maddesi’nin son fıkrası uyarınca uluslar arası sözleşmelere aykırı olduğundan, ulusal mevzuat değil yani ceza kanunu, milli eğitim temel kanunu ya da her hangi bir iç mevzuat hükümlerine uygun olsa bile Türkiye’nin taraf olduğu uluslar arası sözleşmelere aykırılık olması durumunda ulusal mevzuat değil, uluslar arası sözleşmeyi uygulamak ve buna üstünlük sağlamak zorunda.

Kısacası iç hukukla uluslar arası sözleşme arasında ciddi çelişki olduğunda ulus-

lar arası sözleşmeyi uygulamak zorunda.

Yine BM'nin medeni ve siyasi haklara ilişkin uluslararası sözleşmesi; bir taraftan Türkiye bu sayılan sözleşmelerin hepsine taraf. Bu sözleşme hükümlerinin tamamını uygulamakla yükümlü. Ancak saydığım son iki sözleşmeyle ilgili olarak Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17-29-30. Maddeleri, diğer sözleşmenin de 27. Maddesi bu maddelere Türkiye "çekince" koymuştur. Esas handicap çekince koyduğu madde "ana dilde eğitim" ile ilişkili. Ancak bu çekincelere rağmen sizin çalıştığınız spesifik alanla ilgili hukuki yaptırım engeli yok. Yani bu çekincelere rağmen TCK'nın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle Anayasa dayanak gösterilerek hukuki yaptırım yoluna gidilebilir.

Şimdi işin en can alıcı boyutuna gelelim. Sizin hazırladığınız dosyadan yola çıkılarak konusunda uzman arkadaşların verdiği bilgilerle bile hukuki süreç başlatılabilir.

Hocam bu hukuki sürecin dayanaklarını sağlamlaştırabilmemiz için ne önerirsiniz?

Türkiye İnsan Hakları Vakfı var. Bu vakıfta uzmanlar 1990'dan bu yana özellikle İnsan Hakları İhlalleri ile ilgili ücretsiz raporlama ve çalışma yapmaktadırlar.

Bu çocuklardan bir kaçısı bu vakfa yönlendirilip alternatif rapor alınabilir. Bu raporlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin doğrudan referans kabul ettiği raporlardır. Bu alternatif raporlarla heyet kurulunun verdiği raporlar arasında bir çelişki söz konusu olursa hukuki süreçte çok sağlam bir dayanak olur. Bu dayanak üzerinden ve ailelerin başvuruları ile "suç duyurusu" şeklinde bir hukuki süreç başlatılabilir. Bunlar tamamlandığı taktirde bu tipik bir "insan hakları ihlali" olarak gündeme gelecektir.

İnsan Hakları alanında çalışan kurumlara ve Baro'lara bir çağrınız var mı bu konuda?

Bu alanda çalışan tüm kurumlar hazırladığınız bu dosyaya çok ciddi duyarlılık göstermek zorundalar. Barolara gelince; Barolar Avukat Kanunu uyarınca insan hakları alanında faaliyet yapmak zorundadır. Bu onların kanuni yükümlülükleridir. Bu yüzden bir şekilde tüm Barolar bu durumdan haberdar edilmeli. Çok ciddi bir kamuoyu oluşturulup tüm birimlerle bu olayın üzerine gidilmeli.

Teşekkür ederim Hocam.

Ben teşekkür ederim.

Bu dosya bir avuç yürekli kara çocuğun cesareti, sorumluluğu, özverisi ve birlikteliğiyle yaklaşık altı aylık bir kolektif emeğin ürünü olarak hazırlandı. Bizim elimizden gelen tek şey, araştırmak, belgelemek ve teşhir etmektir.

Şimdi sıra sizlerde.

Bu görülmemiş pervazsızlıkta Kürd çocukların tüm hayatını allak bullak eden caniliğe karşı hepinizi göreve çağırıyoruz.

Vicdanınızın sesine kulak verin! Hiç bir zeka sorunu yokken sadece anadili ile eğitim dili farklı olduğu için "zeka engelli" diye tanılanıp tüm hayatı karartılan sizin çocuklarınız olsaydı nasıl bir tepki verirdinizse sizden şimdi o tepkiyi bekliyoruz!

Sendikalar, STK'lar, demokratik düşünen bilim adamları, tüm siyasi örgütler, barolar, basın-yayın kuruluşları hepinizi göreve çağırıyoruz!

Bu skandalı teşhir edip bu çocukların kaybolan hayatını geri vermemiz ve sorumluların cezalandırılmasını sağlamamız için bize omuz verin!